

ŽELEZAR

TEDNIK - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 8. OKTOBRA 1981

ŠTEVILKA: 39 • LETO: XXX

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl - Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

IZREDNE TEŽAVE PRI UVOZU REPRODUKCIJSKEGA MATERIALA

Ce do konca tedna ne dobimo iz uvoza potrebne količine grafitnih elektrod, ker jih doma za večje električne peči še ne izdelujemo, bomo morali v soboto ustaviti LECTROMELT in ASEA električno peč, kar pomeni dnevni izpad 500 ton najkvalitetnejšega jekla, od česar 30 % predelane izvozimo, je pred dnevi poslovodni odbor seznanil novinarje.

V zadnjih dneh so se zadeve z uvozom tako zaostrele, da v Železarno trenutno ne moremo uvažati ničesar, niti reprovornih, niti rezervnih delov in polizdelkov, ki so nam potrebni za kolikor toliko normalno obratovanje ob dejstvu, da imamo vse to lahko zaradi visokih cen in omejenih deviznih oziroma uvoznih možnosti na zalogi le za krajši čas. Že dalj časa so vsi napori poslovodnega odbora Železarne in pristojnih služb usmerjeni v reševanje tega vprašanja, kajti nevarnost je, če ne bi bilo to vprašanje v teh dneh rešeno, da že ob koncu tedna pride do ustavitve nekaterih proizvodnih agregatov. Zaradi teh težav smo tudi že nekaj časa prisiljeni spreminjati kvaliteten program v manj kvaliteten, kar pomeni tudi manj dohodka. Razen tega, da smo z grafitnimi elektrodami pri koncu, so ta čas zaustavljeni tudi vsi viri tujih slabov, kar pomeni okrnitev proizvodnje v vročih valjarnah. Tako so tudi

načrti, da bi konec tedna ali v začetku prihodnjega tedna začeli valjati slabe v valjarni bluming-štekel prek potisne peči, kar nam bi seveda prineslo večje proizvodne rezultate, padli v vodo. Vse to pa bo povzročilo

negativne posledice v celotni tehnološki verigi do končnih izdelkov.

Naj pri tem omenimo, da smo v letošnjem letu načrtovali 115.000 ton zunanjih polproizvodov, to je iz domačega trga in iz uvoza, v devetih mesecih pa smo prejeli 93.433 ton. Ta ugoden trend pridobivanja polproizvodov od zunaj je bil pogojen s pospešenimi napori, da si zagotovi

(Nadaljevanje na 2. strani)

VLOGA RAZISKOVALNEGA DELA PRI DOSEGANJU RAZVOJNIH CILJEV SLOVENSKE ŽELEZARNE

Naslovno vprašanje, ki ga je na tradicionalnem posvetovanju strokovnjakov črne in barvaste metalurgije in livarn SR Slovenije razvil in opredelil Peter Kunc, strokovni delavec skupnih služb SOZD Slovenske železarnice, je tako vitalno za razvoj slovenskega železarstva, da ga v nadaljevanju v celoti objavljamo.

Zgodovina železarstva na Slovenskem nas uči, da je tradicija izdelave jekla na naših tleh stara že več

stoletij, kar dokazuje inventivnost in iznajdljivost naših prednikov. V takratnih družbenih in socialnih, tehničnih in tehnoloških ter ekonomskih in ekoloških razmerah so zgradili ob skromnih naravnih danostih zelo uspešno in široko Evrope znano železarstvo.

Malokateremu je dano, da živi samo od minulih dosežkov; najmanj je to možno v industriji. Železarstvo ima kot stara industrijska veja veliko močnih in mlajših konkurentov. Kdo ne pozna prodora nekaterih drugih kovin in novejših sintetičnih materialov? Ob nenehni rasti potrošnje pa je železo kot osnovni nosilec lastnosti jekla še vedno ostalo med vsemi gradivi na najčistnejšem mestu. Že pred desetletji je znani indijski pesnik napisal veličastno pesem železu, ki ima po uporabnosti številne prednosti pred zlatom, srebrom in bakrom.

(Nadaljevanje na 7. strani)

125 LET JEKLARSTVA IN VALJARNIŠTVA V ŠTORAH

V zgodovini obstoja in razvoja železarne Štore je bilo več pomembnih obletnic, ki so obeleževale mejnike v bogati in zelo razgibani življenjski poti tega kolektiva. Letos dajemo prvič pomembnejši poudarek začetku in obletnici jeklarstva in valjarništvu v Štorah.

V zapisanih dokumentih o zgodovini železarne Štore je jasno opredeljeno, da je potekala izgradnja prvih obratov jeklarne (puclarne) in va-

ljarne v Štorah v letih 1851 do 1856 in da je bila 16. avgusta 1856 svečano otvoritev novih obratov. V puclarskih pečeh so v Štorah izdelovali jeklo, ki so ga nato kovali v kladivarni ter valjali v valjarni. Jeklarškim izdelkom od valjanih profilov, plošč in drugih proizvodov se je v

(Nadaljevanje na 3. strani)

NALOGE ZVEZE SINDIKATOV PRI URESNIČEVANJU SPOROČIL III. KONGRESA SAMOUPRAVLJALCEV JUGOSLAVIJE

Organi zveze sindikatov so dolžni, da zagotovijo trajno in koordinirano politično aktivnost delavcev v sleherni osnovni organizaciji v temeljnih organizacijah združenega dela in družbenopolitičnih skupnostih, je eden od zaključkov sveta Zveze sindikatov Jugoslavije.

Takoj po zaključku tretjega kongresa samoupravljalcev Jugoslavije, ki je potekal od 16. do 18. junija v Beogradu, je 3. julija svet zveze sindikatov Jugoslavije sprejel dokument NALOGE IN NEPOSRED-

NE AKCIJE ZVEZE SINDIKATOV PRI URESNIČEVANJU STALIŠČ IN SPOROČIL TRETEGA KONGRESA SAMOUPRAVLJALCEV JUGOSLAVIJE.

(Nadaljevanje na 6. strani)

VELIKI DOLGOVI V TUJINI GROZIJO, DA BODO V PRIHODNJEM LETU PRISILNO »UKINILI« PLAČILNI PRIMANJKLJAJ

»Naši računi opozarjajo, da bi morali napeti vse sile, da bi šlo v prihodnjem letu brez primanjkljaja v plačilni bilanci, saj s primanjkljajem ni mogoče nadaljevati, ker bi to še naprej slabšalo stanje glede odplačil in obresti in odtokanja narodnega dohodka v tujino, pa čeprav tudi za ceno počasnejše gospodarske rasti«. Te besede je izgovoril v ponedeljek, 28. septembra direktor zveznega zavoda za družbeno planiranje Spasoje Medenica v uvodnem govoru na seji zveznega ekonomskega sveta, na kateri so razpravljali o ekonomski politiki v prihodnjem letu.

Zakaj tolikšna stiska? Zaradi velikih deviznih dolgov; prihodnje leto bo treba plačati za kritje obveznosti za odplačevanje posojil in obresti približno 5 milijard dolarjev.

Da bi še bolj osenčil položaj, v katerem se bomo prihodnje leto znašli tudi pri izvozu, je Spasoje Medenica poudaril, da nekateri

(Nadaljevanje na 2. strani)

Naš sistem splošne ljudske obrambe in družbene samozastite gradimo kot sestavni del družbenega sistema socialističnega samoupravljanja. Njegov temelj so razredni interesi delavskega razreda in socialistični samoupravni odnosi. Splošna ljudska obramba in družbena samozastita sta postali sestavni del samoupravnih pravic, odgovornosti in dolžnosti delovnih ljudi in občanov ter njihovih delovnih in družbenopolitičnih skupnosti in organizacij. Z zakoni in drugimi samoupravnimi akti smo uredili pristojnosti in medsebojne odnose vseh subjektov na tem področju družbenih zadev. S temi predpisi smo uredili samo najnujnejše, tisto, kar nam zagotavlja enotnost sistema in učinkovito delovanje vseh dejavnikov obrambe in družbene samozastite v miru in vojni. Ostale so široke možnosti za ustvarjalno, samoupravno in samoiniciativno delovanje vseh družbenopolitičnih skupnosti, organizacij združenega dela in družbenopolitičnih organizacij glede organiziranja, urjenja, opremljanja, preskrbovanja in tudi načina uporabe in delovanja enot teritorialne obrambe.

Tovariš Tito na XI. kongresu ZKJ

Obnova kaverperju (Foto I. Kučina)

V SEDANJIH HUDIH GOSPODARSKIH TEŽAVAH MORAMO OKREPITI TUDI DRUŽBENO SAMOZAŠČITO IN DELAVSKO KONTROLO

Na zadnji seji centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in na seji obeh zborov skupščine SFRJ so zaskrbljeno in enotno ugotovili, da smo v težavnem gospodarskem položaju, kot posledici večletnih neugodnih gospodarskih tokov, ki so se letos še bolj zaostreli in se odražajo v počasnejši rasti in usihanju gospodarske dejavnosti ob visoki stopnji inflacije. Zato moramo zdaj, je poudaril sekretar predsedstva CK ZKJ Dobrislav Čulafić v svojem referatu na zadnji seji centralnega komiteja ZKJ, nujno odločno in pripravi zajeziti neugodne tokove v gospodarstvu in osredotočiti vse naše moči in sredstva na sanacijo gospodarstva.

Enake ali zelo podobne ugotovitve glede usihanja oziroma počasnejše rasti gospodarstva in nedoseganja planskih ciljev veljajo tudi za našo občino in še posebej za največjo delovno organizacijo v občini, našo železarno. O tem je bilo v zadnjem času dovolj informacij, razprav in analiz pa tudi sprejetih sklepov in stališč. Žal pa praksa in številni primeri v Železarni, pa tudi v občini kažejo, da se odločno premalo zavedamo tega težavnega gospodarskega položaja in da se premalo odločno in odgovorno spoprijemamo z vzroki in povzročitelji takega stanja.

Da ne bi preveč besedovali, pogledimo nekaj najnovejših ugotovitev pristojnih služb in organov v naši železarni. Le-ti namreč ugotavljajo, da je kljub dogovorom in sklepom delavskega sveta Železarne o okrepitevi tehnološke in delovne discipline začetna vnaša na teh področjih začela močno popuščati in da je pri nekaterih sploh ni bilo. Dnevno se ponavljajo odhodi pred dogovorjenim časom, znova se je povečalo število nedovoljenih izhodov, večajo pa se tudi obvestila, da so tatvine in tihotapstvo postali vsakodnevni običaji nekaterih. Te splošne ugotovitve bi lahko tudi konkretizirali in na žalost med kršitelji dobili tudi vodje dela, organizatorje, poleg nekaterih delavcev, ki brez sramu pred številnimi očividci uro, dve ali celo več pred iztekom rednega delovnega časa na prometnih krajih preskakujejo tovarniško ograjo.

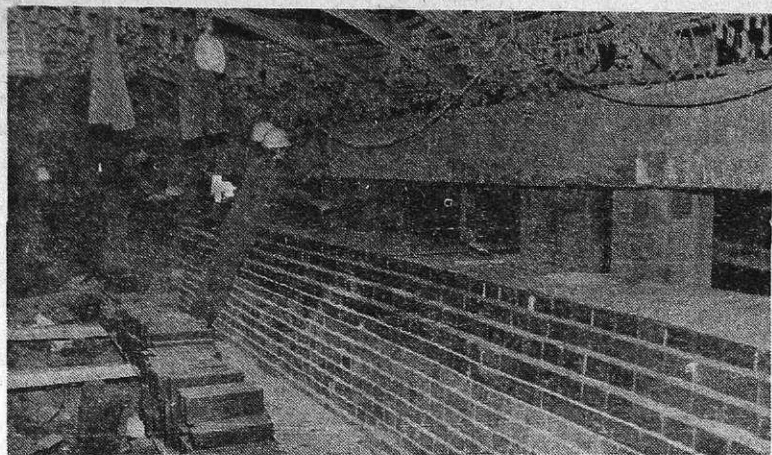
Zelo konkretne primere bi lahko navajali tudi za druga področja našega dela in obnašanja — nespoštovanje tehnološke discipline, razpisništvo z materiali, surovinami, energijo, rezervnimi deli in podobno, brezskrbno postopanje med delom po obratih, zapoznele intervencije vzdrževalcev pri različnih popravilih, zaradi česar nekatere proizvodne naprave stojijo več kot bi bilo potrebno, lažje pa tudi težje okvare na proizvodnih napravah zaradi malomarnosti in neodgovornosti in istih razlogov različna kvaliteta odstopanja in podobno.

Nesporno je, da je bilo normalno delo v naši železarni v lanskem in letošnjem letu precej moteno zaradi pomanjkanja polizdelkov, rezervnih delov in nekaterih surovin, poleg pomanjkanja delavcev, predvsem zaradi visoke bolezenske odsotnosti. Nesporno pa je tudi to, da bi bili delovni rezultati pomembno boljši, če bi dosledno odstranili vse navedene slabosti.

Ob vsem tem pa se prav gotovo vsi skupaj zavedamo, da tako stanje in vsa navedena in nenavedena odstopanja močno ogrožajo neposredne interese delavskega razreda, njegovo socialno varnost in ne nazadnje ugled in nadaljni razvoj socialističnega samoupravljanja. Ravno zato lahko tudi brez omahovanja zapišemo, da sta v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih močno tudi odpovedali samoupravna delavska kontrola in še predvsem družbena samozastita. To pa nedvomno zato, ker nismo dovolj politično delovali, da bi samoupravna delavska kontrola in družbena samozastita postali sestavni del samoupravnih pravic, odgovornosti in dolžnosti delovnih ljudi in občanov. Ker v tem pogledu nismo dovolj krepili delavske razredne in samoupravne zavesti, da bi delavci v okviru neposredne samoupravne organiziranosti delovali za zaščito, obrambo in varovanje rezultatov dela in interesov, za varovanje svojih samoupravnih pridobitev, pravic in delovnih rezultatov. Premalo krepili zavest, da je predvsem skrb delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela da varujejo družbena sredstva in vse tisto kar smo ustvarili v vsej jugoslovanski družbi.

Zato ob sedanjih zaostrenih gospodarskih tokovih ne bi smeli biti plat zvona, kajti v naši socialistični samoupravni družbi imajo delavci v rokah platno in škarje, kakor pravimo. Plat zvona v sedanjem času mora pomeniti napad na vse slabosti in odstopanja, ki povzročajo sedanje stanje. Pri tem pa se seveda moramo zavedati, da je vsak korak naprej odvisen od nas samih, naše sposobnosti, naše stopnje družbene zavesti, še zlasti pa še od stopnje družbene zavesti vodilnih socialističnih sil v temeljnih organizacijah in delovni skupnosti oziroma Železarni kot celoti.

Brez odlašanja, kakor poudarjajo stališča in usmeritve centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, moramo zajeziti neugodne tokove v gospodarstvu in osredotočiti vse naše moči in sredstva za sanacijo gospodarstva. To pa pomeni mobilizacijo vseh vodilnih socialističnih sil, samoupravne delavske kontrole in družbene samozastite, skratka vseh sil, ki lahko vplivajo na družbeno zavest in spreminjanje razmer. To seveda pomeni, da se bodo tudi vodilne socialistične sile, predvsem pa zveza komunistov in zveza sindikatov v našem prostoru, morale preseliti iz forumov neposredno med delavce in s pomočjo besede, argumentov in dokazov začeti spreminjati stvari. S forumskimi delom in okrožnicami, kar je sedaj praksa, ne moremo spreminjati stvari, našega dela in obnašanja, naše zavesti — začeti pa jih moramo korenito spreminjati.

Popravilo šeste SM peči (Foto I. Kučina)

IZREDNE TEŽAVE PRI UVOZU REPRODUKCIJSKEGA MATERIALA

(Nadaljevanje s 1. strani)

V tem času naši nabavni službi edino ni uspelo nabaviti dovolj belega surovega železa, zaradi česar se je, kljub nižji proizvodnji elektrotehnične in martinarne, povečal delež jeklenega vložka, oziroma starega železa. Zaradi tega se nam lahko zgodi, da bodo ob koncu leta nastopile težave z jeklenim vložkom.

Seveda pa moramo poudariti, da smo take količine uspeli uvoziti z dodatnimi naporami za povečano metalurško menjavo s ČSSR in s povečano blagovno listo z ZSSR.

Tudi na področju izvoza smo v Železarni, kljub recesiji železa in jekla na svetovnem trgu, dosegli sorazmerno ugodne rezultate. V preteklem mesecu septembru smo direktno izvozili 2.307 ton ali za 846.560 dolarjev. Naj ob tem za ilustracijo povemo, da 100 ton grafitnih elektrod za električne peči, kar približno zadošča za en mesec, velja okrog 560.000 nemških mark. Metalurška menjava je pretekli mesec znašala 2.219 ton ali 1.736.580 dolarjev. Skupaj smo v septembru izvozili 4.526 ton v vrednosti 2.583.140 dolarjev. S tem po devetih mesecih izpolnjujemo plan na konvertibilnem področju 69,4 %, na klirinškem pa 112,3 %, oziroma na obeh področjih skupaj 87,6 %. Znani podatki za osem mesecev kažejo, da smo v primerjavi z letom 1980 povečali izvoz za 47 %, od tega na konvertibilnega za deset odstotkov. V skladu z dogovorjeno politiko bomo v Železarni ta trend še povečevali do konca leta, da bi dosegli 14,5 milij. dolarjev konvertibilnega izvoza.

Kljub tem rezultatom pa smo se ta čas znašli v težki devizni situaciji, kajti uvažamo po planu in celo nekoliko čez, medtem ko pri izvozu, kljub sorazmerno dobrim skupnim rezultatom, zaostajamo predvsem z izvozom na konvertibilno področje, čemur pa je ta čas dan največji poudarek. Tako smo že nekaj časa devizno blokirani, kar pa bo trajalo še nekaj časa. Poleg tega, da ni zadosten priliv deviz z lastnim izvozom, se je obseg združevanja s kupci naših izdelkov celo zmanjšal, zaostajajo pa z vplačili tudi tisti, ki so se na osnovi zakona s samoupravnim sporazumom obvezali združevati del deviznih sredstev za naše potrebe. Iz vseh teh razlogov nismo uspeli izpolniti vseh obveznosti pri odplačilu terminskih nakupov in trenutno nimamo nikakršnih možnosti za zaključevanje novih poslov. Naj v ilustracijo navedemo, da pri letno sklenjenih 650 novih zaključkov pomeni to več kot 3.000 raznih pozicij materiala in če ni mogoče tekoče zaključevati, lahko hitro pride do zastojev. Samo izpad uvoza enega ležaja, ki ga ni moč dobiti doma, lahko povzroči, da stoji cela linija.

Toda tako, kot smo v našem glasilu že večkrat poudarili, da plat zvona ne sme pomeniti zmede, temveč intenziviranje vseh naših sil, da poskušamo nastalo situacijo kar najbolj ugodno rešiti. V zadnjih dneh je vsa pozornost poslovnega odbora Železarn in pristojnih strokovnih služb – prodajnega in nabavnega sektorja in finančnega računskega sektorja, poleg drugih, usmerjena v reševanje teh, dejansko izredno težkih problemov. V reševanju teh problemov pa so vključeni tudi pristojni organi pri republiknem izvršnem svetu, samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino, splošno združenje črne in barvaste metalurgije in službe na SOZD Slovenske železarn.

PREDSTAVLJAMO PREDSEDNIKE SAMOUPRAVNIH ORGANOV

»Drugo mandatno dobo sem že predsednik delavskega sveta v TOZD Strojne delavnice. V tem času sem pridobil precej izkušenj,« je povedal BERTI KRAPEŽ. »Najpomembnejše za delo delavskega sveta je, da so seje dobro pripravljene, da je gradivo, ki ga bomo obravnavali, delegatom pravočasno dostavljeno. Temu pa ni vedno tako. Dogaja se, da gradivo dobimo šele potem, ko so že razposlana vabila z dnevnim redom in z gradivom za obravnavo na delavskem svetu. V takšnih primerih v dnevi red vključimo tudi obravnavo prispelega gradiva, saj največkrat zaradi časovne omejitve ne moremo obravnave prestaviti na prihodnje zasedanje. Tako potem trpi kvaliteta obravnave. Gradivo je bolj površno predelano, pa tudi veliko več časa porabimo za njegovo razlago. Seje so daljše kot bi bilo potrebno in včasih imam občutek, da so sklepi sprejeti z nezaupanjem, da se v takih primerih delegati ne odločajo po lastnem prepričanju, pač pa bolj po sili razmer. Da bomo tak način dela prešli, da bo gradivo pravočasno oddano in da bodo razlage bolj kvalitetne je tudi ena od mojih nalog.«

Delavski svet TOZD Strojne delavnice se po njegovih besedah sestaja po potrebi. V novi mandatni dobi so imeli štiri redne seje in problematika, ki jo obravnavajo, se nanaša v glavnem na poslovanje temeljne organizacije in celotne Železarn. To so kvartalna poročila in polletno poslovno poročilo. Redno so tudi zasledovali izvajanje stabilizacijskih ukrepov, ki so bili sprejeti v začetku leta. Poleg tega so sprejeli več samoupravnih sporazumov, s katerimi njihova temeljna organizacija pristopa k raznim samoupravnim interesnim skupnostim, ali pa spremembe nekaterih členov teh sporazumov.

»Moram reči, da delegati v delavskem svetu vedno bolj posegajo v razpravo. Zaradi tega so zasedanja bolj pestra in zanimiva, pa tudi kvalitetejša.«

VELIKI DOLGOVI V TUJINI GROZIJO ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

mehanizmi sistema, kot so devizni trg, način zagotavljanja deviz za uvoz naftnih derivatov, vprašanje delovanja in uresničevanja plačilno-bilancnih pozicij republik in pokrajin, usmerjanje sredstev v razvoj prednostnih dejavnosti, ne delujejo uspešno in pa, da še ni sprejet pomemben del družbenega plana o razvoju države do leta 1985.

Povsem normalno je, da se je po teh sporočilih razvila med ekonomisti, člani zveznega ekonomskega sveta in gosti zelo bogata razprava. Noben znan ekonomist ni pozabil povedati, da bo prihodnje leto težavno, opozarjali so tudi na to, kaj vse se lahko zgodi po »ukinitvi« plačilnega primanjkljaja.

Pri tem so številni ekonomisti obtoževali nerealen tečaj kot enega izmed virov plačilnega primanjkljaja v letošnjem in minulih letih. Ne da bi temu ugovarjali, so drugi ekonomisti zahtevali, naj se natančno prouči, kaj je v naših razmerah realen tečaj in naj s tem ne maha-jot kot s čarobno palčico. Večina ekonomistov pa si je bila edina v tem, da potrebujemo takšen koncept razvoja, ki bi polagoma peljal h konvertibilnosti dinarja. Res je, so poudarjali, da visoka inflacija takšnemu konceptu nasprotuje, drži pa tudi, da imajo številne države z visoko inflacijo konvertibilne valute. Ekonomisti so imeli največ pripomb k prvemu dokumentu o razvoju za prihodnje leto, ki so bili zasnovani po starem, in na to, da ničesar ne storimo, da bi prišlo do vsebinskih sprememb v snovanju same ekonomske politike.

Najbolj naravnost se je izrazil Ante Marković: »Gradiva dokaj natančno kažejo, da smo v kriznem položaju, da bomo v njem še nekaj let, cilji so zastavljeni ni pa razviden način, kako jih doseči.«

Ante Marković je dejal še, da vse tisto, kar se nam je zgodilo, kaže, da je administrativni samoupravni socializem, kot ga je imenoval, skrahiral in da bi bilo treba namesto administrativnih ukrepov krepi predvsem tržne dejavnike gospodarjenja. Pri tem se je vprašal: »Kako je mogoče, da se 93 odstotkov dohodka oblikuje iz cene in ne iz rezultata dela?«

Ante Marković je konkretno kritiziral tudi politiko tako imenovanih prednosti oziroma našo usmeritev, da bi na podlagi domačih virov razvijali proizvodnjo hrane, surovin in energijo. Potrebujemo, je poudaril, globalno koncepcijo razvoja, ki bi vsebovala izvozno usmeritev in sodobno tehniko in tehnologijo in v

to koncepcijo naj bi se vsi vključevali. O takšni razvojni koncepciji je pripomnil dr. Risto Vukčević, da bi imela smisel le v primeru, če bi bili urejeni strukturni problemi gospodarstva, ki so nas po sodbi tega ekonomista tudi spravili v položaj, v katerem zdaj tičimo.

Po mnenju dr. Aleksandra Bajta bi morala biti politika razvoja za leto 1982 začetek snovanja politike razvoja za vrsto prihodnjih let in ne bi smela biti kratke sape, ne glede na vsiljene obveznosti. Tudi Aleksander Bajt je poudaril, da je razvojna strategija zanemarljiva primarno proizvodnjo in da je zato treba vse motnje preučiti.

Večina ekonomistov se je strinjala, da smo probleme ustvarili sami in da jih moramo sami tudi urejati. Poudarjali so, da smo si naftni problem povzročili sami. Poleg tega imamo republiške in pokrajinske etatizme, osem gospodarstev, ki ne omogočajo, da bi na enotnem trgu vpeljali ekonomska merila za razvoj.

S to sejo se je začela široka razprava o ekonomskih dokumentih o razvoju države v prihodnjem letu. Podpredsednik zveznega izvršnega sveta Zvone Dragan nam je dejal, da zvezni izvršni svet od tega sestanka veliko pričakuje, še tembolj, ker se ga je udeležila skoraj vsa jugoslovanska ekonomska misel. Zvezni izvršni svet hiti, da bi pripravili listino o razvoju prej kot v prejšnjih letih, tako da bi združeno delo lahko pravočasno izvedelo, kakšni bodo pogoji gospodarjenja, in se jim prilagodilo. V zamudi bo le izdelava zveznega proračuna, vendar bo pripravljen do zakonskega roka, 31. oktobra.

Vprašanje je zgolj, čemu se mora prilagoditi in čemu se lahko prilagodi združeno delo, če vemo, da bo prihodnje leto rentabilen sleherni dolar, ne glede na to, kolikšna bo njegova cena. Kajti v tem primeru komu skoraj ne bo treba niti delati, pa bo lahko imel visok dohodek, medtem ko bo spet kdo drug prišel do dohodka zelo težko. Tudi na tem sestanku so omenjali velikanska sredstva, ki se dajejo za spodbujanje izvoza, ki pa jih je treba, je bilo rečeno, nekemu vzeti, da bi jih lahko nekemu dali. Tako prihaja do velikega prelivanja dohodka med panogami in območji. Vse to je možno, če vemo, da so ekonomska merila zamešana in da ne temelje na rezultatih dela, merjenih s tržnimi merili ampak na tem, da potrebujemo vsak dolar, ki ga dobimo z izvozom blaga in storitev.

(Štepan Rabrenović – Gospodarski vestnik, 2. oktobra)

litetnejša so. Najtežje je vedno takrat, ko se mora delavski svet odločiti o prekinitvi delovnega razmerja za kakega delavca, čeprav je to s kršitvami delovne discipline sam povzročil.

Naša temeljna organizacija se formalno ukvarja s storitveno dejavnostjo, dejansko pa je naše delo merljivo tudi v tonah in ne samo v izdelovalnih urah. Prav zaradi tega se nam vsak neplanirani izostanek, pa naj bo to bolezenska odsotnost, neopravičen izostanek ali izredno plačan dopust, pri oblikovanju prihodka zelo pozna. Planirane izdelovalne ure moramo zaradi tega pokrivati z nadurami. Ob tem moram povedati, da so naši delavci vedno pripravljeno delati tudi v izrednih časovnih pogojih, tudi ob nedeljah ali preko dovoljenega delovnega časa.

Povedal je tudi, da odbora za delovna razmerja in za gospodarstvo dobro delata. Pred zasedanji delavskega sveta obravnavata večino problematike, nakažeta rešitve, ter predlagata sklepe, ki jih potem obravnavajo na sejah delavskega sveta. Se posebej je poudaril, da odbor za delovna razmerja obravnava kadrovske problematiko v takšni meri, da je pri tem skoraj popolnoma izključen vsak subjektivni vpliv.

Za odbor samoupravne delavske kontrole pa je povedal, da še ni našel pravega koncepta za svoje delo. »Vtis imam, da večkrat obravnava malenkosti, tisto pravo delo, ki bi ga moral opravljati pa zanemarlja. Čeprav je predsednik samoupravne delavske kontrole sicer vedno prisoten na zasedanjih delavskega sveta in je tudi seznanjen z vso problematiko, gredo redni informativni tokovi mimo tega organa. Mislim, da je težava tudi v tem, da so problemi, ki jih obravnava samoupravna delavska kontrola, opazni šele ko povzročajo težave. Premalo je preventivnih ukrepov, ki bi v kadi preprečevali nastajanje večjih problemov.«

V TOZD Strojne delavnice imamo štirinajst samoupravnih delovnih skupin, ki so razdeljene po oddelkih in po dnevah. Sestajajo se po potrebi in pred važnejšimi odločitvami, ki jih mora sprejeti delavski svet. Ta upošteva mnenje delegatov, posluša pa se tudi zapisnikov s sestankov delovnih skupin. Povedati pa moram, da delegati nastopajo bolj kot člani delavskega sveta in ne kot delegati svojih delovnih skupin, kar je tudi pomanjkljivost.

Pri sprejemanju raznih sklepov v okviru Železarn pa redno prihaja do tega, da se mnenja in predlogi samoupravnih delovnih skupin malo ali pa sploh ne upoštevajo, kar na to vpliva mnenje vseh ali večine skupin v Železarni. V takem primeru so zahteve ene ali vseh delovnih skupin v naši temeljni organizaciji kaplje v morju. Zato pri obravnavanju takšne problematike prihaja do tega, da se obnašamo po liniji najmanjšega odpora. Sliši se mnenje, da se ne izplača dajati pripomb, da se ne splača vlagati miselnega napora v kakršnekolik samoupravne sporazume, njihove spremembe in podobno, ker njihovo mnenje itak ne bo upoštevano.

Sedaj smo v obdobju kandidacijskih postopkov za volitve novih delegatov za zbor združenega dela in v delegacije za SIS. Če analiziramo delo sedanjih delegacij, lahko rečemo, da svoje delo opravljajo zadovoljivo. Vsaj iz poročil o prisotnosti delegatov na sejah posameznih delegacij je to razvidno. Vendar pa menim, da so delavci in samoupravni organi premalo informirani o delu teh delegacij. V pretekli mandatni dobi smo to problematiko obravnavali na dveh sejah delavskega sveta. Iz poročil vodij delegacij je bilo razvidno, da delegacije dobivajo gradivo prepozno in da je preobširno. Zato nimajo časa gradiva proučiti in zavzeti stališča. Tako se na

zasedanjih skupščin kot delegati ne morejo enakovredno udeležiti razprav o predloženem gradivu, potem pa so večkrat sprejeti sklepi, ki se kasneje izkažejo kot slabi.«

Berti je vodja priprave dela v TOZD Strojne delavnice. To delo je pestro in zanimivo. Vsak dan se srečuje s problemi vzdrževanja v celotni Železarni, pri tem mu večkrat zmanjka časa, da bi postoril vse, kar bi rad. Pravi, da področje priprave dela v njihovi temeljni organizaciji ni najboljše organizirano, predvsem priprava materiala. Zato so pripravili predlog organizacijskih sprememb, ki je trenutno na obravnavi na sektorju za ekonomiko in organizacijo dela. S temi spremembami bodo predvsem zmanjšali transportne poti in prihranili na materialu. Vzpostavili pa bodo tudi večji tehnološki red in izboljšali nadzor nad izvajanjem dela.

Pogovarjala sva se tudi o težavah, s katerimi se srečuje TOZD Strojne delavnice pri svojem delu. »Naša temeljna organizacija,« je povedal ob tem, »ima nalogo, da oskrbuje proizvodne temeljne organizacije z rezervnimi deli in priborom. Potrebe po rezervnih delih so z rastjo železarn v vseh povojnih letih močno narasle. Naša temeljna organizacija, ki je lani praznovala 90-letnico obstoja, pa je v tem času stagnirala. Res, da se gradijo novi prostori za potrebe naših strojnih delavnic v halah bivših valjarn na Javorniku in da smo dobili nekaj novih obdelovalnih strojev, vendar to še ne pokriva potreb proizvodnih temeljnih organizacij po rezervnih delih.«

Na ključnih obdelovalnih strojih, kot so horizontalni vrtni stroj, rezalni stroji, srednje stružnice, phalni stroji in brusilni stroji za okroglo brušenje, imamo zasedene že vse kapacitete do maja 1983. leta. Zato je nujno, da iščemo pomoč pri zunanjih izvajalcih. Toda tudi tu so težave, saj so naše ponudbe večinoma zavrnjene, ker imajo tudi ostala podjetja v Sloveniji, ki se ukvarjajo s strojogradnjo, v glavnem zasedene zmogljivosti, tako da roki dobave običajno niso krajši od enega leta, pa tudi cene izdelkov so precej večje, kot bi bile pri nas. Tako moramo vedno pospešeno izdelovati rezervne dele za izvedbo večjih remontov in pa dele, ki se hitreje iztrošijo. To so večinoma taki izdelki, ki bi jih s sodobnimi numerično krmiljenimi stroji lahko hitro in v zadostnih količinah izdelovali. Taka usmeritev je v bodoče nujna tudi zaradi pomanjkanja delavcev kovinsko predevalne stroke, ki bo sčasoma še bolj očitna.«

Povedal je tudi, da v zadnjem času izdelujejo tudi precejšnje količine rezervnih delov, ki so jih proizvodne temeljne organizacije pred tem uvažale. To je njihov prispevek k zmanjšanju uvoza in k stabilizacijskemu vedenju. Večkrat se tudi lotijo izdelkov, ki navidez presegajo njihove zmogljivosti, vendar imajo delavci njihove temeljne organizacije, kot je povedal, bogato znanje in izkušnje, da so jim kos. Usmerili so se tudi v izdelavo kompletnih strojev in naprav. Tako so v preteklem obdobju izdelali stroj za pranje traku za potrebe HV Bela, napravo za vpihovanje kalcij-silicija, stroj za lomljenje skaje za žičarno, sedaj pa se pripravljajo na izdelavo kompletne stroja za brušenje gredic. »Na tak način bomo izkoristili znanje in izkušnje, ki jih imajo naše projektske organizacije in tudi naše zmogljivosti. Prihranili pa bomo tudi precejšnje kupčje deviz,« je razložil in ob koncu pogovora dodal: »Iz objavljenih razgovorov s predsedniki delavskih svetov iz nekaterih proizvodnih temeljnih organizacij je razvidno, da jih pesti hudo pomanjkanje rezervnih delov. Rešitev vidimo v tem, da se pospeši povečanje obdelovalnih kapacitet v naši temeljni organizaciji, tako, da se nabavijo novi visoko produktivni obdelovalni stroji, ter da se poiščejo tudi notranje rezerve in se izkoristijo za povečanje proizvodnje. Na teh nalogah stalno delamo, vendar je tu ogromno dela in vsaka organizacijska sprememba pri nas zahteva zelo veliko časa.«

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

ČLANOM DRUŠTVA IZUMITELJEV IN AVTORJEV TEHNIČNIH IZBOLJŠAV

Člane DIATI vabimo na ogled razstave RAST YU '81 na Reki. Ekskurzija bo dvodnevna in sicer 24. in 25. oktobra. Podrobnosti bomo objavili v naslednji številki Železarja. Prijave zbira Saša PIBER, interni telefon Železarn 31-41 do, vključno 16. oktobra.

Upravni odbor DIATI

KAKSNA NAJ BU REŠITEV, KI BU PRIMERNA ZA VSAKOGAR

Zaradi podaljšanega roka javne razprave o dopolnilu samoupravnega sporazuma o temeljih plana Skupnosti otroškega varstva občine Jesenice za obdobje 1981-1985 za leto 1981 je izvršni svet skupščine občine Jesenice smatral za potrebno, da prek tednika Železar dodatno pojasni nekatere nejasnosti, ki so se pojavile v dosedanjih razpravah. Tudi Železar je že nekajkrat objavil prispevke o problematiki otroškega varstva in zdravstva. Iz vseh teh sestavkov veje določena kritika in nasprotovanje ponujenim rešitvam, žal pa, razen nekaterih v osnovi nesprejemljivih, predlogov za sanacijo sedanjega težkega stanja NI.

Odveč je ponovno ponavljati celotno problematiko zdravstva in otroškega varstva v občini. O tem je bilo dosti napisanega, v javnih razpravah pa veliko povedanega; pa vendar ne vse, kajti nihče ni glasno in jasno povedal, da bomo morali v nekaj tednih občutno skrajšati programe, in sicer na škodo uporabnikov, če ne bomo zagotovili potrebnega denarja. Podanih je bilo več neutemeljenih razlag, kar se je posledično odražalo pri samem odločanju delovnih ljudi, pomenijo pa, če že nič drugega ne, izogibanje tistim odločitvam, za katere smo se na dolgo tega dvigovali roke v svojih delovnih sredinah, pozneje pa na sejah ustreznih delegatskih skupščin.

Samo nekaj misli, ki so bile podane v razlagah:

- da plani niso bili ustrezno pripravljeni,
- da bi lahko na račun šole v naravi pridobili precej manjkajočega denarja,
- da je nedopustno iz leta v leto zviševati obremenitve osebnih dohodkov delavcev,
- da problem ustvarjajo otroci delavcev, ki so v naši občini začasno prijavljeni,
- da je že dovolj združenega denarja za vse SIS in druge družbene potrebe, le da sredstva niso pravilno razdeljena za posamezne dejavnosti,
- da smo v občini pretiravali s prehodom na celodnevno šolo,
- da je izvršni svet ne glede na izid javne razprave »za vsak slučaj« pripravljen odločiti o povečani prispevni stopnji.

S tem, ko skuša izvršni svet določene pripombe osvetliti tudi z druge strani, se ne želi pojavljati kot advokat skupnosti otroškega varstva, prav tako pa ni namen nadaljevati polemike, ki vsaj do sedaj ni dala nobenih konkretnih in sprejemljivih predlogov, kako se rešiti težkega položaja.

Plan skupnosti otroškega varstva je predvideval, da bo v letošnjem letu organizirano otroško varstvo za 1138 otrok, dejansko pa je vključenih že 1432 otrok, torej 294 več. Mar naj bi temu »višku otrok« zaprli vrata? Verjetno takšna odločitev ne bi bila sprejeta, saj je v nasprotju z vsemi normami, ki so značilne za našo družbo.

Dajanje za otroško letovišče Pine-ta v Novigradu so v letošnjem letu nepričakovano poskočile. Za desetkrat se je povečal komunalni prispevek, plačati pa je potrebno še priključek na čistilno napravo. Odlaganje plačila ali celo neporavnani prispevek je lahko začetek konca še enega našega otroškega letovišča ob morju, kjer je letos, skupno s šolo v naravi, letovalo 1218 naših otrok. To sta le dva problema, ki terjata dodatnih 8.775.609 din, pa ob planiranju sredstev za letošnje leto nista bila znana. Izvršni svet meni, da sta navedena problema oziroma zahtevka tudi brez nepotrebnih leporečij (humani odnos do otrok, načelo solidarnosti itd.) dovolj utemeljena.

Na račun šole v naravi bi lahko prihranili 207.621 din. Toliko je namreč občinska izobraževalna skupnost prispevala k temu, da je 391 četrtošolcev sedem dni preživel na morju, se naučilo plavati ter pri pouku na prostem neposredno spoznalo morje. Verjetno dodatni komentar ni potreben!

Izvršni svet, ki ima v sistemu družbenega planiranja neposreden vpliv na oblikovanje rasti skupne porabe je vsekakor stremel, da se obremenitev osebnih dohodkov čim bolj zniža. To ni bila proklamirana parola, ampak dejstvo, ki je dokazljivo z naslednjim podatkom. Leto 1976 je znašala skupna prispevna stopnja za družbene dejavnosti 30,11 %, 30,45 % leta 1977, 30,00 % leta 1978, 29,06 % leta 1979, 28,41 % leta 1980 in letos le 24,28 %. Podatek nazorno kaže, da je obremenitev osebnih dohodkov na račun družbenih dejavnosti resnično iz leta v leto padala in smo glede na višino dajatev na 55. mestu, od 60 občin v SRS. Najbrž so odveč tudi podrobne analize in dokazila, da si prispevek in visok standard družbenih dejavnosti nista v sorazmerju.

Bile so tudi pripombe, da je zaradi velikega števila otrok začasno prijavljenih delavcev (ti odvajajo prispevek za otroško varstvo v občini, kjer so stalno prijavljeni) potrebno zvišati stopnjo za otroško varstvo. Podatek kaže, da je takšnih otrok v naših vrtcih 61, od tega 11 v obvezni mali šoli. Vprašanje je, kolikšen vpliv (v promilih) ima teh 61 otrok na prispevno stopnjo.

O tem, da je denarja dovolj zbrana, le pravilneje bi ga morali razdeliti, bi morali spregovoriti delegati

- uporabniki in izvajalci - v svojih sredinah. Najbrž pa temu ni tako, saj drugače občinska zdravstvena skupnost ne bi konec leta pričakovala z verjetno 43 milijonsko izgubo, prav tako telesnokulturna skupnost ne bi zbirala dodatnih sredstev z namenom, da hokeju zagotovi vsaj normalne pogoje za delo itd. Dovolj zgovoren je podatek, da celotna sredstva kulturne skupnosti, telesnokulturne skupnosti, skupnosti za zaposlovanje in skupnosti socialnega skrbstva ne bi zadoščala za pokritje pričakovanih izgub v otroškem varstvu in zdravstvu.

Mnogo je bilo napisanega tudi na račun celodnevne šole, predlagali so celo, da na tem področju naredimo korak nazaj. Izvršni svet meni, da je pri tem potrebno upoštevati odločitve oz. sprejeto politiko v občini in republiki. Odstopanja od začrtanih ciljev morajo biti sprejeta v tistih sredinah, ki so te cilje sprejele.

Kako torej do potrebnega denarja?

Problem zdravstva je možno v letošnjem letu zgolj omiliti, ne pa tudi rešiti. Izvršni svet je zato predlagal zbor občanov občinske skupščine, da sprejmejo 8 % valorizacijo (brez zviševanja prispevne stopnje), kar bi zdravstveni skupnosti zagotovilo dodatnih 20.700.000 din. Predlog izvršnega sveta so delegati zbora združenega dela brez vsake razprave (razen delegatov zdravstvenih organizacij) tudi sprejeli. Glede na to, da je položaj v otroškem varstvu drugačen, saj gre dejansko za fizično razširitev programa, je izvršni svet dal soglasje k predlogu, da se potrební denar zagotovi z višjo prispevno stopnjo v zadnjih treh mesecih. Dopolnilo k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana skupnosti otroškega varstva za obdobje 1981-1985 za leto 1981 je v javni razpravi do 30. septembra sprejelo 4.904 delavcev ali 35,63 % vseh zaposlenih v naši občini. Značilno za javno razpravo je bilo dejstvo, da je potekala dokaj nepričakovano. Večina organizacij združenega dela do 15. septembra, ko je bil določen enomesečni rok za javno razpravo, dopolnila niti ni obravnavala, kaj šele, da bi sporočili svoje odločitve o pristopu k dopolnilu.

Glede na to, da do predvidenega roka niso vse organizacije združenega dela sprejele dopolnila, je izvršni svet pripravil predlog odloka o povečanju prispevne stopnje za uresničevanje programa skupnosti otroškega varstva za obdobje okto-

ber-december 1981 za zavezance, ki niso sprejeli dopolnila k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana skupnosti otroškega varstva za obdobje 1981-1985. Skupščina občine Jesenice naj bi predlog odloka obravnavala na sejah zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti v mesecu septembru 1981, vendar ga je izvršni svet umaknil z dnevnega reda, saj so rezultati javne razprave pokazali, da ni zakonske osnove za sprejem odloka.

V kolikor javna razprava, ki še traja, ne bo dala ugodnejših rezultatov, bo izvršni svet moral predlagati novo rešitev. Pri tem, kakšna naj bo ta, pa naj sodelujejo s konkretnimi predlogi vsi, ki jim je do tega, da otroškemu varstvu zagotovimo ustrezne pogoje.

Primerov, kot je letos otroško varstvo, utegne biti v prihodnjih letih še več. Prav zaradi tega izvršni svet meni, da takšna vključitev v razpravo ni nek »post festum«, ampak težnja, da v bodoče bolj kot kdajkoli doslej, svoje odločitve gradimo na dejstvih, predvsem pa, da osnovne probleme in nejasnosti rešujemo prek delegatov, katere smo delegirali v skupščine posameznih samoupravnih interesnih skupnosti, tudi v skupščino skupnosti otroškega varstva.

Izvršni svet
Skupščine občine
Jesenice

Zalivanje kabljskega stika na kablovodu čez Mežakljo v Radovno (Foto S. Kokalj)

125 LET JEKLARSTVA IN VALJARNIŠTVA V ŠTORAH

(Nadaljevanje s 1. strani)

naslednjih letih pridružila se proizvodnja sive litine.

Obdobje razvoja od začetka proizvodnje železarskih izdelkov do druge svetovne vojne predstavlja različne faze v širjenju ter dopolnjevanju proizvodnih zmogljivosti, istočasno pa tudi obdobja določenih gospodarskih kriz, ki so imela za posledico tudi večletne ustavitve proizvodnje v Štorah. V razvojnem smislu so posebej pomembna obdobja po letu 1878 in še posebej leta 1912 in 1913, ko je bila tovarna v precejšnjem obsegu modernizirana. Proti koncu preteklega stoletja je postalo pudlanje vedno manj rentabilno, zato je modernizacija pred prvo svetovno vojno prinesla novo martinarno z 20-tonsko Siemens - Martinovo pečjo, novo centralo s tremi parnimi kotli ter modernizacijo valjarne, ki pa zaradi pričetka prve svetovne vojne ni bila izvršena v celotnem obsegu. V tem celotnem obdobju je takratna železarna Štore večkrat menjavala privatne lastnike, ki so v Štorah iskali svoj dobiček. Različna krizna obdobja, ki so jih tuji kapitalisti uspeli ali neuspeli obvladovati, so zapisovala zelo pestro zgodovino železarne Štore.

Pred drugo svetovno vojno je bila železarna Štore že dobro znano podjetje tako v Jugoslaviji kot tudi preko njenih meja. Kljub temu je treba zapisati, da je obseg proizvodnih zmogljivosti predstavljal skromno železarsko zmogljivost, ki je zaposlovala skupno le med 400 in 500 delavci.

Resnično obdobje širšega načrtnega razvoja železarne Štore v integralno železarno sicer manjših zmogljivosti, a zato kvalitetnega proizvodnega asortimenta, pomeni razvojna pot po drugi svetovni vojni. Izgradnja elektroplavža z aglomeracijo v letih 1950 do 1954, začetek proizvodnje litoželeznih valjev v letu 1950 so prvi pomembnejši mejniki v povojni zgodovini razvoja

našega kolektiva. Najpomembnejše je vsekakor obdobje po letu 1960, ko so se pričele priprave in v letu 1963 sama izgradnja novih proizvodnih obratov na novi industrijski lokaciji Štore II. Izgradnja novih obratov ni pomenila samo povečanje proizvodnih zmogljivosti, temveč predvsem uvajanje najsoodobnejših tehnoloških procesov, ki so še posebej prišli do izraza v jeklarsko valjarski tehnologiji. Proizvodnje surovega jekla v elektroobločnih pečeh, ulivanje na napravi za kontinuirno ulivanje jekla in valjanja na mehaniziranih valjarskih progah nikakor ne moremo primerjati s tehnološkimi procesi v prejšnjih obdobjih. Vsekakor pa lahko trdimo, da so ti procesi na ravni svetovne tehnologije.

Leto 1981, ki pomeni za jeklarsko in valjarsko področje 125 let proizvodnje železarskih izdelkov, pomeni tudi začetek uresničevanja novega srednjeročnega načrta 1981 do 1985 in uresničevanje zamisli dolgoročnega razvojnega koncepta železarne Štore do leta 2000. Prav v tem obdobju bo dobil jeklarsko valjarski kompleks, ki pomeni največji delež v ustvarjanju dohodka železarne Štore, nove zaokrožene zmogljivosti z najsoodobnejšimi tehnološkimi postopki. Izgradnja druge naprave za kontinuirno ulivanje jekla, uvedba izvenpečne tehnologije v proizvodnji surovega jekla ter dopolnilna oprema v valjarnah bodo omogočali podvojitev današnje proizvodnje surovega jekla, istočasno pa tudi povečanje proizvodnje paličastega jekla od sedanjih 130.000 ton na 230.000 ton. Posebna kvalitetna naloga, ki jo uresničujemo že vrsto let in ostaja tudi glavna zadolžitev v naslednjih letih, je vključevanje v mednarodno blagovno menjavo. Le s kvalitativnim delom in še večjo usmeritvijo prodaje naših izdelkov preko meja naše domovine nam bo mogoče uresničiti jasno začrtane razvojne cilje.

(Štórski železar 17-18/XXI)

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLEKTIVU

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 12. DO 18. OKTOBRA

12. oktobra, JOŽE KOŠIR, vodja TOZD Transport, Mojstrana, Triglav-ska 17, štev. telefona 89-022;
13. oktobra, FRANC BRELIH, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, Kurirska 3, štev. telefona 81-612;
14. oktobra, VITO GRICAR, vodja TOZD Valjarna debele pločevine, Jesenice, Udarca 9, štev. telefona 83-193;
15. oktobra, FRANC GASSER, vodja TOZD Profilarna, Žirovnica, Moste 22 b;
16. oktobra, FRANC RAVNIHAR, vodja TOZD Valjarna žice in profi-lov, Lipce 7 a, Blejska Dobrava;
17. oktobra, MIHA STOJAN, vodja TOZD Elektrode, Bohinjska Bela 49 a;
18. oktobra, JANEZ KOMEL, vodja TOZD Žičarna, Jesenice, Janševa 6. V času dežurstva je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja štev. 19, štev. telefona 2435.
Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj, dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa v Železarni.
V prostih sobotah, nedeljah, praznikih je od 7. do 19. ure dosegljiv doma in od 19. do 7. ure zjutraj v Železarni.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK - 12. 10.	ANTON SITAR	SAŠO DOLINAR
TOREK - 13. 10.	FRANC CERKOVNIK	PETER SEKLOČA
SREDA - 14. 10.	FLORIJAN MLAKAR	MITJA KERSNIK
ČETRTEK - 15. 10.	AVGUŠTIN NOVŠAK	MARJAN PINTAR
PETEK - 16. 10.	AHMED TELALOVIC	PRIMOŽ ŽVAB
SOBOTA - 17. 10.	ANTON BURJA, st.	IVAN KODRIČ
NEDELJA - 18. 10.	VLADO REPE	ANTON BURJA, ml.

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3549
vezni telefon je: 2317
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 12. do 17. oktobra bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopolodne: II. obratna ambulanta - dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta - dr. Željmir Cesarec,
popoldne: I. obratna ambulanta - dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta - dr. Marija Kovačič-Može.
V soboto, 17. oktobra, samo dopoldne: I. obratna ambulanta - dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta - dr. Marija Kovačič-Može.
Dispanzer za borce: IV. obratna ambulanta - dr. Marija Kovačič-Može.
ZOBNE AMBULANTE:
dopolodne: II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej,
popoldne: I. zobna ambulanta - v. dent. Viktor Stražisar.
Za Železarno v torek, 13. oktobra in v četrtek, 15. oktobra, dopoldne.
Za borce: četrtek, 15. oktobra, popoldne, II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej.
V soboto, 17. oktobra, samo dopoldne: I. zobna ambulanta - v. dent. Viktor Stražisar.

PERSONALNE VESTI - SEPTEMBER

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI: FRANC JALEN, 1924, žičarna - 32 let v ŽJ, MARGARETA KAVALAR, 1922, elektrode - 35 let v ŽJ, VINKO KRVINA, 1925, valjarna bluming-štekel - 35 let v ŽJ, VINKO PRAPROTNIK, 1925, splošna varnostna služba - 34 let v ŽJ, PAVLA SUŠNIK, 1928, plavž - 28 let v ŽJ, IVANKA SPAN, 1931, elektrode - 17 let in pol v ŽJ, ZOFIJA TOLAR, 1926, družbena prahrana - 36 let v ŽJ in BOGOMIR ŠORN, 1927, strojne delavnice - 36 let v ŽJ.

INVALIDSKO SO BILI UPOKOJENI: JANEZ HRIBAR, 1928, valjar-na debele pločevine - 32 let v ŽJ in MAJDA MUNDA, elektrode, 1930 - 26 let in pol v ŽJ.

Vsem sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zaslužen pokoj!

UMRL: KASIM ALIŠIČ, 1929, plavž - 24 let in pol v ŽJ.

Svojcem naše iskreno sožalje!

KADROVSKO GIBANJE
OD 1.9. DO 30.9.1981

	SKLENILI DEL. RAZMERJE				PREKNILI DEL. RAZMERJE				plan. št. del. za 1.81	dejansko stanje 30.9.
	iz JLA	stopen- disti	ostali	SKUPAJ	iz JLA	stopen- disti	ostali	SKUPAJ		
FLAVŽ	1		1	2					220	216
JEKLARNA	6	2	16	24	15	3		18	690	690
LIVARNA									89	88
VALJ. HL. ST.		3	5	8			1	5	415	402
VALJ. ŽICE			2	2	2			2	185	181
VALJ. DEB. FL.		2		2			1	1	168	165
HL. VALJ. BELA	1		9	10	1	1		2	290	280
HL. VALJ. JES.	3	1	4	8	1	1		2	225	218
ŽIČARNA			3	3			1	5	280	261
PROFILARNA			1	1		2		2	84	75
VRAT. FODB.			1	1		1		1	75	69
JEKLOVLEK			2	2		2		2	160	155
ELEKTRODE	1	2	2	3			3	3	257	249
ŽEBLJARNA									85	82
STROJ. DEL.	3	3	5	11	1		1	2	330	331
REMONTNE D.	5	2	5	12	1		1	2	515	513
VZDRŽEVANJE	4	7	6	17			3	3	545	552
ENERGETIKA		3	2	5	1	1	1	3	240	241
TRANSPORT	3		4	7					380	371
DS KO-FI									286	287
DS K S I + priprav.	1	4	5	10		21	1	22	350	357
DS E T N		2	2	4		1	1	2	492	475
DRUŽB. FREHR.			1	1		2		3	173	173
SKUPAJ	28	29	76	133	3	34	33	11	82	5534

Plan zaposlenih v delovni skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje je prešežen zaradi pripravnikov za določen čas (8), ki so v ostalih delovnih skupnostih in TOZD.

LEP SINDIKALNI IZLET

Na izmeni Golob v TOZD Valjarna žice in profilov že nekaj let nismo organizirali skupinskega izleta, zato smo se letos odločili, da bomo šli za dva dni na enega najlepših delov slovenske zemlje, to je v Goriška Brda in v Vipavsko dolino. Aranzirana Hotelsko-turističnega podjetja iz Nove Gorice nam je popolnoma ustrezal, urejanje formalnosti in vodstvo izleta pa smo zaupali sodelavcu Marku Zukiču, ki je to nalogo opravil kar v redu.

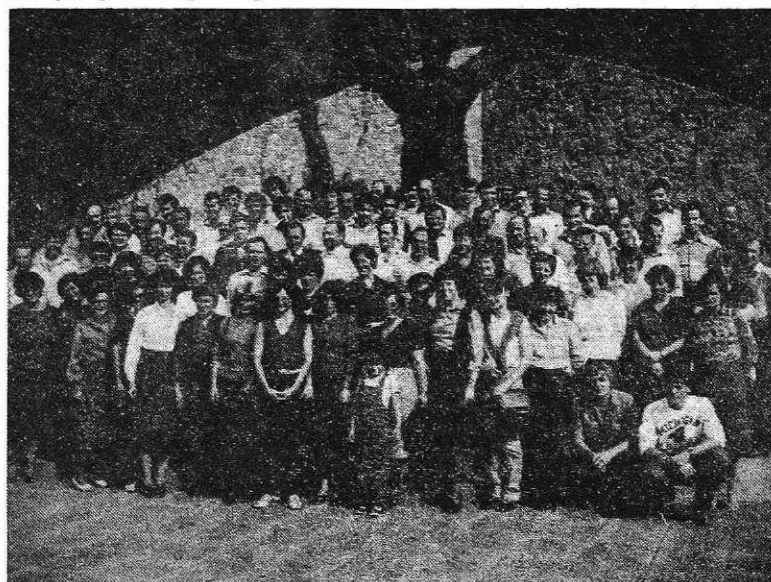
Mnogokrat je veselo zapiskala lokomotiva, ko je vozila v predor, nam pa je čas ob kramljanju hitro potekal, kajti že je bil tu kamniti lepoteč – solkanski most, kmalu za njim pa Nova Gorica. Prijetno nas je iznenadil harmonikar, ki nas je pričakoval na peronu železniške postaje. Ta nas je tudi spremljal na skoraj vsej poti po kateri smo se vozili.

Nemudoma smo nadaljevali naše potovanje po cesti v Vipavsko dolino do Ajdovščine, kjer smo obiskali delovni kolektiv Fructala. Njihovi izdelki so nam dobro znani, da pa so tudi kvalitetni pričajo številna priznanja in diplome, ki prekrivajo vse stene prostorov, v katerih so nas sprejeli predstavniki te delovne organizacije. Po kratkem pogovoru in seveda po pokušnji njihovih pijač smo si ogledali proizvodne obrate. Zanimivo je opazovati proizvodne linije, na katerih poteka proces polnjenja in zapiranja embalaže popolnoma avtomatično, le sem in tja delavka, ki nadzoruje delo stroja, izloči kako steklenico ali plastično vrečko, na kateri ugoviti kako pomankljivost.

Dvorec Zemono – naslednja tarča naših ogledov, je bil do nedavnega razpadajoča zgradba, ki pa so jo v zadnjem času restavrirali in obnovili, tako sedaj služi v različne namene. Od vrha do tal poslikana osrednja dvorana je primerna za razne kulturne prireditve, trenutno pa so v njej razstavljeni svoje umetnine okoliški slikarji – amaterji. Naš novogoriški harmonikar je marljivo izvajal iz svojega meha popularne, predvsem pa narodne viže, mi pa smo mu seveda precej razglašeno pomagali dokler se avto ni ustavil v Kromberku. V tem novogoriškem predmestju je istosimenski grad, v katerem je urejen pokrajinski muzej. Njegov arheološki del je zaradi preurejanja zaprt, ogledali pa smo si etnografski del in muzej NOB. Prva in druga svetovna

vojna je na Goriškem uničila številne umetnine po gradovih in cerkvah, kljub temu pa je muzeju uspelo zbrati več umetniških del iz raznih časovnih obdobij. Tu je nekaj okornih gotskih plastik, baročne slikarije in dela sodobnih avtorjev primorske regije.

V hotelu Park, ki nam je dajal gostoljubje smo zvečer posedeli ob kozarčku dobre kapljice in se pogovarjali med drugim tudi o tem, koliko več zabave in razvedrila imajo zlasti mladi v Novi Gorici v primerjavi z njihovimi vrstniki na Jesenicah. Po taktih hrupnega ansambla smo se zavrteli tudi mi, skupno s tekmovalci v maratonskem plesu. Ob že omenjenem ansamblu in ob disko glasbi so imeli tekmovalci tedaj »za seboj« že več kot štirideset ur plesa z le kratkimi počitki, kolikor jih je dovoljeval pravilnik o

Sodelavke in sodelavci delovne skupnosti ETKR NG pred spomenikom Matije Gubca

temovanju. Ob vsem že navedenem pa so manekenke parfumerije Flavie iz Gorice demonstrirale umetnost ličenja in lepoteja obraza. Tako preprost programa je nedvomno rezultat prizadevanj hotelskega kolektiva, ki si s tem zagotovi, da so skoraj vsa omizja polno zasedena z gosti tudi sredi tedna in ob koncu turistične sezone.

Naslednji dan našega izleta je bil prav tako pester kot prejšnji. Ogledali smo si sodobno vinsko klet v Dobovem v Goriških Brdih. Prijazen predstavnik kolektiva kleti nas je seznanil s tehnološkim procesom pridobivanja in zorenja vina. Pri predstavitvi količin briške kapljice, ki gre skozi njihove roke pa se ni posluževal merskih enot za tekočine kot je liter, temveč je govoril kar o tisočih vagonov. Ogromni kovinski tanki in več sto velikanskih sodov nas je prepričalo, da možakar govori resnico.

Vsak izletnik v Goriška Brda se povzpne na razgledni stolp, to smo storili tudi mi in po kratkem postanku v bližnjem gostišču smo le neradi zapustili ta lepi del slovenske zemlje, zlasti še, ker smo se poslovili tudi od številnih deklet in žena iz koba-riške tekstilne tovarne KUK, ki so sem prile praznovati dvajsetletnico obstoja njihove tovarne.

V nočtu smo imeli še ogled grobnice francoskih kraljev v kosta-

njevškem samostanu. Ta samostan je bil zgrajen po letu 1625, med prvo svetovno vojno je bil kot vse ostalo v Gorici popolnoma porušen, pozneje pa obnove. Ko je julijska revolucija v Franciji spodnesla prestol zadnjemu kralju Karlu X., je ta potomec stare dinastije Burbonov skupno s svojo družino pribežal v Gorico in tu v izgnanstvu umrl. On in njegova družina počivajo v katekombah kostañjeviške cerkve. Pred cekvijo smo se ob vračanju znašli med svati, ki so se pripeljali z onkraj meje. Ženin in nevesta – potomca slovenskih staršev, sta želela poročni obred v materinem jeziku, odprtost naših meja pa jima je to omogočila. Radodarno so nagnili svoj »flakon« in beseda je stekla kot le kaj.

Vijugasta cesta komaj dovolj široka, da po njej vozi avtobus, nas je pripeljala v prijetno v rustikalnem stilu urejeno gostišče na Marku. Ta izletniška točka je kar mali muzej, saj so vsi prostori polni raznih etnografskih predmetov zbranih iz okoliških vasi. Tu so se nam pridružili še naši sodelavci iz TOZD Plavž, ki so bili na trgatvi nekje v Vipavski dolini.

Pred odhodom na železniško postajo nam je direktor hotela Park zaželel še srečno vrnitev domov, kar nas je skoro osupnilo, saj vemo, da marsikateri vodilni delavec v tem večernem času raje sedi doma pred televizijemskim sprejemnikom.

Polni najlepših vtisov smo se zadovoljni vrnili domov.

T. Drab

LEP IZLET PO ŠTAJERSKI, MEDMURJU IN HRVAŠKEM ZAGORJU

Delovna skupnost sektorja za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje je organizirala 26. septembra dvodnevni izlet po Štajerski, Medmurju in Hrvaškem Zagorju. Zjutraj ob 6. uri smo se prvi izletniki zbrali pred Čufarjem na Plavžu. Nekoliko nejevoljni smo zrlji v oblake, kajti nič ni kazalo, da se bo vreme izboljšalo. Po postankih do Radovljice smo bili zbrani vsi. Vožnja je postala prijetnejša v upanju, da nam bo vreme na Štajerskem bolj naklonjeno. Postanek smo seveda imeli tudi na Trojanah, kjer smo nabavili krofe za vse udeležence. Med potjo so vodje avtobusov razdelili aperitivček in obilno malico. Vzdušje je postalo veselo.

Ustavili smo se v Ptuj. Tu smo imeli daljši postanek. Na ogled kleti smo morali počakati, kjer je bilo precej ljudi iz vseh krajev Slovenije. Končno smo tudi mi prišli na vrsto. Kletar nam je najprej povedal zgodovino kleti, med drugim tudi to, da hranijo žlahtno kapljico celo iz leta 1917. Nato je sledil ogled kleti, katero je vredno pogledati, že zaradi njene obširnosti, seveda pa je sledila tudi pokušnja vin.

Nadaljevali smo pot do Čakovca, kjer nas je čakalo kosilo. V hotelu Park so nas lepo sprejeli, tu smo tudi prenočevali. Po kosilu smo se med drugim ustavili tudi v gostišču, kjer nudijo kavo na medmurski način.

Zvečer smo se malo pozabavali. Po nočitvi smo se pozajtrkovali in se odpeljali proti Stubičkim Toplicam. Tu smo se kopali na prostem, na voljo nam je bilo šest odprtih in zaprt bazen. Seveda smo imeli oba dneva izredno lepo in toplo vreme, saj je bil zrak 27, voda v bazenu pa 36 stopinj Celzija.

Po kopanju in kosilu smo se dobre volje napotili proti spomeniku Matije Gubca, vodju kmečkih puntov. Spomenik je res veličasten in vreden ogleda, prav tako muzej kmečkih uporov, ki smo si ga z zanimanjem ogledali. Po končanem ogledu smo se zadovoljni odpeljali proti domu. Mimogrede smo se ustavili tudi na Otočcu in po krajšem postanku nadaljevali pot do Radovljice, kjer smo imeli večerjo. Po večerji smo se še zavrteli, kar je organiziral tako kot vedno Janez Lešnik. Ob pol desetih smo se razigrali podali proti domu, da bi sodelavci izven Jesenic ujeli še svoje »šitartje«.

Ta izlet je bil res najboljši med najboljšimi, kar jih je organiziral Lešnikov Janez. Kljub temu, da mu mandatna doba referata za izlete in oddihe v naši delovni skupnosti poteka, bi želeli, da bi to funkcijo opravljal še naprej.

Na koncu se zahvaljujemo obema šoferjema, Rudiju in Tončku, za varno in lepo vožnjo in njun prispevek k veselemu vzdušju.

Tonček Majcen

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz štirih temeljnih organizacij prejeli zapisnike s sestankov oziroma zborov delavcev 39-tih samoupravnih delovnih skupin. Predlog dopolnila so v TOZD HLADNA VALJARNA BELA obravnavali na zborih delavcev prvič, v TOZD JEKLOVLEK in v TOZD TRANSPORT pa so predlog dopolnila k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana samoupravne interesne skupnosti za otroško varstvo za obdobje 1981–1985 v letu 1981 ponovno obravnavali. V TOZD STROJNE DELAVNICE so samoupravne delovne skupine evidentirale možne kandidate za delegate v zbor združenega dela občinske skupščine ter za samoupravne interesne skupnosti. SDS so ponekod opozarjale tudi na različno obratno problematiko.

Ker zapažamo pri tokovih samoupravnega odločanja in informiranja določeno nespoštovanje tiste discipline, za katero smo se dogovorili v samoupravnih aktih, naj tokrat opozorimo na nekatera določila o odločanju prek zborov delavcev v statutih naših temeljnih organizacij in delovnih skupnostih:

- Zbor delavcev poteka preko zborov SDS (odvisno od narave delovnega procesa, izmenskega dela ipd.)

- Zbor delavcev sklicuje predsednik delavskega sveta TOZD ali delovne skupnosti.

- Zbor SDS vodi predsednik zbora, ki ga delavci izvolijo na vsakem zboru za naslednji zbor.

- Zbor SDS je dolžan sklicati neposredni organizator dela, določen s statutom, v okviru roka, ki ga določi sklicatelj zbora delavcev TOZD ali delovne skupnosti.

- Predsednik zbora usmerja tudi razpravo, v soglasju z delavci SDS oblikuje sklepe ter vodi in podpisuje zapisnik o delu zbora.

- Na zboru delavcev se vodi zapisnik v katerem je potrebno navesti, koliko delavcev je od skupnega števila vseh delavcev SDS glasovalo za sklep oziroma predlog.

- Kadar se delavci izjavljajo o posameznem predlogu ali samoupravnem splošnem aktu na zboru delavcev TOZD ali delovne skupnosti se šteje, da je sklep oziroma samoupravni splošni akt veljavno sprejet, če ga sprejme več kot polovica vseh delavcev TOZD oziroma delovne skupnosti, razen, če ni z zakonom določena drugačna večina.

- Če je predlog na zboru delavcev TOZD ali delovne skupnosti sprejet s potrebno večino, velja tudi za tiste delavce, ki zanj niso glasovali.

Mimogrede pa naj opozorimo še na slabo čitljivost posameznih zapisnikov. Vzrok za to je predvsem v tem, ker na CPSI dobimo šele tretjo kopijo v večini primerov na roko pisanega zapisnika.

Vsekakor gre ob vseh navedenih določilih oziroma primerih tudi za spoštovanje dogovorjene discipline v procesih samoupravnega odločanja in komuniciranja. Zaželeno je torej, da bi jo tudi na tem področju izboljšali. Tudi o tem bi morali razmišljati tisti, ki vodijo sestanke ali pišejo zapisnike, saj, navsezadnje, smo se tako dogovorili v naših samoupravnih aktih.

Sicer pa smo iz TOZD HLADNA VALJARNA BELA prejeli zapisnike SDS lužnica + priprava vložka 2 in 3, žarilnica 1, 2, 3 in 4, adjušta 1 in 2, strojna adjušta 1 in 2 ter valjarna 1 in 3. Osrednjo temo zborov delavcev je predstavljala prava o predlogu dopolnila, kot smo omenili že uvodoma. Tretja kopija zapisnika SDS lužnica + priprava vložka 2 je izredno slabo čitljiva, tako da se komaj da razbrati,

da je devet delavcev glasovalo za, šest jih je bilo proti, eden pa se je vzdržal glasovanja ob predlogu dopolnila, čeprav opozarja še na nekatera druga vprašanja, prav zato pa jih niti ni mogoče povzeti. Na sestanku SDS lužnica + priprava vložka 3 je bilo pod razno, v zvezi s pisanjem ur za manjkajočo, pojasnjeno, da so do teh ur upravičeni samo delavci, ki delajo v normi. Člani SDS so se pritoževali tudi zaradi slabega dela vzdrževalcev. To se na linijah odraža predvsem velikem številu zastojev. SDS žarilnica 1 opozarja, da ni prejela odgovorov na vprašanja, postavljena na prejšnjem sestanku. SDS žarilnica 3 pa je pod razno postavila osnovni organizaciji sindikata zahtevo, da naj bi le-ta prispevala po 500 dinarjev na člana na leto za organizacijo piknika. Le tega naj bi organizirala vsaka izmena za sebe. To utemeljujejo s tem, da se delavci, ki delajo v sistemu 4 + 1, ne morejo udeležiti sindikalnega izleta. Od sindikata pričakuje odgovor! SDS adjušta 1 in strojna adjušta 1 sta na skupnem sestanku opozorili, da je pred bližnjo zimo potrebno urediti gretje v obratu, razen tega pa opozarjata, da je treba zamudne bloke pisati vsem, ne glede na to, kdo kaj je (slepi primeri so zjutraj, namigujeta SDS). SDS adjušta 2 in strojna adjušta sta na vprašanja s prejšnjega sestanka dobili odgovore, navajata pa tudi več predlogov v zvezi z ožjo obratno problematiko. Tako menita, da bi bilo treba opravila II. rezalca na liniji št. 2 obravnavati kot deficitarna, kajti zaradi slabih delovnih pogojev jih nihče neče opravljati. Zaradi nenehnih pritožb nad okvarami v higienskih prostorih ter v garderobah pa sta predlagali, da naj bi vodstvo TOZD določilo nekoga iz dopolnske dnine (morda pomočnika gospodarja), da bi nadziral stanje v teh prostorih in kvaliteto dela čistilk. Neposredni vodje dela v adjušta 2 oziroma skupinovodja tega po njihovem mnenju ne morejo opravljati, ker imajo na dopolnanski dnini 40–50 delavcev in morajo skrbeti za proizvodnjo. SDS valjarna 1 na postavljena vprašanja še ni dobila odgovorov. Omenja tudi, da so TVT za HVB zelo slabi. Še zlasti pa se ta pripomba nanaša na kvaliteto dinamov. S tem pa prihaja tudi do zmanjševanja izplesa, od povečevanja proizvodnih stroškov ter do okvar na strojih in valjih. Zato bi bilo treba po mnenju članov SDS poostrižiti kontrolo kvalitete pri dobavi TVT iz škepla, pa tudi kontrolo luženja, valjanja itd. v sami temeljni organizaciji. Pripomba, stališče samoupravnih delovnih skupin glede predloga dopolnila k temeljem plana SIS otroškega varstva ne bomo posebej omenjali, saj se bistveno ne razlikujejo od tistih, ki smo jih navajali že v prejšnjih pregledih. Omenimo naj le še to, da se dvema SDS zdi 5-odstotno povečanje vrednosti delovnih nalog premajhno. SDS se pri tem sklicujeta na povečanje življenjskih stroškov oziroma na povečanje obveznosti iz osebnega dohodka.

Iz TOZD JEKLOVLEK smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD hladna predelava 2 in 3, adjušta 1 ter brušilnica 1 in 2. Tu so SDS, kot smo omenili že uvodoma, predlog dopolnila ponovno obravnavale. Ker je bila to ponovna obravnava, kaže razpravo in odločitve nekoliko podrobneje povzeti. Na zboru delavcev vodstva TOZD je bilo najprej dano pojasnilo, »da je, glede na dogovor na sestanku s predstavniki TOZD in DPO občine, ponovno organizirana obravnava o povišanju prispevne stopnje« (o tem na CPSI nismo bili obveščeni!). Zbor delavcev je po podani obrazložitvi predlog o delnem povišanju prispevne stopnje potrdil, vendar z nekaterimi pripombami. Tako meni, na primer, da povišanje prispevne stopnje spodbuja inflacijska gibanja in rast cen, »ne pa smotno gospodarjenje, ki je prvina stabilizacijskih prizadevanj«, da je treba, s pomočjo internih ukrepov in s prerazdelitvijo družbenih sredstev, iskati sistemske in dolgoročne rešitve. Pri tem pa je, poudarja, pomembna vloga in odgovornost vseh subjektivnih dejavnikov v občini. Nadalje meni, da je treba »povečati osebno in kolektivno odgovornost glede na stabilizacijska prizadevanja, da bi zmanjšali proračunsko porabo in dvignili učinkovitost gospodarjenja«. Ugo-

tavlja tudi, da so nekateri razvojni programi SIS oddaljeni od rasti narodnega dohodka ter od resničnega gospodarskega življenja. Prispevna stopnja naj bi se torej delno povišala, s tem, da se ustrezno korigira program in zagotovi odgovorno in smotno gospodarjenje z družbenimi sredstvi. Podobnega mnenja so bile tudi druge SDS. Na zborih SDS hladna predelava 3 in brušilnica 2 predlog dopolnila ni bil izglasovan.

Iz TOZD STROJNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, priprava dela, materialna služba, strugarna 1 in 2, strugarna Javornik, orodjarna 1 in 2, ključavničarji strojev, kovačnica-kalilnica ter konstrukcijska delavnica 1 in 2. SDS so evidentirale možne delegate za zbor združenega dela občinske skupščine ter za samoupravne interesne skupnosti, ki jih bomo volili na volitvah prihodnje leto. O predlogu dopolnila (otroško varstvo) sta ponovno razpravljali SDS priprava dela in materialna služba. Obe predlagata drug način pokrivanja izgube in ne iz osebnih dohodkov. SDS strugarna Javornik pod razno poudarja, da je v sedanjih težkih gospodarskih situaciji potrebna še večja delovna in tehnološka disciplina. SDS orodjarna 2 je pod razno določila posebno komisijo, ki naj bi storila vse za izboljšanje ogrevanja v bližnjih zimskih mesecih. Predsednik OO ZSMS pa je na tem sestanku opozoril tudi na izgubo delovnega časa zaradi nereda v kantini, na kar je SDS zahtevala, da se uresniči sklep, »da v času malice, ki je odmerjen za posamezni oddelek, ne more malicati noben delavec iz druge TOZD ali katerekoli delovne organizacije«. Na sestanku SDS ključavničarji strojev je bilo pod razno izrečeno opozorilo na račun čiščenja sanitarij ter zamenjave polomljenega inventarja. SDS konstrukcijska delavnica 1 je pod razno zadolžila obratovodjo, da na konferenci TOZD izpostavi problematiko pranja in šivanja delovnih oblek. SDS konstrukcijska delavnica 2 pa se pritožuje zaradi Henry Pells škarij. Te so namreč že prodane raziskovalnemu oddelku, stojijo pa še vedno v njihovem obratu, čeprav jih zadnji dve leti sploh ne uporabljajo. Ker povzročajo dodaten hrup ter zavzemajo prostor, ki ga je že tako premalo, predlagajo, da naj se odgovorni med seboj dogovorijo in za škarije poiščejo ustrezen prostor. SDS se pritožuje tudi nad slabo organizirano dostavo materiala.

Dne 29. septembra je bil v TOZD TRANSPORT zbor delavcev, ki so se ga udeležili člani SDS vodstvo TOZD, promet + vleka (železniški transport), delavnice motornih vozil, vozovne delavnice, lokomotivne delavnice, vzdrževanja proge, tehtalci, tovarni in šoferji in na katerem so se ponovno odločali o predlogu dopolnila (povišanje prispevne stopnje za SIS za otroško varstvo). Stanje oziroma razpoloženje delavcev v zvezi s to akcijo nam lepo ilustrira sledeči zapisnik, ki ga v celoti citiramo: »Glede na to, da v naši TOZD ni bilo po delovnih skupinah sprejeto povečanje prispevne stopnje za skupnost otroškega varstva od 0,80 na 1,98% (za zadnje tri mesece letošnjega leta), smo ponovno sklicali delavce celotne TOZD. Predsednik izvršnega odbora SIS za otroško varstvo, Janez Novak, je ponovno podal vso problematiko, ki je vzrok povečanja prispevne stopnje in nato tudi odgovarjal na vsa vprašanja, ki so mu jih zastavljali delavci. Predsednik sindikata TOZD Transport, tov. Cof, je apeliral na vse prisotne, da glasujejo za povečanje in jih opozoril na težaven položaj te skupnosti. Sploh pa je poudaril, da ne smemo dopustiti, da bi varstvo otrok nazadovalo. Po končani debati smo ponovno glasovali (glasovali niso delavci, ki niso iz jeseniške občine).« — Sledi spisak SDS, ki skupaj štejejo 240 delavcev, od katerih pa je sestanku prisostvovalo 156 delavcev in podatek, da je za predlog dopolnila glasovalo 17 delavcev, da so bili proti predlogu štirje, in da so se vsi ostali prisotni (135) vzdržali glasovanja.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

KONFERENCA MLADIH IZ KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Križi in težave te področne konference so prav gotovo večini mladih in ostalim dobro poznani, rešujejo se iz dneva v dan, bolj malo pa se jih tudi reši. No, da ne bomo preveč črnogledi, včasih se stvari uredijo, včasih pa ne.

Ta članek govori o dveh OO ZSMS, kjer se stvari že dalj časa ne premaknejo z mrtve točke.

OO ZSMS JAVORNIK-KOROŠKA BELA

Ta osnovna organizacija ZSMS se že več kot leto dni srečuje z nemajhnimi kadrovskimi težavami. Zaradi neustreznosti in premalo načrtnega kadrovanja so v dobrem letu kar štirikrat izbirali novega predsednika, vendar brez ustreznih priprav in ustrezno speljane volilne konference. V tem času je OK ZSMS Jesenice tudi že sklicala mlade člane zveze komunistov, ki pa se vabilu prav množično niso odzvali. Vendar samo poudarjanje in opozarjanje na vedno slabše stanje ne bo pomagalo, če ne bodo k reševanju pristopili prav vsi odgovorni v krajevni skupnosti, v prvi vrsti pa mladi sami.

Da se problem začne reševati je OK ZKS Jesenice skupaj z OK ZSMS ponovno sklicala vse mlade člane zveze komunistov, ki živijo v

tej krajevni skupnosti. Nihče od mladih članov ZK ne zahteva, da morajo le oni delati v OO ZSMS ali da so oni edini sposobni, ampak zavedati pa se morajo, da so tudi po statutu zveze komunistov dolžni delati v sredini kjer živijo, obenem pa so idejno tudi bolj usposobljeni.

OO ZSMS PLAVŽ

V tej OO ZSMS se vidi kaj pomenijo pogoji dela, se prvi imeti prostor, kjer bi se mladi zbirali, izvajali različne interesne dejavnosti in imeli možnost, da se organizirajo kot družbenopolitična organizacija v krajevni skupnosti. O velikem številu mladih na Plavžu lahko govorimo le v pogledu statistike, ne pa tudi v pogledu delovanja OO ZSMS. Jasno je, kakšno je stanje, če jih od okoli 2000 mladih v osnovni organizaciji ZSMS dela nekaj več kot deset, mladih, neizkušenih, brez prave kontinuitete del in podpore ostalih. Aktivno v tej krajevni

ŠOLA ZA MLADE SAMOUPRAVLJALCE IZ KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Danes v četrtek, 8. oktobra, se bo v prostorih delavske univerze na Jesenicah začela šola za mlade samoupravljalce iz krajevni skupnosti. To obliko izobraževanja mladih pripravlja občinska konferenca ZSMS Jesenice skupaj z Delavsko univerzo Viktor Strazišar Jesenice. Šola za mlade samoupravljalce, ki bo trajala do sobote, 10. oktobra, bodo obiskovali člani vseh osnovnih organizacij ZSMS iz krajevni skupnosti jeseniške občine.

Prvi dan se bodo udeleženci najprej seznanili z nalogami družbenopolitičnih organizacij v krajevni skupnosti. V razpravi na to temo pa bodo obravnavali naloge os-

kupnosti občasno delajo še mladi taborniki, ki med letom pridno pomagajo OO ZSMS pri postavljanju kresov in ostalih manifestativnih akcijah, pa vseskozi pravijo, da so taborniki, niso pa mladinci! Vidi se, da še zdaleč nismo dosegli načela uresničevanja kolektivnega članstva. Tu je krivda tako na strani ZSMS kot v družbenih organizacijah in društvih.

Da se stanje v teh dveh KS uredi bodo potrebni, pa če so še tako nezaželeni, še nekateri sestanki, ki pa bodo morali biti bolj konstruktivni kot doslej.

Železarski globus

JAPONSKA

Japonske železarnice, ki so nabavile lani 26,5 milij. ton ali 40 % svojih potreb premoga za koksiranje v Avstraliji, bodo v bodoče povečale nabave tudi drugod. Vzrok za to je prevelika odvisnost, ki bo lahko v primeru stavk ali večjih okvar imela resne posledice za normalno obratovanje japonskih plavžev. Povečane bodo predvsem dobave iz premogovnikov iz zahodnih delov ZDA, v manjši meri pa tudi iz Kanade in LR Kitajske.

novnih organizacij ZSMS v krajevni skupnosti.

V petek bodo poslušali temo o financiranju v krajevni skupnosti, seznanili se bodo z rezultati samoprispevka v letih 1976-1981 in izvedbo letošnjega referenduma za nov samoprispevek.

V soboto pa bodo poslušali še temo: Krajevna skupnost in njena samoupravna organiziranost, seznanili se bodo z delom poravnalnih in potrošniških svetov, za zaključek šole za mlade samoupravljalce pa bodo prisluhnili še temi o informiranju v krajevni skupnosti.

J. R.

TEKMOVANJE TITO-REVOLUCIJA - MIR

Leto 1981 se počasi, vendar neusmiljeno izteka, zato se organizacije ZSMS že sedaj pripravljajo na naloge v drugem letu.

Občinska konferenca ZSMS Jesenice je že prejela razpis za organizacijo tekmovanja Tito-revolucija-mir, ki bo tudi v letu 1982 potekalo po vsej domovini. Tako se bo pri OK ZSMS Jesenice v kratkem sestal koordinacijski odbor za vodenje tekmovanja, katerega sestavljajo predstavniki osnovnih in srednjih šol, krajevni skupnosti ZSMS Železarnice in komisije za idejnopolitično delo pri OK ZSMS.

Letos je pri tekmovanju prišlo do nepotrebnih zapletov z literaturo, upajmo, da bomo z zgodnjim delom koordinacijskega odbora to tekmovanje v letu 1982 lažje izvedli.

To tekmovanje naj bi bilo oziroma bi moralo biti sestavni del družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja mladih na področju poznavanja naše zgodovine - revolucije, povojne izgradnje, samoupravnega razvoja itd. Žal ni tako. Tekmovanje še vedno poteka kot nekaj obveznega, ne pa kot sestavni del poznavanja in razumevanja našega razvoja. Vse preveč je pri tem rutinskega dela, po domače »pifljanja«, ki tekmovalcem ne pušča trajnega znanja. Pri vodenju tekmovanja bo potrebno tekmovalcem bolj približati cilj in namen tekmovanja, ki nima namena tekmovanje

zožiti na tri mesece, ko potekajo občinska, regijska, republiška in zvezno tekmovanje, ampak je namen tekmovanja globlji in trajnejši.

TEKMOVANJE V SESTAVLJANJU RUBIKOVE KOCKE

V soboto, 26. septembra, je krajevni svet ZSMS Lesce organiziral v družbenem centru tekmovanje v sestavljanju Rubikove kocke, ki je potekalo v prepolni dvorani.

Za tekmovanje se je prijavilo 13 tekmovalcev iz Lesc, Radovljice in Jesenice. Kvalifikacijski čas je 3.30 minute. V nadaljnje tekmovanje se nista uvrstila le dva tekmovalca. Eden ni dosegel kvalifikacijskega časa, drugemu pa je razpadla kocka in je odstopil.

Tekmovanje je potekalo takole: tekmovalci so drug drugemu zmešali kocko in jo sestavljali trikrat. Izračunali smo povprečni čas, ki je odločil o končni uvrstitvi tekmovalcev.

REZULTATI: 1. Borut Vovk 1,00, 2. Uroš Potočnik 1,21 3. Edi Vovk 1,34 (vsi Lesce), 4. Igor Gašperin 1,39 (Jesenice), 5. David Podlipnik 1,39 (Radovljica).

Najboljši čas v sestavljanju Rubikove kocke pa je dosegel Borut Vovk in to 54 sekund.

Iztok Mulej

ANDREJ ŠIFRER NA BREZNICI

V petek, 9. oktobra, bo ob 20. uri v dvorani na Breznici gostoval

ANDREJ ŠIFRER

Vabi prireditelj osnovna organizacija ZSMS krajevne skupnosti Žirovnica.

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON

SVETOVNA PROIZVODNJA NAFTE V PRVEM POLLETJU LETOS

Svetovna proizvodnja nafte, ki se je v letu 1980 prvič po letu 1974 znižala, kaže enak trend v primerjavi z lanskoletnim tudi v letošnjem prvem polletju. To znižanje je doseglo kar 6,4 %. Iz spodnje razpredelnice je v milij. ton za 16 držav razvidna količina načrtane nafte v obdobju januar-junij za leto 1980 in 1981 in v odstotkih tudi razliko.

Država	1. polletje 1980	1. polletje 1981	razlika v %
1. Sovjetska zveza	297,0	301,0	+ 1,3
2. Saudska Arabija	243,1	251,2	+ 3,3
3. ZDA	240,7	237,2	- 1,5
4. Mehika	50,3	65,0	+ 29,4
5. Venezuela	54,8	56,0	+ 2,2
6. LR Kitajska	52,9	50,1	- 5,3
7. Velika Britanija	39,9	43,8	+ 9,6
8. Nigerija	52,8	41,0	- 22,4
9. Indonezija	38,6	39,9	+ 3,5
10. Kanada	41,9	39,5	- 5,7
11. Iran	51,8	36,0	- 30,5
12. Libija	45,4	35,8	- 21,1
13. Kuwait	47,0	33,3	- 29,3
14. Abu Dhabi	32,6	28,1	- 13,8
15. Alžirija	26,9	23,7	- 12,0
16. Irak	85,9	20,3	- 76,4
SVET	1.562,0	1.462,8	- 6,4

Zvišanje proizvodnje v letu 1981 je v primerjavi z leti 1979 in 1980 znatno večje, saj je bilo samo 0,1 %. Vendar je v drugem polletju leta 1980 v nasprotju z rekordno proizvodnjo v istem obdobju leta 1979 nastalo znižanje proizvodnje celo na 8,7 %. V celotnem lanskem letu pa je bila proizvodnja v primerjavi z letom 1979 za 4,3 % manjša. Ker kažejo doslej znani podatki o proizvodnji v letošnjem avgustu in septembru tudi nadaljno tendenco padanja, lahko pričakujemo v letošnjem letu še večji padež proizvodnje kot v letu 1980.

Zaenkrat ni jasno, če bo v bližnji prihodnosti lahko prišlo do eventuelnega preobrata tega trenda. Vendar je pomembno to, da je v letošnjem prvem polletju dosežena svetovna proizvodnja nafte v količini 1,46 milijarde ton najnižja po prvem polletju leta 1976. To količino lahko primerjamo z doslej največjo proizvodnjo 1,63 milijarde ton v drugem polletju leta 1979 in z 1,5 milijarde ton v istem obdobju leta 1980.

Največje znižanje proizvodnje v letošnjih prvih šestih mesecih so dosegle dežele Bližnjega vzhoda s 17,7 % in afriške dežele s 17,1 %. Vzporedno s tem pa je Saudska Arabija dosegla proizvodnjo 251 milij. ton ali za 3,3 % več kot v istem obdobju lani, kar ustreza 16,2 % svetovne proizvodnje. S povečanjem 1,3 % na 301 milij. ton je bila večja samo še proizvodnja v Sovjetski zvezi, ki je dosegla s tem 20,6 % na svetu načrtane nafte. Na tretjem mestu so ZDA z zmanjšanjem za 1,5 % na 237 milij. ton in 16,2 % svetovne proizvodnje.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

RADIOLOŠKO-BIOLOŠKO-KEMIČNA ZAŠČITA

IV.

NALOGE

HIDROMETEOROLOŠKA SLUŽBA: pošilja podatke o:

- vremenu,
- stanju in prognozi vremena,
- srednjih in višinskih vetrovih,
- moči eksplozijske doze sevanja na območjih merjenja,
- vrsti BSt,
- vodostaju in pojavih sevanja ali BSt na mestih kontrole vode, kakor tudi čas in mesto ali smer odkritih jedrskih eksplozij, kemičnih napadov inp.

GASILSKA ORGANIZACIJA: pošilja podatke o času in mestu jedrskega napada, kemičnega napada, pojave požarov, radiacije ali BSt, izvaja dekontaminacijo tehničnih sredstev, objektov in zemljišča, zlasti dekontaminacijo velikih organizacij združenega dela in materialnih dobrin večjega obsega.

ZDRAVSTVENA SLUŽBA: (ambulante, zdravstveni domovi, higienski zavodi, bolnice itd.): poročajo o odkritju nalezljivih bolezni, zastrupitvi, radiaciji in pojavih radiacijskega sindroma, pojavih povezanih z radiacijo, sstrupi in infekcijah odkritih v okviru sanitarne kontrole in rezultatih laboratorijskih analiz povezanih z RBK agensi. Izvršuje naloge dekontaminacije ranjenih in kontaminiranih z RBK agensi. V organizacijah preventive zdravstvene dejavnosti se na območjih, potencialno nevarnih (RBK inp.) ustanovijo premične delovne enote zavodov za zdravstveno varstvo.

VETERINARSKA SLUŽBA: pošilja isto vrsto podatkov ali v zvezi z živalmi, artikli hrane živalskega porekla, surovin živalskega porekla, živalsko hrano in napajalniki živali. Dekontaminacijo izvaja veterinarske enote za dekontaminacijo in sami občani, oziroma lastniki živine.

KMETIJSTVO, OZD v KMETIJSTVU IN KMETIJSKE ZADRUGE VSEH VRST (zemljiške, živinske, sadjarske itd.) pošiljajo podatke o pojavih radioaktivnega sevanja, BSt in drugih pojavih povezanih z JKB napadom ali akcidenti, kakor tudi podatke o vrsti in moči sevanja, vrsti BSt itd. (V BSt spadajo tudi pesticidi, posebej herbicidi uporabljeni od sovražnika). Organizacije, ki imajo svoje laboratorije pošiljajo tudi podatke analiz prob zemlje, rastlinstva, vode, hrane inp.

Navedene organizacije odpravljajo tudi posledice učinka vojnih JKB sredstev.

VODOVOD IN KOMUNALNA PODJETJA: ki se bavijo s preskrbovanjem vode so vir podatkov o pojavih v zvezi s kontaminacijo vode za kmetijstvo, tehnične in človeške potrebe, oziroma o kontaminaciji objektov in naprav. Dekontaminacija vode in objektov mora biti sestavni del sistema prečiščevanja in preskrbovanja z vodo, za kar morajo biti usposobljena vsa sredstva in ljudje, ki delajo na tem področju.

ELEKTROGOSPODARSTVO: je vir podatkov o pojavih RBK kontaminacije na centralah, transformatorskih postajah, daljnovodih, električni mreži ali v njihovi bližini.

PROMETNE SLUŽBE: so vir podatkov v zvezi z RBK kontaminacijo objektov na prometnicah (letališčih, pristaniščih, železniških in avtobusnih postajah, delavnicah itd.), prometnih sredstvih (letalih, ladjah, železniških vagonih, lokomotivah, avtomobilih) in prometnicah (cestah, železnicah, rekah, prometnih smereh, na jezerih, morju), kakor tudi o pojavih poškodb, kontaminaciji, bolezni ljudi (zaposlenih in potnikov).

INSPEKCIJSKE SLUŽBE: v DPS in OZD poročajo o pojavih RBK kontaminacije kmetijskih pridelkov, surovin za prehrabeno mlinsko in drugo industrijo, živine za klanje, zaklane živine in mesa, oziroma mesnih izdelkov, surovin in pridelkov v skladiščih, v transportu, predelavi in distribuiranju, v trgovini, restavracijah itd., kakor tudi o pojavih obolenj in intoksikacij.

ORGANI NOTRANJNH ZADEV poročajo o RBK kontaminaciji na objektih na katerih službujejo, na mestih za kontrolo in reguliranje prometa, na mestih zavarovanja in radarske službe in o vseh pojavih v zvezi s posledicami JKB dejstva po objektih in ljudeh. Organizirajo kontrolno zaščitno službo kontaminiranih rajonov, pri vhodu in izhodu določenih smerih itd.

ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA pošiljajo podatke o RBK kontaminaciji v rajonih svojih objektov, na transportnih sredstvih, surovinah in repromaterialih, sredstvih za proizvodnjo in delo, na pridelkih, ljudeh in okolici, a tudi o prenehanju nevarnosti zaradi odklanjanja posledic. Organizirajo odklanjanje posledic učinkov vojnih JKB sredstev.

Nadaljevanje

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

TEDEN POŽARNE VARNOSTI

V času od 19. do 25. oktobra se bomo vključili v aktivnost tedna požarne varnosti v vseh sredinah, kjer delamo in živimo. Zato predlagamo, da akcijo v tednu požarne varnosti vodimo pod geslom »VAR-
NOST PRED POŽAROM – NAŠA VSAKDANJA SKRBA«. Želimo v nekaj vrsticah poudariti pomembnosti dosledne požarne varnosti v našem delovnem kolektivu, v naši železarni.

Požarna stihija, ne v taki meri pri nas v Železarni, kot je to v mnogih krajih SR Slovenije in SFRJ, ruši stabilizacijska prizadevanja in socialno varnost delavcev. Malomarnost, neodgovornost in nepoznavanje varnostnih ukrepov so tisti vzroki, ki puščajo za seboj pogorišče in bedo (veliki požari v Ljubljani, Kopru, Zagrebu, itd.)

Požari, najrazličnejše vrste, povzročijo naši družbi vsako leto ogromne materialne škode. Prav tako uničujejo naravna bogastva in v številnih primerih terjajo tudi človeška življenja. Nevarnost pred požarom je vsakdanja, prisotna je povsod na vseh področjih dela in življenja. Zato je brez premišljanja naša skupna naloga in skrb naše samoupravne socialistične družbe in slehernega posameznika v njej, da sodeluje in se pridruži boju proti požarom, to pa pomeni, da bomo uspešni v borbi z ognjeno stihijo le tedaj, če bo skrb za varnost pred požari v zavesti vsakega človeka, ne pa samo dobro organizirane gasilske službe. Prepreevanje požarov mora postati trajna vrednota slehernega delavca in občana od otrok do odraslih, postati mora del človekove kulture, oziroma splošne izobrazbe.

Da bi dosegli tako raven moramo vsa naša prizadevanja usmeriti v vzgojo človeka na vseh nivojih njegove starosti. Seznaniati ga moramo z nevarnostmi in posledicami požarov, ga oborožiti z znanjem in zaupanjem v prepričanju, da je varnost pred požarom ter pravočasno in strokovno ukrepanje tista človekova vrednota v naši samoupravni socialistični družbi, ki pomembno prispeva h krepitvi naše družbene samozasčite in splošne ljudske obrambe.

Teden požarne varnosti naj bo prilika, da spodbudi slehernega posameznika, vsako TOZD, delovno skupnost društva, družbenopolitične organizacije, šole itd., da se za uresničitev zastavljenih ciljev vključujejo v akcijo pod geslom »VAR-
NOST PRED POŽAROM – NAŠA VSAKDANJA SKRBA«. Akcijo tedna požarne varnosti vodijo posebni odbori od republike do občine. V sleherni delovni sredini pa akcijo vodijo že omenjeni nosilci, predvsem pa gasilske organizacije. V akcijo se vključujejo poleg gasilcev tudi drugi dejavniki, kot so: organi za notranje zadeve, organi za ljudsko obrambo, JLA, zavarovalnica, sindikati, šole, otroško varstvene ustanove, gozdarstvo, turistične organizacije, planinske organizacije, lovške družine in javna informativna sredstva.

Vsebinska zasnova tedna požarne varnosti temelji predvsem na programih akcije v katere vključujemo širše množice delavcev in občanov. Požarna varnost v naši delovni organizaciji pa tudi izven nje je razmeroma ugodna, čeprav je še vrsta pomanjkljivosti, ki se kažejo v preventivi in odgovornosti posameznikov. Da je stanje glede požarne varnosti ugodno, nam kažejo podatki glede nastanka požarov, števila in obsega požarov, ugodno situacijo pa ustvarjajo tudi usposobljeni delavci s področja požarne varnosti, za kar v večini primerov skrbijo odgovorne osebe v TOZD in delovnih skupnostih s strokovno pomočjo delavcev poklicne gasilske in reševalne enote Železarne.

Predlagamo, da tudi vodstva TOZD in delovnih skupnosti s svojimi strokovnimi sodelavci obeležijo teden požarne varnosti z določenim poudarkom na požarno varnost v svojih sredinah, ob konkretnih pogojih dela. Zato pozivamo vse delovne ljudi in občane, da se vključijo v prostovoljni del požarne varnosti to je v gasilska društva in gasilske enote, ki delujejo v okviru civilne zaščite.

Poklicna gasilska in reševalna enota Železarne je v okviru operativnega vodstva sprejela program svoje aktivnosti, ki obsega predvsem naslednje:

- Gasilska vaja članov PGRČ na območju Javorniškega rova – kombinirana – gašenje z vodo in ročnim gasilskim aparatom »S«. Prikaz bo na objektu karavle JLA, kar pomeni skupno akcijo s pripadniki JLA.

Pred vajo bo razgovor z vsemi člani PGRČ o pomenu večje požarne varnosti v Železarni in izven nje.

- obisk otrok iz vzgojno varstvene ustanove v gasilskem domu z namenom, da se spoznajo z delom in opremo gasilske enote in da spoznajo vlogo in pomen gasilske službe.

- Z VIZ Jesenice bomo organizirali ogled gasilskega doma in opreme za učence osnovnih šol. V razgovoru pa se bomo izpostavili pomenu

gasilske dejavnosti in vključevanja mladih v gasilske šolske krožke.

- Za usposabljanje in vzgojo odraslih občanov bomo organizirali v Kranjski gori, Mojstrani, Plavžu, Savi, Javorniku in Zirovnici prikaz filma o načinu gašenja v stanovaljskih stavbah. Tak prikaz bi izvajali na prostem v večjih strnjeh naseljih.

- S pripadniki JLA in organi za notranje zadeve bomo organizirali predavanja s filmom o požarni varnosti in medsebojnem sodelovanju na vseh mejnih karavlah ter postaji milice.

- Organizirali bomo posvet o požarni varnosti in varstvu pri delu s predstavniki obeh področij za vse delovne organizacije SOZD Slovenske železarne na Jesenicah. Posvet bo povezan z ogledom požarnovarnostnih naprav v Železarni.

- Kot nosilci vzgoje s področja požarne varnosti bomo sodelovali pri predavanjih za gasilske enote civilne zaščite na območju občine Jesenice.

- Sodelovali bomo pri vajah, ki bodo organizirane v okviru občinske gasilske zveze in posameznih gasilskih društev.

- S prispevki o požarni varnosti bomo sodelovali v raznih informativnih sredstvih. (lokalni radio TRI-GLAV Jesenice, glasilo Železar itd.)

PGRČ Železarne Jesenice
Sandi Kotnik

PRIPRAVE NA SKUPŠČINSKE VOLITVE LETA 1982

Razprave o vsebinskih, kadrovskih in organizacijskih pripravah na skupščinske volitve v letu 1982, ki ta čas potekajo v družbenopolitičnih organizacijah imajo predvsem namen, da bi že sedaj jasno opredelili naloge, ki jih pred družbenopolitične dejavnike neodložljivo postavlja sedanje razgibano politično življenje in še posebno tiste naloge, ki nas čakajo v zvezi s političnimi, kadrovskimi in organizacijskimi pripravami na tretje volitve v delegatske skupščine, ki bodo pomladi leta 1982.

Volitve, zlasti pa politična in samoupravna aktivnost v pripravah nanje, morajo omogočiti celovito uresničevanje pravic in obveznosti delovnega človeka in občana, kot nosilca političnih in kadrovskih priprav na volitve. Zato sodi obdobje predvolilnih aktivnosti med najpomembnejše in zelo odgovorne naloge vseh organiziranih socialističnih sil pri ustvarjanju pogojev za podružljanje in demokratizacijo vodenja postopkov v vseh aktivnostih, še posebej pa v postopkih kadrovskih priprav na volitve.

V občini Jesenice je bilo v ta namen opravljenih že vrsto aktivnosti in sicer:

- Volilna komisija pri občinski konferenci SZDL je v aprilu 1981 sprejela program aktivnosti v pripravah na volitve 1982. Program zajema aktivnosti do konca leta 1981.

- Koncem maja in v začetku junija je bila izvedena instruktaža za vse nosilce priprav na skupščinske volitve leta 1982 in evidentirarje, ki evidentirajo možne kandidate za delegate v delegatske skupščine.

- Nosilci priprav na volitve leta 1982 so do 1. julija letos že poslali prva zbira poročila v evidentiranih možnih delegatih. Žal to niso storili vsi nosilci priprav na volitve in podatki, ki jih navajamo v nadaljevanju niso popolni.

- Volilna komisija pri občinski konferenci SZDL Jesenice je ob pripravah na volitve 1982 ocenila, da je potrebno vzpostaviti in krepiti samoupravnih odnosov v temeljnih celicah družbe sočasno uterjati tudi vlogo, položaj in funkcije delegacije delovnih ljudi in občanov, jo nadalje razvijati kot integralni del samoupravljanja in usklajeno uresničevati množice interesov v okvirih skupnih družbenih možnosti in usmeritev.

- Novost v pripravah na skupščinske volitve za leto 1982 je v tem, da uvajamo enotno evidenco evidentiranih možnih kandidatov za opravljanje družbenih funkcij, ki mora postati sestavni del sistema stalnih kadrovskih priprav na volitve, ker brez njene evidence evidentiranih možnih kandidatov, ni moč voditi vsebinskih in kadrovskih priprav na volitve vseh vrst.

- Takšna usmerjenost priprav na volitve nalaga vsem nosilcem priprav na volitve, predvsem pa organizaciji SZDL in zvezi sindikatov, ki sta z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami odgovorni za kadrovske priprave na volitve, odgovorno in ažurno delo.

Omenili smo že, da je evidentiranje možnih kandidatov za delegate v delegatske skupščine v naši občini v polnem teku. Že sedaj lahko ugotovimo, da evidentiranje možnih kandidatov pri krajevnih konferencah SZDL poteka bolj uspešno kot evidentiranje v organizacijah združenega dela. Zaradi tega je nujno aktivirati vse subjektivne sile v OZD, da bolj resno in učinkovito pristopijo k evidentiranju. Rezultati evidentiranja možnih kandidatov za delegate v delegatske skupščine za volitve 1982 nam povedo, da smo v zaostanku z evidentiranjem, sploh pa če upoštevamo, da smo za volitve v letu 1978 imeli 7.428 evidentiranih kandidatov. Pri tem velja poudariti, da evidentiranje možnih kandidatov še ni zaključeno, in da bodo podatki bolj natančni po 15. septembru, ko poteče zadnji rok za evidentiranje možnih kandidatov za volitve v delegatske skupščine v letu 1982. Že sedaj pa je ugotovljeno, da je še vedno premajhno število med evidentiranimi kandidati, ženske in mladine. Zato bi morali temu vprašanju v bodoče posvetiti več pozornosti.

Pri evidentiranju bi morali tudi več pozornosti posvetiti tistim delovnim ljudem in občanom, ki so se družbenopolitično izobraževali. Kot poseben problem pri evidentiranju lahko izpostavimo, evidentiranje možnih kandidatov za nosilce individualnih funkcij, kot so predsedniki skupščin, predsedniki zborov itd. Zato moramo evidentiranju za te dolžnosti posvetiti vso pozornost, posebno, če upoštevamo, da je to že tretji mandat delegatskih skupščin in, da precej nosilcev družbenih funkcij le-teh v tretjem mandatu ne bo smelo opravljati. Evidentiranje za te dolžnosti moramo voditi tako, da bo omogočalo široko po strukturi ustrezno kadrovske osnovo za kandidiranje možnih kandidatov, za nosilce družbenih funkcij v občini, kot tudi za organe v republiki in federaciji.

Iz navedenga lahko ugotovimo, da z evidentiranjem v naši občini kasni- mo in, da bodo morali koordinacijski odbori v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih, ki so sestavljeni iz vodstev družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov, bolj intenzivno pristopiti k evidentiranju možnih kandidatov za delegate v delegatske skupščine za volitve v letu 1982 s tem, da bodo evidentirali tudi nosilce posameznih individualnih funkcij.

V komore odpraševalnih naprav že montirajo odpraševalne vreče. V vsaki komori je 216 vreč (Foto S. Kokalj)

NALOGE ZVEZE SINDIKATOV...

(Nadaljevanje s 1. strani)

Organi in organizacije zveze sindikatov, je poudarjeno v dokumentu, morajo takoj začeti široko akcijo za seznanjanje slehernega delavca z dokumenti kongresa. Pri tem je treba izhajati iz posebnosti vsake sredine in iz pogojev delovanja. V vsaki sredini je potrebno opredeliti neposredne in dolgoročne naloge, dopolniti programe in načrte in takoj začeti z akcijo za nadaljnji razvoj samoupravnih in družbeno-ekonomskih odnosov.

Ena izmed prvih nalog je, da se proizvodno delo in delo pod težkimi pogoji višje materialno vrednoti in družbeno bolj ceni glede na enako zahtevna administrativno-tehnična in podobna opravila. Neizogibno je potrebno višje ceniti in vrednotiti ustvarjalno, novatorsko in racionalizatorsko delo delavcev in jih poslednje postaviti v odvisnost od prispevka k povečanju dohodka, oziroma delitve po delu in rezultatih dela. V sleherni temeljni organizaciji združenega dela je potrebno utrjevati količine in kvalitete opravljenega dela, racionalnega koristenja sredstev za proizvodnjo in delovnega časa, prihrankov, rokov izgotovitve del, kakor tudi skupne rezultate skupnega dela in poslovanja. Med nalogami je še posebno poudarjena obveza organizacij in organov zveze sindikatov, da se v delovnih skupnostih in strokovnih službah takoj opredelijo merila za vrednotenje vseh opravil in nalog, kjer tega še nimajo narejenega.

Glede na avtarkično obnašanje v nekaterih organizacijah združenega dela in družbenopolitičnih skupnostih v pogledu administrativnega reguliranja odnosov v združenem delu, problemov tekoče ekonomske politike, zunanjetrgovinskega in deviznega režima in podobno, je neobhodno potrebno zagotoviti samoupravno povezovanje in združevanje dela in sredstev organizacij združenega dela, kot bistvene predpostavke nadaljnjega razvoja.

S svoje strani bodo svet Zveze sindikatov Jugoslavije in zvezni odbori sindikata spodbujali aktivnost za hitrejšo dohodkovno povezovanje organizacij združenega dela v republike, še posebno tiste, ki so skupnega interesa za vso Jugoslavijo.

Med nalogami se nadalje poudarja potreba po trajni akciji za uresničevanje politike ekonomske stabilizacije, kakor tudi, da se ta akcija okrepi in odločneje usmerja zlasti v smeri: povečevanja proizvodnje in produktivnosti dela, zniževanja proizvodnih in drugih stroškov, odgovornejšega odnosa do dela, delovnih nalog in družbenih sredstev, usklajevanja vseh oblik porabe, varčevanja in podobno.

Skladno s sporočili tretjega kongresa samoupravljalcev, bo svet Zveze sindikatov Jugoslavije nadaljeval z aktivnostjo pri soočanju s stanjem in vzpostavljanju kar najbolj objektivnih pogojev gospodarjenja. Družbeno-ekonomski položaj delavcev v posameznih panogah in grupacijah je potrebno obravnavati in reševati prvenstveno v skladu z njihovo dohodkovno povezanostjo, če pa se v

teh pogojih ne bodo mogle dobiti ustrezne rešitve, je potrebno zahtevati spremembo sistema.

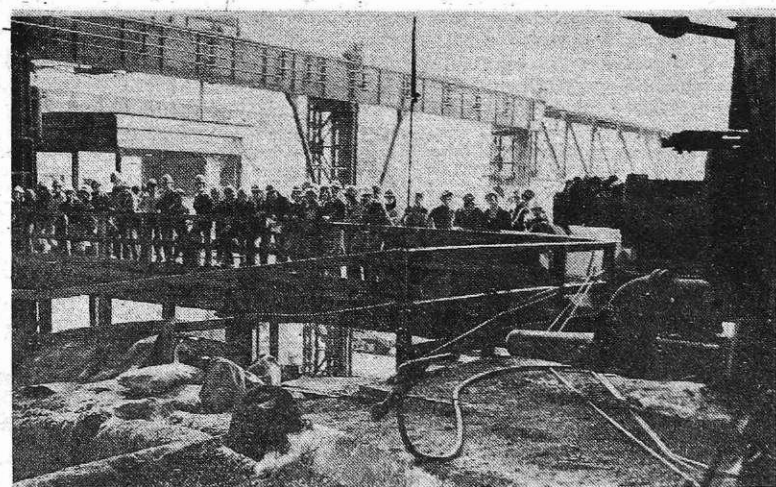
Stališča tretjega kongresa samoupravljalcev Jugoslavije obvezujejo svet Zveze sindikatov Jugoslavije in svete zveze sindikatov republik in pokrajin, da odločneje uresničujejo začete akcije za ohranitev in povečevanje življenjskega standarda delavcev in vseh delovnih ljudi. Še posebno se je potrebno angažirati pri zaščiti standarda delavcev z nizkimi osebnimi in družinskimi dohodki, nadalje v smeri uresničevanja diferencirane socialne politike, solidarnosti in vzajemnosti pri razporejanju in koriščenju sredstev za skupno porabo. Sem sodijo tudi naloge za ustvarjanje pogojev za hitrejšo reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev in preseganje socialnih razlik, ki niso rezultat dela. Pri tem je potrebno zahtevati energičnejše angažiranje davčnih in drugih organov, kakor tudi spremembe v davčni politiki, da bi se bolj učinkovito premagovale neupravičene socialne razlike.

Na področju kadrovske politike je naloga organizacij in organov zveze sindikatov, da se borijo proti nesamoupravnem ponašanju, oziroma odločanju v neformalnih grupah, proti sektaštvu in manipuliranju z ljudmi, formalizma pri uresničevanju razpisov in drugim negativnim pojavom pri uresničevanju kadrovske politike. Še dosledneje je treba uresničevati pobudo tovariša Tita o kolektivnem delu, odločanju in odgovornosti v vseh organih in institucijah političnega sistema, je poudarjeno v nalogah sveta Zveze sindikatov Jugoslavije.

Poleg navedenih in drugih akcij vsebovanih v nalogah, bo zveza sindikatov skupaj z drugimi subjektivnimi silami sprožila iniciativo, da se do konca leta pregleda stopnja usklajenosti vseh načrtov, razvoja, zagotovi učinkovito usmerjanje nalog, spodbudi transformiranje bank nadalje za iskanje novih rešitev na področju deviznega in zunanjetrgovinskega sistema in podobno.

Uresničevanje stališč in sporočil tretjega kongresa samoupravljalcev Jugoslavije je dolgoročna obveza zveze sindikatov, vendar pa je dolžnost, da vse organizacije in organi brez odlašanja pristopijo k uresničevanju kongresnih stališč v vsakodnevni aktivnosti, je poudarjeno v nalogah zveze sindikatov za neposredno akcijo.

Seveda so to le najpomembnejše naloge, ki v sedanjem času stojijo pred zvezo sindikatov in vsemi subjektivnimi silami in ravno zato je med nalogami, ki jih je sprejel svet Zveze sindikatov Jugoslavije tudi obveza, da osnovne organizacije zveze sindikatov temeljito proučijo resolucijo tretjega kongresa samoupravljalcev Jugoslavije in z njenimi sporočili seznanijo vse delavce in delovne ljudi in jih s tem oborožijo za konkretno akcijo. Žal se še mnogokje obnašamo in delamo povsem nasprotno, kot je to opredelil tretji kongres samoupravljalcev Jugoslavije, kot resnično legitimno predstavništvo samoupravno organiziranega združenega dela in delavskega razreda Jugoslavije, ker se še nismo konkretno soočili s sporočili kongresa in še na osnovi tega tudi obnašali in delali.

Učenci osnovnih šol iz Kranja pri ogledu plavžev (Foto I. Kučina)

VLOGA RAZISKOVALNEGA DELA PRI DOSEGANJU RAZVOJNIH CILJEV SLOVENSKE ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Velika vlaganja in armada visoko strokovnih raziskovalcev in tehnologov zagotavljajo nenehne napredek železa in jekla in prepričan sem, da bo sijaj te kovine tudi čez desetletja enako svetel in močan, čeprav bo delež železa in jekla padal in bo nadomeščen z drugimi kovinami.

Medtem, ko o bodočnosti železa in jekla in s tem železarstva nasploh ne moremo dvomiti, tega ne moremo reči za posamezne železarne. Kdor ne sledi napredku, je v brezkompromisni borbi odrinjen, poteptan in pozabljen. Ne samo v polpretekli zgodovini, tudi danes po vsem svetu zapirajo številne ne samo male, temveč tudi velike železarne. Kaj malo je verjetno, da bo katera od njih še kdaj vsrkavala stotisoče in milijone ton različnih materialov in bruhala na trg žlahtne izdelke iz jekla. Njihove transportne trakove, mlince, peči, valjarne in tudi jeklene hale bodo druge železarne, ki so vzdržale korak z ostalo konkurenco, delno uporabile za lastno dopolnitev, v glavnem pa pretopile v novo surovo jeklo.

Slovensko železarstvo se je v povojnem obdobju razvijalo intenzivno in tudi ekstenzivno. Številna nasprotja, ki so se ob tem porajala, so krepila konkurenčno sposobnost, a tudi izravnala človeški in finančni potencial. Velika gospodarska reforma, ki je bila sprejeta leta 1965, je s svojimi prvimi rezultati oprijela nekatere tvorce gospodarskega sistema, da so uvedli povsem odprto tržišče. Številni materiali so preplavili jugoslovansko tržišče, domača industrija je pa stagnirala. Namen je bil dober, saj naj bi ekonomsko nesposobna proizvodnja odmrila, le zdrava pa naj bi se obdržala. Razdrobljeno tržišče in lokalni interesi so že v nekaj letih prevladali in z dvigom produktivnosti, večjo konkurenčno sposobnostjo in rastjo proizvodnje na lastnih domačih surovinah nismo bili več konkurenčni niti toliko kot pred reformo. Naša uvozna odvisnost je skokovito porasla. Posledice take strukture gospodarstva se zlasti občutimo danes, ko so se tudi razmere v mednarodnih odnosih bistveno spremenile.

Jugoslovansko železarstvo smo v sedemdesetih letih ob takem sistemu pripeljali skoraj na rob propada. Vendar smo ravno zaradi te stiske železarji z intenzivnim iskanjem poti našli novo pot — pot združitve in ustreznejše delitve dela. Dolga stoletja samostojnega dela in razvoja smo začeli postopno nadomeščati z vzajemnim delom in razvojem. Čeprav je od formalne integracije minilo že dobro desetletje, še nismo uspeli premostiti neusklajenih razvojnih poti z novo, širšo in perspektivnejšo magistralo, ki nas bi ponovno pripeljala v konkurenčni stik z ostalim jugoslovanskim in evropskim železarstvom.

Ekstenzivnega razvoja na račun povečanja proizvodnje in števila zaposlenih slovenske železarne ne morejo več načrtovati, zato se v srednjeročnem obdobju usmerjajo k hitrejšemu razvoju tehnologije. Stiska s prostorom, pomanjkanje kvalitativnih finančnih sredstev, prepotreben prihod delavcev v neposredno proizvodnjo od druge in ne iz neposredne okolice in pesimistične energetske napovedi so pomembne omejitve za nadaljnji razvoj osnovne dejavnosti slovenskih železar.

Nezanemljive delavcev iz neposredne okolice za delo v naših železnah bi zahtevalo več socioloških študij. Rezultati teh študij pa dejstva ne bi spremenili. Moramo sprejeti pogoje dela, povečati produktivnost, mednarodno konkurenčno sposobnost in z večjo mero donosnosti tudi doseči atraktivnost železarske proizvodnje v naši gospodarski in družbeni ureditvi.

STANJE DANAŠNJE PROIZVODNJE

Današnja proizvodnja je le delno modernizirana. Ob sodobnih proizvodnih napravah stojijo že več de-

setletij stare proizvodne linije, ob računalniško vodenih procesih imamo številne delavce, ki sodelujejo v proizvodnem procesu z lopato ali drugimi podobnimi nič bolj produktivnimi orodji. Če niti v obrtništvu danes ni več moč živeti samo z umetelnim in marljivim obvladanjem kladiva, klešč, pil, izvijačev itd., temveč je potrebno imeti številne stroje in naprave, je za industrijo to nedopustno potratništvo. Žal imamo v železarstvu še nekaj teh ostankov, ki nas vlečejo v globino pozabe.

Proizvodni programi so v večini primerov za domači trg zanimivi — ob pomanjkanju deviz in razkoraku med našo proizvodnjo in trenutno potrošnjo pa še sploh. Donosnost in konkurenčnost pa sta kljub temu v večini primerov še vprašljivi. Preširok asortiment ne omogoča, da bi dosegli ustrezne stroške proizvodnje. Dragi smo v vseh osnovnih elementih proizvodnih stroškov: izplenu specifični porabi energije in porabi drobnih in dodatnih materialov, vzdrževanju, upravni režiji, prodajni režiji in stroških vloženih sredstev. Neusklajenost med posameznimi fazami proizvodnje sama po sebi še ni pomanjkljivost ob naših značilnih jugoslovanskih razmerah pa to že avtomatsko pomeni, da ni možno proizvodnih linij izkoristiti niti po količini, kaj šele po kakovosti. Ob tem pa tudi sicer delitev dela, čeprav je že nekaj narejenega skriva še številne možnosti za bolj racionalno proizvodnjo, oziroma izdelavo jekla.

NEKATERI RAZVOJNI CILJI

Ob skromnih lastnih sredstvih in ne preveč uspešni predelovalni industriji je naš nadaljnji razvoj v veliki meri odvisen od tuje akumulacije pa je težko in zahtevno družbeno in politično delo in kot tako odvisno od številnih faktorjev. Predvsem pa je usmerjanje zelo nestalno in zato za trdnješe načrtovanje razvoja zelo negotovo.

Slovenija samostojno ne prenese kapitalno intenzivne integralne železarne. Z združevanjem sredstev bo skupno z drugimi republikami zgradila tako železarstvo v Bosni oz. Srbiji. Na osnovi komparativnih prednosti: tehnologije, valjarskih zmogljivosti, ustrezne infrastrukture in kadrov, ki so vsaj v veliki večini še zadovoljive, pa je že pred leti v Sloveniji dobil polno potrditev proizvodni proces, ki se pričinja z izdelavo elektrojekla. Izgradnja verig rečnih hidrocentral, novih termocentral in sedaj tudi nuklearne centrale v Krškem, je od vseh energetskih medijev električna energija še najbolj naslonjena na domače vire. Tem dolgoročnim energetskim planom je železarstvo sledilo že pred leti in tako smo ustavili zadnje SM peči na Ravnah ob integraciji, v Storah 1979. leta, sedaj pa je na vrsti ustavitev martinarne na Jesenicah. Stroški koksa za izdelavo grodlja v malih plavžih in stroški za predelavo grodlja v martinarni so tako visoko nad normativi v svetu, da je od zamenjave teh proizvodnih agregatov odvisen obstoj vseh delovnih naprav v železnarni na Jesenicah.

Samo elektro jeklo pa še ne pomeni konkurenčnosti, čeprav je ob današnjih cenovnih razmerjih za različne vrste energij še očitno v prednosti. V vseh jekelnah to že vpeljujemo, dograjujemo ali pa načrtujemo uvedbo ponvične tehnologije. Argoniziranje in vakuumiranje nam že sedaj nista bila samo postopka iz strokovne literature, ob koncu tega srednjeročnega plana pa bomo vse občutljive kvalitete jekla obdelali izven osnovnega talilnega agregata.

Po količini se bo izdelava surovega jekla povečala, vendar bolj kot posledica spremenjenega asortimenta, drugačne delitve dela in boljšega izkoriščanja osnovnih talilniških agregatov. Zaokroženo moremo reči, da je cilj na treh lokacijah izdelati 1.000.000 ton surovega jekla zelo različnih kvalitete in dimenzij. Kar 70 % surovega jekla bo ulito kontinuirno, kar bo bistveno znižalo izplen.

NAČRTOVANJE SKUPNEGA RAZVOJA

Čeprav skromno načrtovana količinska rast proizvodnje, toda ob znatno spremenjenem asortimentu, zahteva veliko angažiranje družbenih sredstev, kar 17.700 mio din. Tako velike vsote sami ne zmoremo, v banki ne dobimo in se tudi v tujini za toliko zadolžiti ne smemo. Dolgoročni interesi železarjev in predelavcev pa bodo v usklajevanju prevešili tehtnico v korist jekla, tako da lahko pričakujemo uspešno finančno rešitev, pri kateri bi zbrali oziroma prispevali:

— Slovenske železarne	6.218
— današnji in bodoči kupci	2.498
— tuji in domači dobavitelji	2.201
— tuje in domače banke	6.785

Prav v usklajevanju naših pogledov o nadaljnji porabi jekla po količini in asortimentu, zahtevah do kvalitete jekla in tudi cenah s pogledi kupcev bomo morali dokazati realnost naših projektov.

V obdobju intenzivnega prestrukturiranja naše celotne proizvodnje, ko moramo širše družbeno določiti tudi nosilce našega izvoza, je tesno sodelovanje še kako potrebno. Slovenske železarne bodo vsaj eno tretjino proizvodnje predelale v tesni dohodkovni povezavi z valjarnami tako znotraj delovne organizacije, kot tudi z drugimi predelovalnimi delovnimi organizacijami.

Kar eno sedmino ali celo eno šestino proizvodnje bodo slovenske železarne izvozile neposredno in vendar bo še približno polovico jekla na razpolago za trgovanje. S tem bo dosežena dovolj velika stopnja fleksibilnosti in dana možnost dodatnega vključevanja novih predelovalcev.

Velike naložbe pa ne bodo namenjene le za pridobitev novih proizvodnih agregatov in pokrivanje nujno potrebnih obratnih sredstev, temveč tudi za nakup naprav, ki bodo omogočile bistveno spremembo tehnologije proizvodnje.

Nova naprava za pretapljanje pod žilindro, za taljenje surovcev tudi do premera 1000 mm, bo ne samo povečala količino visoko žlahtnega jekla, temveč omogočila racionalno predelavo številnih že izrabljenih velikih odkovkov. Vakuumiranje jekla bo bistveno pospešilo uvajanje hitrih kovaških postopkov, povečalo hitrosti žarenja dinamo trakov, izboljšalo izplen in — kar je še najpomembnejše — uveljavilo vrsto jekel za uporabo v zelo zahtevnih strojih in napravah.

Računalniško vodeni talilni procesi bodo znižali specifično porabo električne energije, ne da bi ob tem padala storilnost peči in da tudi omrežje ob tem ne bo preveč obremenjeno. Pri tem pa je red, industrijski red, tehnološka in delovna disciplina z vsemi posledicami še veliko pomembnejša pridobitev.

Čeprav direktno ne bomo kupovali tehnologije, pa bomo posredno pridobili tudi nova tehnološka znanja. Kontinuirano vlivanje slabov nerjavnih kvalitete bo znatno znižalo stroške proizvodnje, saj so legure ob višjem izplenu bistveno manjši strošek. Ob nabavi kontinuirne naprave za ulivanje slabov pa bomo pridobili tudi navodila za vlivanje drugih kvalitete.

Znatna sredstva bomo izdvojili za opremljanje naših spremljajočih laboratorijev. Skupne naložbe bodo tako v oddelkih tehnične kontrole, tovarniških raziskovalnih oddelkih in metalurškem inštitutu znašale okrog 200 mio din.

PRISPEVEK RAZISKOVALNEGA DELA

Iz zgodovine poučeni se ne moremo oslanjati samo na kupljeno ali pa s tehniko pridobljeno tehnologijo. Velike napore moramo vložiti tudi v lastno raziskovalno delo. Spremljanje tehnološkega razvoja je ena od pomembnejših nalog našega celotnega raziskovalnega dela. Udeležba na domačih in tujih posvetovanjih je ena od teh oblik. Raziskovalci morajo biti v celoti seznanjeni z dosežki svojega strokovnega področja, zato morajo imeti tudi čas za študij strokovne literature. Naše strokovne knjižnice so bogate, vendar ne bi smeli dovoljevati, da bi se na skrbno obdelane strokovne članke v številnih revijah vlegel prah. Zbornik opravila del poslanstva v informacijskem sistemu o dosežkih in posameznih področjih; Bilten pa je drugi tak pisni informator. Formalno smo naredili dovolj; ali pa smo temu dali in dajemo dovolj poudarka, je seveda težje oceniti.

Kadrovske potenciali so: Menjava med proizvodnjo in raziskavami poteka preveč toga. V projektni organizaciji moramo skladno s cilji, ki jih zasledujemo, postati bolj gibljivi. Socialna varnost posameznikov je vse preveč v ospredju, vrednosti in rezultat raziskovalnega dela pa sta tako potisnjena v drugi plan. Mlajši kadri so tu veliko bolj brezkompromisni, pa jim je zato treba dati več možnosti.

Srednjeročni program raziskovalnega dela za potrebe SOZD Slovenske železarne je bil obravnavan tako, na odboru za raziskave kot na poslovnem svetu in tudi v samoupravnih organih SOZD Slovenske železarne. Številni drugi organi so prav tako ocenjevali program, vendar v celotnem procesu nismo dobili bistvenih pripomb in dopolnil. Nisem prepričan, da je program tako superioren, da mu ni kaj dodati. Veliko bolj je verjetno, da smo ga vsi udeleženci, tisti, ki smo pri njegovem nastajanju sodelovali, in tudi tisti, ki niso, v končni redakciji imeli pripomb, premalo skrbno proučili. Že danes, komaj devet mesecev po začetku tega srednjeročnega plana moramo ugotoviti, da ga ne izpolnjujemo. Izjava, da ni deviz za opremljenost laboratorijev in reprodukcijskih materialov sicer drži kot splošno znano opravičilo, konkretno pa ob 100 mio dolarjev konvertibilnega uvoza problem nekaj 100.000 dolarjev za uvoz nujne opreme in repromateriala ni preveč prepričljiv. Bolj očitno nam primanjkuje »raziskovalnega« duha za iskanje poti med številnimi uvoznimi omejitvami. Ali same raziskave nimajo še številnejših omejitev, vendar jih na koncu le uspešno preliščiti in iz železa in mešanice drugih kovin in dodatkov ustvarimo novo jeklo. Očitno potrebujemo tu več timskega dela »raziskovalcev« uvoznih možnosti. Podobno je pri financiranju domače opreme.

V raziskovalnih programih in projektih se močno oslanjamo na razpoložljive kadre znotraj raziskovalnih oddelkov in metalurškega inštituta. To je sicer prav, saj imamo tako trdno podlago v kadrih in je možno točneje opredeliti tudi roke za take naloge. Po tej poti pa ne moremo doseči večjega tehnološkega napredka. To je tako, kot če bi gradili samo tisto in toliko, kolikor zmoremo z notranjim monterskim in vzdrževalnim kadrom. Delitev dela ni speljana zato, da bi vsak lahko odrejal drugemu, koliko sme, temveč predvsem zato, da smo na ožjem področju dovolj strokovni in produktivni. Naloga odbora za raziskovanje, ki je kot kolektivno vodstvo raziskovalnega dela je, da bolj povezuje tudi druge raziskovalne potencialne.

Letno vložena sredstva v raziskave znotraj SOZD Slovenske železarne znašajo nekaj čez 120 mio din, od tega manj kot ena petina za komplementarne raziskave. Delež v dohodku, ki ga izdajamo za raziskave ni majhen, ne moremo pa pričakovati revolucionarnega napredka brez bistveno povečanega deleža.

ORGANIZACIJA RAZISKOVALNEGA DELA

Sedanja organizacija raziskovalnega dela je primerna in omogoča tako zelo uporabne kot tudi temeljne raziskave. Povezava z vzgojno temeljno organizacijo Montanistiko preko metalurškega inštituta in raziskovalnih oddelkov po delovnih organizacijah je vzorna. Manjša nasprotja krepijo kritičnost. Povezava preko posebnih raziskovalnih skupnosti (PORS) še ni zaživila. Metalurški inštitut mora kot osrednja raziskovalna enota v celoti povezati raziskovalno delo tako z drugimi jugoslovanskimi kot tudi tujimi raziskovalnimi inštituti, kot tudi znotraj Raziskovalne skupnosti Slovenije.

Ni pa možno znotraj neposredne proizvodnje izločiti raziskovalnega dela in ga še naprej prepuščati samo delavcem v raziskovalnih oddelkih. Raziskovalno delo in tehnološke novitete morajo postati vsakodnevna skrb vseh strokovnih delavcev v proizvodnji.

ZAKLJUČKI

— Razvoj tehnologije v tem srednjeročnem obdobju bo v največji meri odvisen od uspešno prenesene tehnologije v naše obstoječe in nove proizvodne naprave.

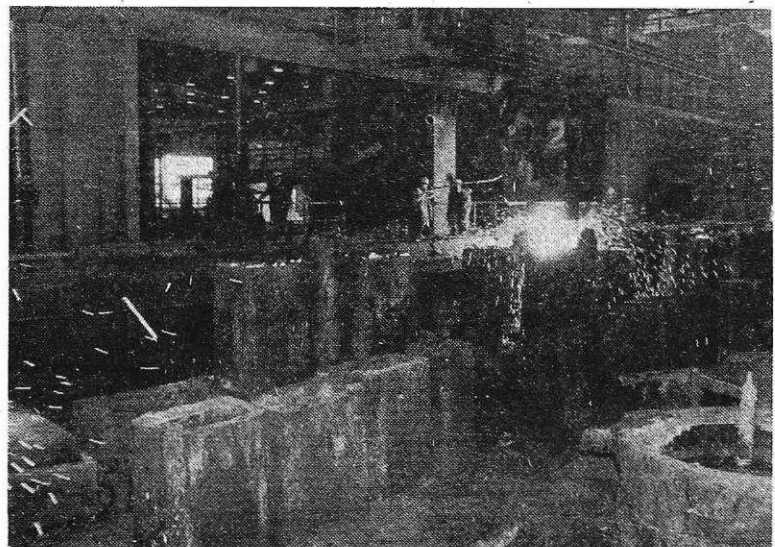
— Na raziskovalnih projektih in programih bomo morali angažirati vsaj še dodatnih 20–30 mladih inženirjev, da bi osvajanje tehnologije pospešilo proizvodnjo.

— V opremljenost laboratorijev, raziskovalnih oddelkov in inštituta bomo morali vložiti prednostno okrog 200 mio din.

— Letno bomo izdvojili vsaj 2 % iz dohodka za pokrivanje izdatkov rednega raziskovalnega dela.

— Razen osvajanje nove tehnologije proizvodnje, ki bo osnovna usmeritev, bomo skupno z uporabniki jekel intenzivno iskali nove vrste jekel — vsaj dve na leto.

Slovenija niti danes, še manj pa v bodoče, brez velike škode za svoj nadaljnji razvoj ne zmore ekstenzivnega razvoja industrije, pa tudi ne na področju železarstva. Če bomo uspeli v večji meri železarstvo od sedanjega kapitalno intenzivnega poslovanja prestrukturirati v kapitalno razvojno intenzivno poslovanje, se bomo obdržali med proizvajalci jekla, sicer pa bomo počasi vendar nezadržano, drsli v obrobje. Za raziskovalce in raziskovalno delo je to velik izziv. Ali bomo temu kos? Prepričan sem, da smo in bomo s svojim delom to tudi potrdili.

Vlivanje jekla v martinarni (Foto I. Kučina)

Železarski globus

ANGOLA

Angolski rudnik železove rude Cassinga, ki je obratoval v obdobju kolonialne vladavine Portugalcev, bodo s pomočjo avstrijske rudarske družbe Austriaminerale ponovno usposobili za obratovanje. Letno bodo v tem rudniku nakopali 1,1 milij. te železarske surovine, ki jo bo delno kupila avstrijska železarska družba VOEST — Alpine, delno pa jo bodo prodali drugim interesentom.

JAPONSKA

Japonske železarne so v letošnjem prvem polletju izvozile največ svojih izdelkov v ZDA in sicer 2,78 milij. ton. Sledijo Sovjetska zveza 1,4 milij. ton, LR Kitajska 1,1 milij. ton, Saudska Arabija 824.000 ton in Južna Koreja 819.000 ton. V celoti je japonski izvoz železarskih izdelkov letos v primerjavi s istim obdobjem leta 1980 za 8,2 % nižji in je dosegel 14 milij. ton.

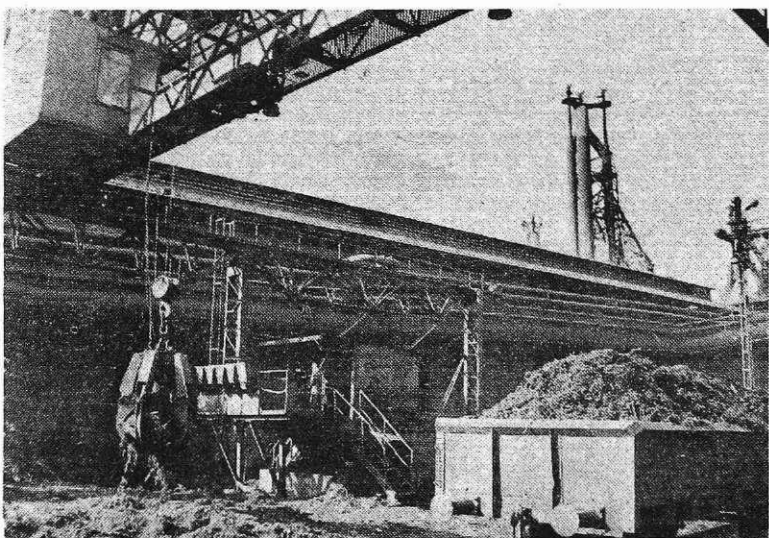
LR KITAJSKA

Ta država bo v letošnjem letu izvozila na Japonsko okoli 650.000 ton grodlja, kar bo v primerjavi z 224.000 ton v letu 1980 znatno več. Manjše japonske železarne, ki niso v sklopu velikih družb, raje kupujejo kitajski

grodlj, ki ima nizko vsebnost fosforja in je zaradi majhnih kosov tudi bolj ugoden za potrebno manipuliranje. Velike železarske družbe tudi nimajo na razpolago večjih količin grodlja za prodajo zaradi zmanjšanja proizvodnje v svojih plavžih.

ZDA

V neki železnarni v Kaliforniji, ki ima v svojem sklopu elektro jeklarne, so preizkusili napravo za predgrevanje jeklenega odpadka pred zakladanjem v obločno električno peč. Značilnost te naprave je, da uporablja toploto, ki nastane pri ohlajevanju vročih kontinuirno odlihtih gredic, oziroma ingotov ali bram. Poskusno obratovanje je pokazalo, da je mogoče ogreti jekleni odpadki na največ 760 stop. Celzija in na ta način je možno doseči zmanjšanje porabe električne energije za 16–20 %. Poleg tega omogoča ta postopek dodatno znižanje proizvodnih stroškov, zmanjšanje porabe elektrod in ognjestalnega materiala ter skrajšanje časa in s tem povečanje proizvodnje.

Ostružki za jeklarne (Foto I. Kučina)

A black and white photograph of a church in a mountainous region. The church has a tall, light-colored bell tower with a pointed roof. It is surrounded by other buildings, including a large white building with multiple windows on the right. The background features steep, rocky mountains.

Vnešena so nova poglavja o krajevnih skupnostih, družbeno-političnih in družbenih organizacijah, komitejih za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito in o planiranju splošne ljudske obrambe.

mnoga nova vprašanja in zahteve. Le-te so posebej prišle do izraza in dobile svojo idejnopolitično potrditev v sklepih in stališčih IX. kongresa ZKJ, nato pa tudi v drugih dokumentih, ki so bili zasnovani na teh sklepih in stališčih.

V osnutku zakona temeljna načela še naprej vsebujejo pomembno idejno politično platformo za uporabo zasnove splošne ljudske obrambe in tolmačenju zakona. V njih so poleg terminoloških in drugih manjših sprememb opravili pomembnejše spremembe in dopolnitve v posameznih poglavjih, dodano pa je tudi novo poglavje o družbeni samozščiti.

Del Stare Save (Foto I. Kučina)

varstvo ustavne ureditve in obrambe države, ki pa so neposredno funkcionalno povezani s splošno ljudsko obrambo in s katerimi ni zagotovljena enotnost obrambno-samozaščitnega mehanizma. Celovitejše urejanje družbene samozaščite je sicer v pristojnosti republik in pokrajin oziroma predmet drugih zveznih zakonov.

Poudarjena je tudi medsebojna povezanost in enotnost splošne ljudske obrambe in družbene samozagrade pri uresničevanju skupnega cilja — obrambi države in zaščiti njene varnosti in z ustavo določene družbene ureditve.

V osnutek zakona je vnešena tudi interpretativna norma o tem, kaj je razumeti pod »drugimi nevarnostmi za državo«. Pod tem je razumeti oboroženo ali drugo aktivnost s katero je neposredno ogrožena z ustavo določena družbena ureditev SFRJ ali drugi pomembni interesi varnosti države ali njenih posameznih delov.

Kot je namreč obrazloženo je z veljavnim zakonom zajeto mirodobno in vojno stanje ter primer neposredne vojne nevarnosti, v posameznih določbah pa tudi situacija ogrožanja miru in varnosti v svetu. V novem besedilu je prav tako upoštevano to stanje in situacije, ureja pa tudi odnose v primeru druge nevarnosti za državo.

V posebnem novem členu je določena vloga Zveze komunistov Jugoslavije v primeru, če so pristojni organi zadržani oziroma če ne morejo opravljati svoje funkcije pri obrambi države in varstvu njenega ustavnega reda. Pri tem je določeno, da bo Zveza komunistov Jugoslavije takšno svojo vlogo uresničevala z neposredno aktivnostjo svojih članov, organizacij in vodstev, organizira in vodi splošni ljudski odpor ter je nosilec pri obnavljanju in usposabljanju vseh družbenih organov in organizacij za njihovo uspešno delovanje.

(Poročevalec štev. 18 z dne
29. septembra 1981)

Namesto dosedanjega naziva »Zakon o ljudski obrambi« je v osnutku predložen naziv »Zakon o splošni ljudski obrambi«, ker ustrežnejše izraža značaj in naravo naše obrambe, zajema pa tudi temelje družbene samozaščite, kolikor so le-ti predmet tega zakona.

Opravičene so bile tudi pomembne spremembe in dopolnitve v sistematiki osnutka zakona glede na veljavni zakon. Prva poglavja so posvečena družbenim subjektom – delovnim ljudem in občanom, temeljnim in drugim organizacijam združenega dela, krajevnim skupnostim in drugim samoupravnim organizacijam in skupnostim, s čimer je še bolj izraziti njihov poseben pomen v obrambi države in varstvu ustavnega reda ter poudarjen splošni družbeni značaj splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Samoupravni socialistični družbeni odnosi so izraženi v osnutku zakona kot enotni razredni, družbeni in politični temelji splošne ljudske obrambe in družbene samozščite, samoupravne organizacije jugoslovanske skupnosti delovnih ljudi in občanov ter enakopravnih narodov in narodnosti pa kot najširši temelj in okvir obrambnega in varstvenega organiziranja vseh sil in virov družbe.

Poudarjeno je, da sta pogoj za uspešno obrambo in varstvo države moč in stabilnost našega družbeno-ekonomskega in političnega sistema, poudarjena pa je tudi enotnost in neolčljivost pravic in dolžnost vseh družbenih subjektov, da varujejo s ustavo določeno družbeno ureditev pred sleherni nevarnostjo in oblikami ogrožanja.

Zlasti je poudarjena vloga oborožene sile in kot oborožene samozашčite z ustavo določene družbene ureditve.

Izpopolnjena in natančneje so tudi določena načela o oboroženih silah in definicije teritorialne obrambe in Jugoslovanske ljudske armade. Oborožene sile so namreč po osnutku zakona nosilec oboroženega boja in skupaj z drugimi silami splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite tudi varujejo in branijo svobodo, neodvisnost, suverenost, teritorialno celovitost in z ustavo določeno družbeno ureditev.

Oborožene sile so sestavljene iz JLA in teritorialne obrambe in predstavljajo enotno celoto. To sta dve glavni obliki organiziranja delovnih ljudi in občanov, narodov in narodnosti Jugoslavije za oborožen boj z enotnimi razrednimi in vojaško političnimi cilji.

Kar zadeva družbeno samozaščito, osnutek zakona ureja samo temelje le-te. Z njimi je zagotovljeno

SVETOVNA ENERGETSKA SITUACIJA V ŽELEZARSKI INDUSTRIJI

Če je zagotovitev energetskih virov za potrebe sodobne civilizacije nepogrešljiva, potem velja ta ugotovitev enako tudi za železarsko industrijo. Vzpon vseh velikih industrijskih dežel je bil ozko povezan z razvojem železarske industrije. Ta je skupaj z rudarstvom omogočila začetek industrializacije v prvi polovici 19. stoletja.

Veliko pomembnost energije pri izdelavi jekla potrjuje dejstvo, da je bilo za svetovno proizvodnjo surovega jekla leta 1979 potrebno 7 % celotne porabljene energije na svetu. Zmanjšanje porabe energije v svetovnem povprečju z 1,62 ton enote črnega premoga (ECP) na tono surovega jekla leta 1950, na 0,89 ECP⁷ t¹ zadnjih letih kaže na uspešne napore za znižanje porabe energije tudi v časih, ko je bila še njena cena nizka. Posamezne železe kažejo na tem področju še nižje porabe. Velika poraba energije in s tem povezan visok delež proizvodnih stroškov je že od nekdaj pritiskala na železarsko industrijo, da je posvečala veliko pozornost vsem problemom, ki so bili povezani s porabo energije. Razvoj postopkov za izdelavo in predelavo jekla je bil vedno in je tudi danes pogojen z vsakokrat razpoložljivo in uporabno vrsto in količino energije in to predvsem glede na njeno zanesljivost, ceneno in varčno uporabo.

V industrijsko razvitih državah z močno razvito železarsko industrijo sta prva in še v večji meri druga naftna kriza imeli za posledico intenzivno razmišljanje o tem, da se je vedno zahtevnejši energetski situaciji treba prilagajati z ustreznimi ukrepi varčevanja in nadomeščanja posameznih deficitarnih energetskih virov. Kajti le na ta način bo mogoče zagotoviti tudi v bodoče preskrbo s potrebno energijo, ki jo bo vedno manj na azpolago, ob istočasno vedno višji ceni.

Za nadaljnjo obravnavo bo osnova izdelave surovega jekla v svetu. Iz tabele štev. 1 je za leto 1980 razvidna količina izdelanega surovega jekla v milij. ton za tiste države, ki so izdelale več kot 4,0 milij. ton.

država	proizvodnja	država	proizvodnja
Sovjetska zveza	152,0	Velika Britanija	11,5
Japonska	111,8	Indija	9,4
ZDA	100,8	Južnoafriška republika	8,9
ZR Nemčija	44,1	Južna Koreja	8,6
LR Kitajska	37,0	Avstralija	7,6
Italija	26,7	ND republika	7,4
Francija	23,3	Mehika	7,1
Poljska	20,0	LR Koreja	5,6
Kanada	15,9	Nizozemska	5,4
Braziliya	15,4	Luksemburg	4,6
Čehoslovaška	14,5	Avstrija	4,6
Romunija	13,5	Švedska	4,2
Španija	12,7	Taiwan	4,2
Belgija	12,3	Jugoslavija	3,5
		Ostale države skupaj	29,2

(TABELA ŠTEV. 1)

V tabeli navedenih 28 držav je izdelalo dobrih 95 % celotne svetovne proizvodnje 717,7 milij. ton. Pri tem odpade na industrijske razvite države 53,8 %, na socialistične države brez LR Kitajske 29,7 %, na LR Kitajsko 5,5 % in na ostali svet 11,0 %.

Poprečna letna rast železarske proizvodnje do leta 2000 je postavljena za posamezne skupine držav znatno nižje kot je bilo v obdobju od 1967. do 1979. leta. Tako je za socialistične države predvidena do leta 2000 poprečna rast 2,9 % (1967 – 1979 3,7 %), za države EGS 0,8 % (1,7 %), Severna Amerika 1,1 % (0,8 %), Japonska 1,7 % (5,0 %), ostale države zahodne Evrope 3,2 % (5,6 %) in ostale države z železarsko industrij 4,0 % (8,5 %).

Pri tej oceni je bilo za posamezne skupine držav predpostavljeno sledeče:

— V industrijsko visoko razvitih državah EGS in Japonske v bodoče ne bo mogoče računati v tako veliki meri na preusmeritev proizvodnih presežkov v izvoz in bo zato treba v glavnem uskladiti rast proizvodnje z naraščajočo domačo porabo.

— Za ostale evropske države in dežele v razvoju ima predvidena manjša rast proizvodnje svoj vzrok v velikih naložbah, ki so za to potrebne, ponekod pa tudi v kadrovskih problemih.

— V Severni Ameriki bo veliko uvozne količine postopoma pokrila lastna proizvodnja.

— Tudi v socialističnih državah bo naglo rast proizvodnje nekoliko zavrla potreba po velikih finančnih sredstvih, oziroma naložbah.

Navedene ocene rasti proizvodnje kažejo na okoli 1,2 milijarde ton svetovne proizvodnje surovega jekla v letu 2000. To pa pomeni zmanjšanje povprečne rasti 3,4 % iz obdobja 1976 do 1979 na 2,3 % do leta 2000.

Za bodočo porabo energije v času do leta 2000 bo tudi važna razdelitev posameznih jeklarskih postopkov v okviru svetovne proizvodnje surovega jekla. Izabele štev. 2 je razvidna razdelitev posameznih izdelavnih postopkov za leto 1979 v odstotkih za nekatera zemljepisna področja in sv. Pri tem je razviden trend zmanjševanja izdelave SM jekla na račun povečanja izdelave jekla v obločnih električnih pečeh in kisikovih konvertorjev. Takšen trend je tudi razumljiv tako s stališča produktivnosti kakor tudi zmanjšanja porabe energije.

	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
	SM JEKLO	ELEKTRO JEKLO	KISIKOVI KONVER.	SM JEKLO	ELEKTRO JEKLO	KISIKOVI KONVERTORJI	KISIKOVI KONVERTORJI
EGS	5,4	22,7	71,9	—	25	7	7
Severna Amerika	14,9	24,4	60,7	0-5	25-30	7	7
Japonska	—	23,6	76,4	—	20	8	8
Soc. države	58,5	11,7	25,3	25	22	5	5
Svet	11,8	25,3	62,9	10	29	6	6

(TABELA ŠTEV. 2)

Dosežen napredek pri izboljšanju družbene vloge žensk kljub vsemu soostaja za materialnimi možnostmi družbe in političnimi opredelitvami. V Jugoslaviji je zaposlenih okoli 2 milijona žensk (35,6 odstotka od skupnega števila zaposlenih), povečuje pa se število žensk, ki iščejo zaposlitev, posebej na gospodarsko manj razvitih območjih. Število ženske mladine, zajete v izobraževanje, je večje, kljub temu pa je še naprej tradicionalna usmeritev za poklice in izobrazbo v zdravstvu in na področju komercialnoekonomskih del. Zdravstveno varstvo žensk ni v vsej državi enakomerno razvito. Delež žensk v delegatskem sistemu in družbenopolitičnem delu je premajhen in ni tak kot zahtevajo dogovorjene opredelitve.

To so samo nekateri podatki in ocene, ki jih vsebuje poročilo o uresničevanju rezultate o temeljnih smereh družbenega delovanja pri razvijanju družbenoekonomskega položaja in vloge žensk v socialistični samoupravni družbi. Poročilo, ki ga je pripravil zvezni komite za delo, zdravstvo in socialno varstvo, je dobila v obravnavo Skupščina SFRJ.

Kulturne večere na Dovjem, v Kranjski gori in Žirovnici bodo izvajali moški pevski zbor DU Je-

Od sprejetja resolucije do zdaj, trdi poročilo, se je družbeni položaj žensk izboljšal, vendar pa doseženi napredek še ni v skladu z materialnimi možnostmi družbe in s političnimi opredelitvami o položaju in vlogi ženske v družbi. Predvsem je premajhen delež žensk v vseh procesih upravljanja in odločanja, kar zavira uveljavljanje žensk kot proizvajalk in samoupravljalok.

Vprašanje položaja žensk na začasnem delu v tujini je sestavni del dejavnosti pristojnih organov in organizacij za varstvo državljanov, ki delajo zunaj Jugoslavije.

Pri zajemanju deklic v osnovno izobraževanje so doseženi zadovoljivi rezultati. V šolskem letu 1979/80 je znašal delež učenk 47,7 odstotka. Vendar pa je še naprej opazna tradicionalna usmeritev ženske mladine za poklice na področju izobraževanja (75 odstotkov), zdravstva (83 odstotkov) in za komercialno ekonomska dela (75 odstotkov). V šolah za kvalificirane delavce je le 27 odstotkov ženske mladine.

Lani je delalo 1206 dispanzerjev in posvetovalnic za zdravstveno varstvo predšolskih otrok. V teh ustanovah je delalo 1.530 zdravnikov in okoli 3000 medicinskih sester.

Od skupaj 5,2 milijona žensk, starih od 19 do 50 let, je v sistem splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite vključenih le 3 milijone žensk.

Poročilo pa tudi ugotavlja, da je bila zelo obsežna dejavnost o vlogi žensk na mednarodnem področju. Predvsem so bila precejšnja prizadevanja pri izvajanju sklepa Svetovne konference in drugih zborov OZN ob mednarodnem letu žensk.

(Poročevalec šte. 19, z dne 29. septembra 1981)

A black and white photograph of a large industrial facility, likely a steel mill, situated in a valley. A tall, slender smokestack rises from the left side of the complex. The main building is a large, multi-story structure with several windows and a complex roofline. In the foreground, there are some smaller structures and what appears to be a body of water or a large pool. The background shows rolling hills and a forested area. The image has a grainy, historical quality.

Aglomeracija (Foto I. Kučina)

EGS	31,0
Zvezna republika Nemčija	38,0
Severna Amerika	17,5
Japonska	52,0
Socialistične države	8,5
svet	23,0

(TABELA ŠTEV. 3)

Do leta 2000 predvidevajo, da bo svetovna proizvodnja kontinuirno odlitega jekla narasla od 70 do 80 % celotne količine surovega jekla.

Močno povečanje količine izdelanega surovega jekla v obločnih električnih pečeh bo imelo za posledico vprašanje preskrbe teh agregatov z vložnim materialom. Zaradi povečanja količin kontinuirno odlitega jekla in s tem povečanega izplena, bo zmanjšana tudi količina lastnih odpadkov, ki jih je treba nadomestiti z nakupom tujega odpadka. Pri tem v industrijsko razvitih državah v glavnem ne bo večjih težav, drugačna pa bo situacija v deželah v razvoju. Zaradi manjše porabe jekla, pa tudi slabše organiziranega zbiranja ter prodaje jeklenega odpadka ne bo mogoče kriti vseh povečanih potreb pri izdelavi surovega jekla iz domačih virov. V takšnih primerih bo bolj primerno kriti manjkajoče količine z lastno izdelavo železove gobe kot uvažati jekleni odpadki od drugod. To še posebej velja za tiste države, ki imajo na voljo lastne zaloge zemeljskega plina, nimajo pa premoža za koksiiranje.

Iz tabele štev. 4 je razvidna proizvodna zmogljivost naprav za izdelavo železove gobe v februarju letošnjega leta, razdeljena po zemljepisnih področjih. V prvi koloni so naprave, ki že obratujejo in v drugi tiste, ki jih gradijo ali načrtujejo.

zemljepisno področje	naprave v gradnji, milij. ton	naprave v načrtovanju, milij. ton
Srednja in Južna Amerika	8,9	5,1
Severna Amerika	2,6	0,2
Azija in Oceanija	2,5	1,5
Zahodna Evropa	2,2	0,2
Socialistične države	—	1,7
Bližnji vzhod in Afrika	1,4	5,8
Svet skupaj	17,6	14,5

(TABELA ŠTEV. 4)

Ker v tabeli štev. 4 navedene proizvodne zmogljivosti naprav za izdelavo železove gobe ne bodo krile potreb do leta 2000, bo treba zgraditi nove naprave. Ocene proizvodnje raznih avtorjev se za posamezna obdobja zelo razlikujejo in se gibljejo za leto 1985 med 32 in 52 milij. ton, 1990 med 50 in 90 milij. ton in za leto 2000 med 70 in 130 milij. ton. Za delež elektro jekla, izdelanega iz železove gobe predvidevajo v letu 2000, da bo narastel na okoli 8 % celotne svetovne proizvodnje.

Med svetovnimi zalogami primarnih nosilcev energije je 75 % nafte iz zemeljskega plina v industrijsko slabše razvitih državah in v Sovjetski zvezi. Pri zalozah premoga pa je ravno obratno, 87 % jih je v industrijsko visoko razvitih državah Evrope in Severne Amerike. Zato bo izdelava surovega jekla iz grodlja izdelanega v plavljih in kisikovih konverterjev tudi v bodoče ostala prevladujoča v teh industrijsko razvitih državah. Dodatno bo ta proizvodnja močoga tudi v ostalih področjih, ki imajo zaloge za kokisanje primernega premoga, ali pa lahko z dolgoročnimi pogodbami zagotovijo potrebne dobave tega goriva. Tipičen primer za to je Japonska.

Povečanje količine surovega jekla, izdelanega po postopku železova goba – obločna električna peč, bo osredotočeno predvsem za tiste dežele, ki imajo zaloge zemeljskega plina ali nafte. Prednost tega postopka je za te dežele tudi v tem, da je mogoče zgraditi naprave z manjšo proizvodno zmogljivostjo in s tem

tudi ustrezno nižjimi sredstvi za naložbe. Kasnejše povečanje zmogljivosti je mogoče doseči z dodatno gradnjo enakih naprav. Takšen način gradnje novih jeklarskih zmogljivosti je primeren tudi zaradi tega, ker je v teh deželah pomanjkanje kvalitetnih kadrov in ustreznih infrastrukturnih objektov.

Uporaba energetskih medijev se bo pri postopku prek plavžev in kisikovih konverterjev v bodoče omejila predvsem na trdna goriva kot so premog, koks in koksov zdrob. Z lastno izdelavo koksa ali z energetsko povezavo z drugo koksarno izven železarne, kakor tudi z zmanjšanje tekočih goriv v plavžih je mogoče omejiti vso ostalo porabo energije v železarni na koksarniški in plavžni plin. Na ta način bi lahko dosegli cilj energetsko samostojne železarne, samo na osnovi uporabe trdega goriva.

Na razvoj izdelave surovega jekla v obločnih električnih pečeh bo v bodoče odločilno vplivala možnost preskrbe z električno energijo po primerni ceni. Pri tem bo imela važno vlogo bodoča izgradnja jedrskih elektrarn in razvoj ustreznih generacij reaktorjev.

Pri postopku direktne redukcije železove rude, oziroma izdelavi železove gobe bodo v nasprotju s postopkom preklaplavlja in kisikovega konverterja uporabljali v veliki meri plinaste ali tekoče nosilce energije. Vendar so že danes znani in tudi v uporabi postopki z neposredno uporabo premoga, ki bodo v bodoče brez dvoma dobivali vedno večji pomen.

Medtem, ko je uporaba teh nosilcev energije pri izdelavi železove gobe s stališča samega postopka ugodna, bo treba pri postopku prek plavža in kisikovih konverterjev za izključno uporabo trdih goriv izvesti določen tehnični razvoj in določene naložbe v samo strukturo naprav. To bo posledica spremeni-
ljenih razmer na svetovnem tržišču z energetskimi viri, isto-
časno pa je tudi možnost za preskrbo z energijo po ekonomsko
že znanih cenah. To pa bo zahtevalo še dosti strokovnega dela
in razvijanja na posameznih področjih.

Prilagajanje železarske industrije na spremenjeno energetsko situacijo v svetu ima za posledico različno ukrepanje železarskih podjetij v posameznih državah. Ti ukrepi so povezani z zalogami lastnih energetskih virov in z možnostjo njihovega izvoza. To pa pomeni, da se je treba pripraviti tudi za energetsko situacijo, ki se bo razvila v bližnji prihodnosti, ki vsekakor ne bo boljša kot je danes, temveč tako glede na ceno, kakor tudi glede na razpoložljivost brez dvoma slabša.

KOKRŠKI ODRED

UNIČENJE 2. BATALJONA
KOKRŠKEGA ODREDA

To potrjuje tudi navedba polkovnika Hermana Franza, ki na začetku opisov dogajanj okoli Udinega boršta pravi: »Dne 13. 9. 1942 zjutraj sem sedel v svoji štabni sobici v Kranju in spremljal sporočila z Bleda, ki so se glasila:

V Udinem borštu je bila opažena velika četa partizanov, med katerimi je tudi razupiti Janez Perko.«

Janeza Perka so se bali zlasti nemčurji in različni izdajalci, saj jih je neumorno trebil, česar tudi sam ni skrival. Zato so ga nemški priiskalniki še posebno ustrezno zasledovali in o njegovih delih sporočali Nemcem. Zaradi take pozornosti so bili gestapovski-policijski voditelji tudi seznanjeni z njegovim imenom.

Zdaj se je končno ponudila priložnost, da nemški policijski oddelki uničijo partizansko enoto, ki ji je pripadal tako razupiti Janez Perko. O hitrih začetkih akcije proti borce 1. in 3. čete 2. bataljona Kokrškega odreda, ki so medtem utrjeni spali sredi Udinega boršta, polkovnik Hermann Franz dosti podrobno nadaljuje. (Brez teh in takih citatov v tej kroniki ne gre, ker so to izjemno redki dokumenti iz tega časa in katerih odlomki sami dostikrat največ povedo.)

»... Mojemu polku je bilo zaupano, naj se zanaša na partizane, ki se gibljejo na tem območju. Še ta dan, 13. 9. 1942 zjutraj, sem tudi zvedel, da se bo Perko ponoči zadrževal na raznih krajih okoli Udinega boršta... (Da je bilo nemško poveljstvo tako natančno obveščeno o namerah Kokrškega bataljona, potrjuje domnevo, da je Janeza Perka videl in slišal govoriti o napadu na orožnike v Dupljah še kdo, ki je vohunil za Nemce.) Janeza Perka so opazili tudi v Zgornjih Dupljah. Zato smo, kar se je dalo hitro, morali pripraviti tak napad na Udin boršt, da bodo partizani presenečeni.

Natrat, kako bomo napad izvedli, je bil dogovorjen samo ustno, in sicer v Kranju. Za sestavljanje pismenega povelja ni bilo časa. Polk so okrepili tudi motorizirano-oklepne sile, ki smo jih razmestili na obrobni cestah ob Udinem borštu.

Bataljoni 18. policijskega polka gorskih lovcev, ki so konec julija prišli z Bavarskega na Gorenjsko, so bili razmeščeni v neposredni bližini Kranja in s tem Udinega boršta, in sicer v Sentvidu, v Smledniku in v Naklem, z nekaterimi četami pa še v Radovljici in v Predosljah.

Zato ni bilo težko vseh teh sil, ki so poleg krajevnih orožniških posadk in poleg dela 171. rezervnega policijskega bataljona na Bledu sodelovale v tem napadu, naglo pripraviti za pohod na bližnji Udin boršt, kamor so vodile lepe ceste.

Komandant Hermann Franz je hitro zbral okoli 3000 moč. Na enega borca Kokrškega odreda je prišlo približno 47 nemških napa-

dalcev, in to svežih, dobro oboroženih, motoriziranih, z dobro izdelanim načrtom, se pravi z velikansko prednostjo v moči, čemur moramo dodati še veliko prednost glede na možnost presenečenja, kar vse je tokrat Nemcem obetalo uspeh.

Komaj je preteklo nekaj ur, so bili policijski oddelki že v okolici Udinega boršta. Nekaj čez poldne 13. septembra so napadalci že začeli prodirati v gozd...

Prav v tem času so se nič hudega sluteči partizani sredi gozda ob Kapniku začeli prebujati in ustajati. O tem pripoveduje tudi eden izmed udeležencev tega dogajanja Stane Vrhovec-Robin:

»... V bližnjem zvoniku je ura odbila pol dveh popoldne, ko se je bataljon prebudit. V več strani so bile poslane patrulje da raziščejo teren.

Sonce je neusmiljeno žgalo, le tam proti Stolu so se grmadili težki oblaki in obetali dež. Zaradi visoke praproti in valovitega terena nismo mogli spremljati patrulje s pogledi. Iginile so v goščavi, a kmalu so naletele na Nemce...«

Drugi udeleženec tega spopada, tedanji vodnik Karel Kravcar, pa o teh odločitvah trenutnih pravi:

»Nekaj čez poldne smo iz smeri Dupelj dobili prvo obvestilo, da je na cesti opaziti neke premike Nemcev, in sicer da jih je več kakor običajno. Takoj je bilo v več smeri poslanih več patrulj. Kmalu je bilo čuti, kaj se dogaja, kajti iz smeri, kamor so patrulje odšle, smo zaslišali streljanje. Patrulje so se vrnile in povedale, da so povsod naletele na Nemce.

Ena izmed patrulj pa se ni vrnila, a ker je bilo v njej nekaj domačinov iz Dupelj, smo pač menili, da bodo že še prišli, ker dobro poznajo teren. A kazalo je, da so jo Nemci že zajeli. Tako smo se pripravili na spopad; nameravali smo se prebiti v smeri proti Kriški gori. V to smer je bilo najmanj čistine in umik najkrajši. Ko bi prišli čez cesto Križe-Golnik, bi bili že na varnejšem.

Do tedaj smo še vedno mislili, da so Nemci šli le v manjšo, slučajno hajko z nekaj sto možmi. In če prihajajo z dupeljske strani, jih v smeri proti Golniku verjetno ne bo. A kmalu smo začutili, da so pripravili nekaj večjega, kajti tudi v tej smeri so naleteli nanje. Z dveh strani se je tudi tu vnelo streljanje. Tedaj je bilo ukazano: »Preboj v smeri Kranja!« Obrnili smo se in z orožjem v rokah poskusili še v to smer, a tudi tu smo trčili ob Nemce! Spet smo se obrnili in se umaknili proti sredini gozda...«

Pomočnik mitraljezca Izidor Kuljad-Jožek pa pravi, da je tedaj, ko so že začutili Nemce, njihova patrulja iz Dupelj prinesla tudi pismo, namenjeno Janezu Perku. Pisala mu je žena ali sestra.

»Brati ga je začel pred nami,« se spominja Izidor Kuljad-Jožek, »a ga ni mogel dokončati. Dobil je tako

tremo, da je težko izgovarjal besede. Zato ga je dal brati apotekarju Zdenku Lavički. Pismo je bilo žalostno, prav poslovljno... Potem smo se pomikali še globlje v gmajno.«

Ko so se borci vrnili v Udin boršt, so storili natanko to, kar so hoteli Nemci, ki so medtem nezadržno obkoljevali gozd. Partizani so bili zdaj prisiljeni sprejeti obrambo v neugodnih okoliščinah in proti neprimerno močnejšemu napadalcu. Že tak začetek ni ustrezal partizanski taktiki.

Kjerkoli so se skušali prebiti, povsod so jih Nemci potisnili nazaj v Udin boršt. Poleg tega pa komandir Janez Perko tokrat ni kazal tiste udarnosti, ki je bila zanj tako značilna. Kot da ga je nekaj zlo-milo.

O začetkih spopada 13. septembra je polkovnik Hermann Franz zapisal, da so črto, ki je bila predvidena za izhodišče napada, dosegli in sklenili ob petih popoldne. O tem je bil po radijski zvezi obveščen na poveljniško mesto, ki je bilo postavljeno v Zgornjih Dupljah. Ob 17.40 se je v gozdu že začelo močnejše streljanje...

Pri tem je policijski polkovnik ugotavljal, da obkoljeni partizani nimajo nobenega upanja na rešitev. Pozno popoldne so imeli na obeh straneh že prve padle in ranjene. »Na poveljniško mesto,« je zapisal polkovnik Hermann Franz, »so privedli tudi že prve ujetnike. Tedaj smo alarmirali tudi četo z alpskega področja...« Ta je bila na Bledu.

Domačini iz Seničnega pod Kriško goro so nestrno pričakovali, kdaj se bodo partizani v njihovi bližini prebili iz Udinega boršta v strmine nad njimi. Videli so namreč, da je bilo popoldne tega dne tu še malo Nemcev. Kako radi bi bili partizane obvestili o tem, a ni bilo mogoče. Napadajoči nemški oddelki so obroč okoli partizanov stiskali kar naprej. Na robovih gozda so puščali močne skupine, zasede pa so postavljali tudi po doseženih gozdnih vzpetinah. Te so bile partizanom še posebno nevarne. Tudi ob posekah so nameščali zasede in si nad vsemi čistinami zagotavljali popoln nadzor.

Kjerkoli so se pokazali partizani, povsod so že bili Nemci. Tako so obkoljeni ostali v Udinem borštu.

Medtem se je začelo nočiti. Da bi bilo še huje, se je ulil še dež. Vendar se je upanje borcev z nočjo okrepilo. Računali so, da se bodo rešili v varstvu noči. Po malem so upali, da se bodo v temi pač nekako prebili iz Udinega boršta in se potem usmerili tja, kamor bo najbolj kazalo.

Do večera je obramba ob manjših žrtvah še dosti organizirano potekala, kajti dotlej partizani še niso bili razbiti. Tedaj so vodniki in nekatere uprlašeli komandirja Janeza Perka, kaj misli o tem nočnem prebijanju. Po daljšem razmišljanju in razpravi je Perko odločil, da se bodo, kot v takih primerih že večkrat, zabili v gosto zaraščen teren, ki da je njemu dobro znan. Pri tem je zagotavljal, da dobro pozna nemško taktiko in da v tem primeru Nemci ne morejo prečesati vsega Udinega boršta tako temeljito, da bi jih v tistem goščavju našli.

Ker so Janeza Perka poznali in ga zaradi njegovega poguma in iznajdljivosti spoštovali, so mu tudi zdaj zaupali, vsaj večina.

Nadaljevanje

Pogled na nesrečnega tovariša mu je razkril kako trpi. Nekoliko obzirneje je pristavil: »Zgrizi ta hudičev strah.«

Suhi se je dvignil in sedel nasproti. Z vznesenim upanjem v blagih očeh ga je pogledoval. Kot bi potihoma rotel.

»Nanko, pomagaj mi, pa ti bom zato najbolj hvaležen. Lepo te prosim, pomagaj mi, da si navzamem vsaj delček tvojega poguma. Kako rad bi bil pogumen. Mi verjameš, da sem to zmerom želel. Celotno prepričan sem bil, kako hrabro bom pobijal Nemce. Potlej se mi je razkrilo: kolikor bliže je, nevarnost, smrt, toliko dalj je moj pogum.«

Nanko tega ni mogel razumeti. Suhijeva iskrenost, nemoč je odgnala njegovo zgražanje. Vseeno ni mogel zdržati, da ne bi ostro poodčital:

»Se tako bojiš umreti?«

Suhi se je kisló nasmehnil. Veke so mu živčno strepetale.

»Kako bi ti to razložil. Ni me toliko strah smrti nasploh. Z njo sem sprizajzen. Ampak, kadar je čisto pred mano, takrat me zgrabi in duši. Trd sem od strahu. Kot bi mi delček razuma odmril, vanj pa se vseli strah. Morebiti preveč razmišljam o tem: Rad bi to nekako razumel, zmagal, potlačil, a je vse slabše. K temu pa še ta prekleti strah pred bolečino, pred gestapom, ki muči. Nič hudega ne bi rad napravil. Kadar gre za majhno stvar, sem močan. Zmerom. Hudo bolečino, naprej trpim. Tako živo si jo zamišljam, da jo boleče občutim. Razumeš, Nanko? ... Če ne razumeš, pomagaj. Ti boš že vedel, kako se to napravi. Tudi tebe je strah, ampak večino strahu udušiš. Boš pomagal?«

Nanko je kimmil. Temu se je še dolgo čudil.

Naposled sta le dobila namig, da je večja skupina partizanov šla proti Trojanam. Nanko je posumil na Čemšenjsko planino. Ko je preiskal vsa znana taborišča in ni našel nobene sveže sledi, je pomislil na moravsko.

Pomaknila sta se proti Sveti gori. Nekajkrat sta že mislila, da sta našla taborišče. Toda zmerom je bilo prazno. Vendar pa so sledi kazale, da so bili pred kratkim v taborišču partizani. Naposled ju je kmet, ko ga je Nanko dolgo temeljito spraševal in se prepiral, da pozna precej starih partizanov, pripeljal do stajarja.

VINKO TRINKAUS

(ODLOMEK IZ ROMANA)

29

UPORNIKI

Komaj sta prišla v taborišče, že so k njima navreli partizani. Vse so hoteli v hipu vedeti. Nanko je začuden ugotavljal, da vedo veliko manj od njega. Šele potlej se mu je razkrilo, da sodi moravsko že pod gorenjsko področje, da imajo drug časnik, druge novice. Bataljonski komisar Jakič je Nanku že od daleč vpil, naj pride k njemu. Glas je razodeval mešanico veselja in očitja. Na jez borcev ga je odpeljal v hišo, kjer je bil štab zasavskega bataljona. Suhij, ki je hotel z Nankom, je komisar naročil, da ga zasliši pozneje, ko bo opravil z Nankom.

Beseda zaslišanje je Nanka zaskrbelo. Kot zmerom, kadar so bili z njim grobi in so ga užalili. Tokrat se je zakrknil. Odgovarjal je kratko, odsekano, z jezo. Vendar je naposled Jakič le dognal, kako je bilo. Nesrečen nad sporočilom, koliko je padlih, je poodčital:

»Morali bi se zbrati, organizirati za preboj in se prebiti, kot se pravim borcev spodobiti.«

Nanko se je zakrknjeno posmešnil. Zaradi komisarja. Komandant bataljona Slavo, hraber, drzen borec, je le gledal. Nanko je zaslutil, da mu je hudo kot njemu. Zaradi komandanta mu je bilo žal, da trmoglavi, vendar pred komisarjem ni hotel popustiti.

»Misliš, da sta ravnali prav?« je še ostreje poodčital Jakič.

»Ravnali smo, kot smo bili v tistih trenutkih sposobni. Nič bolj, nič slabše. Izpolnili smo naloge, medtem ko jih drugi niste. Vsaj ne tako, kot si jaz zamišljam in razumem.«

Nastala je kratka, mučna tišina. Komandant Slavo je povsod glavo. To je jezilo Jakiča, da je izbruhnil:

»Pa še ti povej, če se ti zdi prav, da nam borec očita, kako smo ravnali?«

Slavo je dvignil utrujeni pogled. Potem je komaj zaznavno skomignil z rameni. Ozrl se je še h komandantu zasavskega bataljona, Posavcu, ki je nemiren poslušal razgovor.

»Svoje sem povedal. Že ponoči, pred bojem. Da se premaknimo,« je povedal Slavo. Žalostno je zavzdihnil: »Ni obveljala moja. Če ne morem poveljevati kot se mi zdi prav, ne bom več komandant. Zato sem dal ostavko.«

Nenko se je zdrznil. Iz Slava je vel vojak. Bolj umirjen in preudaren kot Strela, vendar željan borbe, poveljevanja. Zakaj ni želel ostati komandant? Postal mu je žal, da je poodčital. Misli je le na Jakiča. Kako je bilo pred bojem v štabu, ni vedel. Le to so šušljali, da morajo boj sprejeti.

»Ne mislim očitati glede preboja. Ta je bil po mojem dobro speljan, če sta se skoraj brez žrtve prebili. Dve četi sta se izmuznili.

(nadaljevanje)

EDO TORKAR

IME MI JE BRIGITA

9

Dolgo sva sedela tako v parku, in ko sva nazadnje vstala sem bila omotična od konjaka in vrag vedi od česa še, tako da sem se ga morala krepko oprijeti, da nisem padla. Še sama ne vem, kdaj in kako sem se znašla pri njem doma. Moj bog, mislila sem, da me bo raztrgal. Ampak majčkeno mi je že moral biti všeč, saj sem naslednji večer spet prišla k njemu. Možakar se je trudil, da bi bil malo bolj nežen, uspevalo pa mu ni kaj prida. Moj bog, pravi zaresni pesnik, pa taka žival! »Vi, kulturniki pa res ne znate delati prav nič kulturno z ženskami,« sem mu opomenila zjutraj. Nič ni rekel, samo smejal se je. Pogrelo me je. »Če misliš, da sem ti hotela izreči kompliment, se prekleto motiš! To, kar ti počneš, lahko počneš s kakšno domačo živaljo, jaz sem navajena bolj solidnega seksa!«

Mogoče sem res staromodna v teh stvarih — no, pa kaj zato, sem pač taka. So še hujši grehi na tem svetu. In ko sem mu nekoč, ko je že četrtri v eni noči rinil vame, obrnila hrbet in stisnila stegna skup, se mu je to tako za malo zdelo, da je šel nag ven na balkon in vztrajal toliko časa na vetru in dežju, da me je začelo že resno skrbeti za njegovo zdravje. »Bolje ležati v obcestnem jarku kot pa pri frigidni ženski,« mi je zabrusil, ko sem ga hotela odvrniti od njegovega nespametnega početja.

No, dobro — če bi se to zgodilo enkrat ali dvakrat, bi mu že oprostila. Ampak take scene so se začele ponavljati iz noči v noč. In še podnevi ni dal miru. Nekeč je prišel za mano v kopalnico, ko sem v banji ožemala cunje, zgrabil me je od zadaj in me

hotel imeti kar tam. Zavpila sem in z mokro rjuho pljusnila po obrazu. Revežu bi skoraj izbila oko, ohladila sem ga pa le!

Kaj morem zato, če mi ni do seksa — sploh pa ne do takega, ki bi ugajal njemu. O, pa to bi še vse potrpečala, saj sem vendar s kmetov doma. Nekaj drugega je bilo, kar je izbilo sodu dno. »Ali se greva štacuno ali kaj?« je vzkipek, ko sem mu nekoč omenila, koliko denarja mi še manjka, da bi lahko začela z zidavo hiše. Kot da ljudje ne bi zato živeli skupaj, da se med seboj pomagajo in skupaj kaj naredijo? Kako naj se voz kam premakne, če pa konja rineta vsak na svojo stran? — »Lahko bi si kupila stanovanjce...« je poskušal. Vsa kri mi je šla v glavo: »Kaj pa ata in mama? Naj ju dam v dom onemoglih?« — »Tudi za njiju bi se našel kakšen kotic...« — »V stanovanjcu, a? Mamu bi stlačila v kopalno kad, ata pa pod posteljo, a?«

In tako se je vse podrla. — Zaradi hiše, ki sem si jo jaz tako želela imeti in se mi ne bi zdela zanj nobena žrtev prevelika, on pa je dobil kurjo polt že ob sami misli na to, da bi moral mešati malto in premetavati opeko.

Zdaj mi je včasih žal za Leonom; vsaj moškega bi imela, če mi že ni usojeno imeti hiše. Moški je živa in topla stvar, se imaš vsaj kam stisniti, če te zebe ali če te je strah. Kaj pa ti hasne hiše, če nimaš v njej nikogar, da bi spregovoril besedo z njim? Naj mi umre še mama, pa se še pripraviti ne bom več imela s kom.

Žal mi je za Leonom. Po svoje sem ga imela celo malo rada. Res da je bil nemogoč tip in da je bilo nemogoče shajati z njim, imel pa je tudi svoje svetle trenutke. Nikoli ne bom pozabila tiste nedelje, ko sva se šla kopat v Iški Vintgar in mi je tam na skalah čital iz Lermontova — in to v ruskem originalu. Skoraj nič nisem razumela, — a njegova glava v mojem naročju, njegove v soncu priprte oči, njegovi lasje, usta... kot živoreč gorenjski nagelj pod slannato streho brkov... Pa tisti njegov glas... Nič nisem razumela — a vendar sem razumela vse...

Seveda, to je bilo še na začetku. Vse dobre stvari so na začetku. Tudi tale poceni literarna prikupljivost: »Taka si kot Claudia Chauchat iz Čarobne gore...« Leon je s to primerjavo kajpada meril na moje preširoke ličnice, predlog nos, ciganske lase in na moje loputanje z vrati, ki mu je šlo zmeraj tako na živce. Nisem si mogla pomagati, sklonila sem se nadenj in cmoknila na usta. Majčkeno mu je vzelo sapo, takih podjetnosti ni bil navajen od mene. A on ni mogel vedeti, koliko srečno-otožnih nočnih ur sem pri osemnajstih prebedela nad Čarobno

goro in kako si takrat v svoji bralski zamaknenosti nisem na vsem svetu nič boljše želela, kot to, da bi bila tudi jaz nekomu taka Claudia Chauchat, da bi doživela z njim svojo Valpurgino noč... — pa čeprav samo v skromni slovenski izdaji...

A zdaj je konec. Čarobna gora je razprodana, Hans Castorp ni prišel, Valpurgina noč se ne more zgoditi, Claudia Chauchat pa životari v klavrnem slovenskem Dagestanu, boleha za sentimentalnostjo in melanholijo, pa tudi Leon Sebelj...

A zdaj je tudi med nama vse končano. Zadnjič, ko sem se spet počutila tako osamljeno in nesrečno, sem se skorajžila in ga po telefonu povabila na večerjo. Prišel je, preveč vesel pa ni bil videti. K Figovcu sva šla na kisló juho in ajdove žgance. Še prej pa sva pila kuhano vino in po ovinkih sem mu dala vedeti, če bi spet začela hoditi skupaj. Naredil se je Francoza in me ni hotel razumeti; toda, ko so nama prinesli juho, je z žlico pobrskal po skodeli in se namrdnil: »Pogrete župice pa mi nič kaj ne teknejo!« Takoj sem vedela, kam pes taco moli. — O, pa še kako bi ti teknele, če ne bi imel kaj jesti, sem si mislila, rekla pa nisem nič.

A imel je prav. Kar bi zdaj nadaljevala, bi bila samo bleda senca tistega, kar sva nekoč želela. Odpovedala sem se hiši na deželi, s temelji vred sem si jo izruvala iz srca. Samo jaz vem, kako je to bolelo. In kako še zmeraj boli! Rane se bodo mogoče zacelile, brazgotine pa bodo ostale. Tudi roke, nežnejše od njegovih, ne bi znale več omečiti te otrdele kože.

Pa tudi on, Leon? Ali bi se znal odreči svojemu uživaškemu brezdolju, tavanju po lokalnih in spogledovanju z drugimi ženskami? In kaj bi dobil v zameno za to? Sitno babo, cemerave otroke, stanovanje v bloku, razvrzane živce, sive lase, čir v želodcu, čakanje na pokojnino... Še ta, pogreta župica bi se prav kmalu spet shladila, pomešana z mlačno vodo vsakdanjosti.

Obsedela sva vsak na svoji strani mize in molče strmela vsak v svoj prazen krožnik, sključen pod pezo neuspelega večera. — Ali se ti ne zdi, da so bili žganci presuhi? — Naj naročim še dve pivi? — Na, prtiček, obriši se. — Pa drugače, kaj počneš? — Se kar. — Pa mama? — Pa tvoja? — Gre, gre. — Deset je že ura? — Naj pokličem natakarja? — Prosim. — Natakari! Plačati! — Kar pusti, bom jaz. — No, dobro. — Brrr, kakšen veter! In sneg je začel naletavati. — Ze spet? Ta zima je pa res od sile. Naj te spremim do trole? — Ni treba, hvala. — No, pa adijo! — Adijo!

(nadaljevanje)

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

V sredo, 7. oktobra so na 30. seji ločeno zasedali vsi trije zbori skupščine občine Radovljica. Med najpomembnejšimi sklepi so bili potrditev predloga za izdajo zakona o SLO, sprejem družbenega dogovora o merilih za vrednotenje storitev pravne pomoči, sprejem samoupravnega sporazuma o razmerjih občine za organizacijo in financiranje temeljnega sodišča v Kranju in temeljnega javnega tožilstva v Kranju. Vsi trije zbori so obravnavali tudi poročilo sekretariata za LO o problematiki gradnje, financiranja in vzdrževanja zaklonišč. Razen tega so delegati na zboru združenega dela in krajevnih skupnosti sprejeli dogovor o skupnih osnovah in merilih za določitev odškodnine zaradi spremembe namembnosti kmetijske zemljišča, odlok o sprejemu zazidalnega načrta Zasip, osnutek odloka o nadomestilu za uporabo stavbnih zemljišč. Zbor KS pa je sprejel tudi predlog za razdelitev sredstev za delovanje KS in družbeni dogovor o namenski uporabi turistične takse v 1981. Vsi zbori so opravili tudi nekatere kadrovske razrešitve in imenovanja.

Na 160. seji izvršnega sveta SO Radovljica 22. septembra so obravnavali poročilo komisije za popis prebivalstva v občini. Spregovorili so o premoženjsko pravnih zadevah in izjemnih lokacijah. Sprejeli so ponudbo Franca in Mihe Pelka za pregled obstoječe kanalizacije na Bledu ter odredbo o novi razporeditvi delovnega časa v upravnih organih OS Radovljica. Sprejeli so tudi odredbo o popisu bivalnih prikolic in šotorov v občini.

Izvršni svet OS Radovljica je na 161. seji 29. septembra obravnaval osnutek zakona o ljudski obrambi in ga predložil v razpravo občinski skupščini. Zavzel je izhodišče za revalorizacijo programov SIS družbenih dejavnosti v občini za 1981. V ta namen je imenoval štirinčlansko delovno skupino, ki bo opravila pregled gradiv SIS za izvajanje revalorizacije.

V vseh osnovnih organizacijah ZSMS radovljske občine so v preteklih tednih razpravljali o tekočih problemih s področja zaposlovanja, štipendiranja, usmerjenega šolanja in mladinskega prostovoljnega dela v občini. V OO ZSMS v KS so ugotavljali pomanjkljivo povezavo v pripravah za volitve z drugimi krajevnimi organizacijami, v delovnih organizacijah pa premajhno povezovanje v delegatskem sistemu.

V prostorih tovarne Elan v Begunjah je 1. oktobra zasedal izvršni odbor medobčinske gospodarske zbornice Kranj. Beseda je tekla o stanju raziskovalne, razvojne in inovacijske dejavnosti v gospodarstvu vseh gorenjskih občin.

Na zadnji septembrski seji komisije za informativno propagandno dejavnost pri predsedstvu ZRVS Radovljica so se dogovorili o pripravah in nalogah krajevnih in osnovnih organizacij

ZRVS za naročilo decembrske številke revije Naša obramba, ki jo bo dobilo vsako gospodinjstvo brezplačno.

V štirinajstodnevni septembrski akciji o prometu, ki so jo v začetku šolskega leta organizirali miličniki za preverjanje pozornosti voznikov na prehodih za pešce in pred šolami, so se v vseh gorenjskih občinah vozniki slabo odrezali. Največ kršiteljev je bilo v Kranju, kjer znakov za omejitve hitrosti ni upoštevalo več kot 300 voznikov. Procentualno še slabši pa so bili v Radovljici, kjer je bilo kar nad 200 kršiteljev prometnih predpisov, na Jesenicah pa jih je bilo okoli 50.

Ob zaključku letošnjih mladinskih delovnih akcij je OK ZSMS Radovljica izdelala analizo ter kritično opredelila rezultate teh akcij. Osnovna ugotovitev je, da je bilo letos občutno manjše zanimanje za prostovoljno delo med šolajočo mladino. Od 250 povabljenih dijakov in študentov sta se odzvala le dva? 21 mladih delavcev je dobilo letos dovoljenje v TOZD, nekaj pa jih je preživel dopust kar v brigadi. Zelo je naraslo zanimanje za prostovoljno mladinsko delo pri pionirjih. Zelo uspešno se je izkazala letos MDB Stane Žagar, ki si je prislužila tudi trak akcije.

V počitniškem domu SGP Nova Gorica na Bledu je odbor za klubsko dejavnost pri Zvezi kulturnih organizacij Slovenije konec septembra priredil štiridnevni seminar za vodje klubskih dejavnosti po občinskih ZKO.

Kot že več let nazaj so v Elanu Begunje tudi letos, prvo delovno soboto, 3. oktobra v okviru dneva Elana odprli tovarniške obrate za množičen ogled vsem obiskovalcem. Domači strokovnjaki so tega dne od 10. do 13. ure vodili posamezne skupine po obratih in jim posredovali podatke o dejavnosti ter načinu proizvodnje posameznih izdelkov.

Delavci TOZD hotel Kompas na Bledu so v prvem polletju za razliko od prejšnjih let uspešno poslovali. Dosegli so skoraj 13 milijonov din celotnega prihodka, kar je 82 % več kot lani, ustvarili so 5,6 milijona din dohodka in skoraj 3 milijone din čistega dohodka, kar je 150 % več kot lani. Dohodek na delavca je bil višji od lanskega leta za 167 % kar pomeni 131.227 din.

Vse bolj propadajočo graščino Grimšice na Rečici pri Bledu, ki jo je pred leti odkupila Narodna banka, je pred kratkim kupila radovljska Almira. Skupaj z Suknom iz Zapuž načrtujejo obnovo prostorov graščine z opuščeni gospodarskimi poslopi in ureditev za razstavno dejavnost tekstilnih izdelkov. Sočasno nameravajo vpeljati v teh prostorih domačo in umetno obrt ročnega tkanja in pletenja.

Ob 30-letnici trgovskega podjetja Murka Lesce so delavci te delovne organizacije povabili v septembru svoje najzvestejše kupce na dvodnevni avtobusni izlet v Umag, kjer so jim pripravili prijetno tovariško srečanje v svojem počitniškem domu na Puntici. Spotoma so se ustavili tudi v razgledovanju obratov portoroške Droge.

Po večletnem pričakovanju so končno dobili sodobno prodajalno tudi krajani vasi Nomenj v Bohinju. Za zgradbo, ki so jo zgradili delavci GP Bohinj je GKZ Srednja vas namenila nad 3 milijone din, vendar pa bo potrebno še precej denarja za opremo prodajalne.

Ribiška družina Bled in Ribiška družina Radovljica sta po določilih zakona o sladkovodnem ribištvi v SRS že izdelali ribiško gojitveni načrt za vode, ki sta jim dodeljeni v gospodarjenju. Ribiška družina Radovljica gospodari z ribiškim okolišem od Cajhnovega jezua na Sotočju Bohinjke in Dolinke do izliva Tržiške Bistrice v Savo ter vse potoke, ki se izlivajo v tem delu Save. Ribiška družina Bled ima svoj okoliš Save Bohinjke od jezua v Soteski do Cajhnovega jezua z vsemi pritoki, Blejskim jezerom in gojitvenimi potoki. Svoja načrta sta obe ribiški družini predložili v presojo tudi Ribiški zvezi Slovenije in Zavodu za ribištvo, kjer so ugotovili, da obe gospodarita v skladu z zakonom.

Znamenita Zoisova graščina v Bohinjski Bistrici, ki jo je zlasti po zadnjem potresu leta 1976. že močno načel zob časa, so odkupile delovne skupnosti novomeških delovnih organizacij in Novoles. Celotno poslopje bodo spremenili za počitniški dom, pri čemer bodo upoštevali tudi spomeniško varstvene predpise, da objekt ne bo zgubil prvotne zunanje podobe.

Pred železniškim predorom v Bohinjski Bistrici tik pod vzhodjem smučišča Kobla gradi Želznisko gospodarstvo Ljubljana posebni tir, ki bo omogočal pristanek »belega vlaka« prav pri smučišču. Sočasno obnavljajo prostore nekdanjega hotela Rodice pri železniški postaji, kjer bodo smučarjem lahko nudili gostinske storitve.

Na pobudo samoupravnih organov in delovne skupnosti hotela Lariks v Kranjski gori sta prejšnji mesec kiparja Boni Čeh in Stanko Kolman iz Radovljice oz. Zgoše, pričela oblikovati na prostoru pred hotelom večje plastike iz hrastovine in betona. Ta hvalevredna akcija, ki kaže na veliko razumevanje Larikovih delavcev za kulturo, naj bi bila zametek kranjskogorske »Forma vive«, ki bo gotovo zbuja zanimanje domačinov, predvsem pa turistov. Umetnika bosta svoje delo opravila do sredine oktobra.

20. septembra je bila v Kropi svečanost ob 500-letnici tamkajšnje farne cerkve, ki jo je pripravila župnijska skupnost z župnikom Lojzom Žabkarjem. Razen vernikov in duhovščine na čelu z ljubljanskim metropolitom in nadškofom dr. Alojzijem Šuštarjem, so se jubilejne svečanosti udeležili tudi predstavniki krajevnih in občinskih družbenopolitičnih organizacij.

Od 29. septembra do 15. oktobra je v avli osnovne šole A. T. Linhart v Radovljici na ogled foto-dokumentarna razstava »Vstaja v letu 1941 na Gorenjskem«, ki jo je po dogovoru vseh občinskih kulturnih skupnosti na Gorenjskem pripravil Gorenjski muzej iz Kranja. Razstava je posvečena 40-letnici vstaje in ustanovitve OF. Zaradi slabe obveščenosti občanov je bil obisk manjši kot je bilo pričakovati.

OKREPITEV PROTISLOVENSKE DEJAVNOSTI PRED 10. OKTOBROM

Celovec, 25. sept. (SINDOK) — Kot je bilo pričakovano, se pred 10. oktobrom, pred obletnico plebiscita, protislovenska dejavnost na Koroškem vedno okrepila. Letos se še posebej skušajo v tem smislu »izkazati« svobodnjaki.

V najnovejši izdaji svojega glasila na prvi strani za vprašanjem »Kako domovini zvesta je koroška ljudska stranka?« napadajo predsednika te stranke Stefana Knafla. Ta je namreč pristal na pokroviteljstvo nad prireditvijo Krščanske kulturne zveze Celovec, ki jo načrtujejo v sredini novembra v Velikovcu. Poleg njega je obljubil pokroviteljstvo tudi že avstrijski vicekancler Fred Sinowatz, medtem ko deželni glavar Wagner še ni dal pristanka. V zvezi s prireditvijo v Velikovcu je 25. septembra velikovski občinski odbor sklepal o tem, ali bo dal na voljo občinske prostore slovenski kulturni organizaciji ali ne. V zadnjih letih so tozadevne prošnje namreč vedno odklonili s prozornimi političnimi argumenti.

Koroški svobodnjaški list Kärntner Nachrichten v svoji današnji izdaji, ki so jo razposlali vsem koroškim gospodinjstvom, napada predsednika ljudske stranke, češ da je njegova odločitev »brezobzirna in za velikovsko javnost nerazumljiva« in da so očitno vse izjave funkcionarjev te stranke, da se bodo obnašali domovini zvesto, le politično taktiranje. Hkrati objavlja mnenje svobodnjaškega velikovskega prvaka, da bo njegova stranka v tej zadevi zastopala tako stališče, »kakršno je mogoče zagovarjati pred prebivalstvom plebiscitnega mesta.« Torej bo zopet glasovala proti oddaji občinske dvorane slovenski organizaciji. Pri tem se sklicuje na svobodnjaškega prvaka Ferraria, ki je pred časom izjavil, da pred vstopom v sosveto njegova stranka ne bo pristala na »vnaprejšnje usluge« Slovincem.

DR. ZWITTER OBDOJA PROTISLOVENSKA STALIŠČA

Predsednik Zveze slovenskih organizacij v Celovcu dr. Franci Zwitter v zvezi s takim pisanjem postavlja vprašanje, ali smo na Koroškem spet tako daleč, da je domovini zvest samo tisti, ki nastopa proti Slovincem v deželi. Če svobodnjaški list imenuje dejstvo, da viden koroški politik hoče prevzeti pokroviteljstvo nad slovensko prireditvijo, »brezobzirno in za velikovsko javnost nerazumljivo«, je to gorostasto. Kajti to je istovetno s posrednim pozivom, da naj koroške Slovence in njihove organizacije

izrinejo iz vse javnosti in zavzamejo sovražno stališče do njih. Da hkrati skušajo na zastopstvo koroških Slovencev tudi na ta način izvajati prisilo, da bi vstopili v sosveto, je samo še bolj vredno obsodbe. Tako

PRIPRAVE NA KMEČKOZBORSKE VOLITVE

Celovec, 28. sept. (SINDOK) — tudi slovenski kmetje se že pripravljajo na kmečkozbornske volitve, ki bodo 15. novembra letos. Minulo nedeljo so v kulturnem domu na Radišah na zborovanju delegatov, na katerega sta vabili slovenska kmečka zveza in skupnost južnokoroških kmetov, izvolili kandidate za volitve in sklenili program.

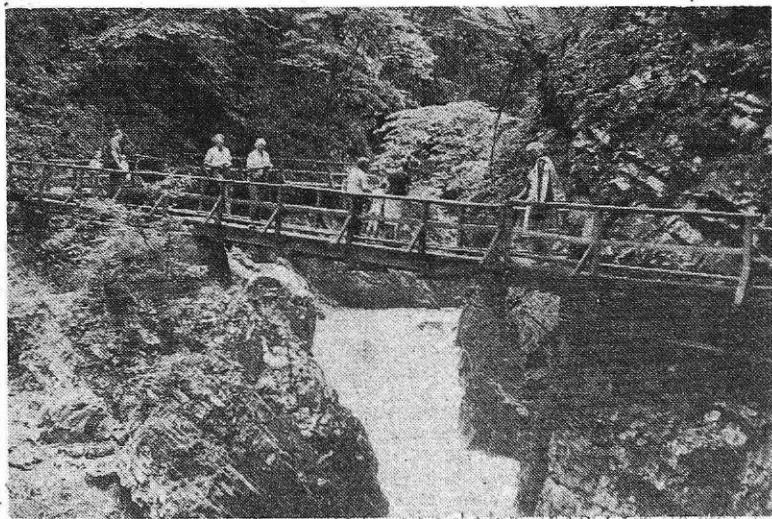
Glavni kandidat skupnosti južnokoroških kmetov — s tem imenom bodo slovenski kmetje šli na volitve — bo Ignac Domej iz Rinkol pri Pliberku, ki je slovenske kmete že doslej zastopal v kmetijski zbornici, na drugem mestu je Ludvik Lesjak iz Rožeka, na tretjem pa Valentin Kargl iz Bekšanja.

Na zborovanju delegatov, ki sta ga pozdravila tudi predsednika obeh slovenskih osrednjih organizacij dr. Franci Zwitter in dr. Matevž Grilc, so sprejeli programski dokument pod naslovom Hočemo še naprej kmetovati. V njem zahtevajo ohranitev kmečkih delovnih mest,

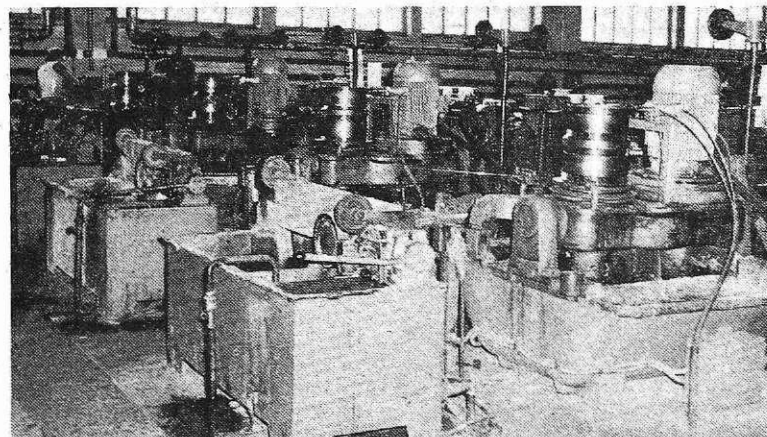
stališče je treba z vso jasnostjo zavzeti, je dejal dr. Zwitter.

»Sicer ne pričakujemo, da se bo svobodnjaško vodstvo distanciralo od pisanja svojega lista, nosilci politične odgovornosti v deželi pa se ne bodo mogli izogniti temu, da obsojijo take izjave, ki se že približujejo hujskanju«, je rekel dr. Zwitter in nadaljeval, da bi nereagirane politične odgovornosti bilo samo nadaljnje potrdilo za mnenje koroških Slovencev, da manjšinsko politiko v deželi na osnovi tristranskega sporazuma diktira najmanjša in odkrito protislovenska stranka.

turistično takso v korist kmetov, se zavzemajo za pravice kmetice in za zaščito rodovitne zemlje ter druga kmečka vprašanja, razen tega pa zahtevajo narodno enakopravnost tudi v koroški kmetijski zbornici. V tej zvezi program zahteva priznanje slovensčine kot uradnega jezika v kmetijski zbornici, da postane glasilo zbornice tudi glasilo slovenskih kmetov, da podpirajo tudi slovenske mladinske organizacije, ki združujejo podeželsko mladino, ne le nemške, in da naj kmetijski strokovnjaki v obveščanju s kmeti na dvojezičnem področju uporabljajo tudi slovenščino.

Soteska Vintgar (Foto J. Rabič)

V VELIKOVCU NI DVORANE ZA SLOVENCE

Celovec, 30. sept. (SINDOK) — »V vzhodju, ki dovoljuje take odločitve, ne more priti do zblizanja narodnosti,« tako stališče je zavzel izvršni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem do odločitve velikovskega župana, ki je odklonil prošnjo slovenske kulturne organizacije za oddajo občinske dvorane.

Velikovski socialistični župan, ki je pristojen za oddajo občinske dvorane, se je očitno zbal samostojne odločitve o prošnji Krščanske kulturne zveze Koroške in jo je hotel prepustiti celotnemu občinskemu odboru. Na petkovi seji tega odbora, kjer je bilo to vprašanje na prvem mestu dnevnega reda, pa je prišlo do manjšega škandala, ko svobodnjaška in ljudska stranka nista hoteli glasovati, češ da je odločitev o tem vprašanju v pristojnosti župana. Nato je župan dal že oddane socialistične glasovnice uničiti, nakar je frakcija ljudske stranke zapustila sejo, s tem pa je bil občinski odbor nesklepčen. Minuli ponedeljek pa se je župan le upal samostojno odločiti in je kratkoma odklonil oddajo dvorane. S tem se je pridružil svojemu predhodniku od ljudske stranke, ki je enako prakso izvajal že od 1973. leta naprej. Tako torej tudi leta 1981 v Velikovcu v javnih dvoranah ni prostora za Slovence.

Zveza slovenskih organizacij v svoji izjavi poudarja, da je županova odločitev v hudem nasprotju s 7. členom državne pogodbe, ki v svojem četrtem odstavku avstrijskim državljanom slovenske manjšine na Koroškem jamči udeležbo pri vseh kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah na osnovi enakih pogojev. Zadeva je še tem hujska, ker do tega prihaja v središču okraja, ki je najbolj gosto naseljen s slovenskim prebivalstvom, pravi izjava. Zveza slovenskih organizacij obsoja tudi ravnanje ljudske stranke, ki skuša koroške Slovence razcepiti na bele in črne ovce, na dobre in slabe

Korošce, hkrati pa se prav tako izogiba odgovornosti, ko ne sodeluje pri glasovanju.

Skupni imenovalec obeh stališč, tako socialističnega župana kot ljudske stranke, pa je pristajanje na močno izraženo protislovensko stališče koroških svobodnjakov. »Ne socialistična ne ljudska stranka na Koroškem očitno nimata poguma, da bi v manjšinskem vprašanju nastopili proti svobodnjakom, ki določajo politiko treh strank v tem vprašanju,« končuje izjava Zveze slovenskih organizacij.

Narodni svet koroških Slovencev pa poudarja, da odločitev velikovskega župana pomeni nov višek v javnem brskiranju slovenskega prebivalstva, kar lahko prispeva k temu, da se obremenjena politična klima v manjšinskem vprašanju še naprej zaostri.

Medtem se je k besedi javil tudi socialistični deželni glavar Wagner, ki je dejal, da ne ve, ali je bila odločitev velikovskega župana dobra. V demokraciji naj bi vsi, ki hočejo s prireditvijo stopiti v javnost, dobili tudi ustrezne prostore. Vendar pa je v Velikovcu že mnogo let tradicionalno, da župan take prošnje odklanja, je dejal Wagner in izrazil upanje, da se bo velikovski občinski odbor priboril do načelnega stališča v tem vprašanju.

Današnja Kärntner Tageszeitung, glasilo socialistične stranke, pa dogodke v Velikovcu imenuje »zrele za kabarete«.

ZAKAJ TAKO KRČEVITO IN NEKRITIČNO ZAVRAČANJE DOBRONAMERNIH PRIPOMB IN POMISLEKOV

V zadnji, 38. številki Železjarja z dne 1. oktobra, izvršni odbor občinske izobraževalne skupnosti Jesenice objavlja stališča na številne članke, ki se v zadnjem času pojavljajo v Železjarju s katerimi skoraj v celoti krčevito in nekritično zavrača dobronamerne pripombe in pomisleke, ki so jih v zvezi z razvojem celodnevne osnovne šole in upravičenostjo obstoja delovne organizacije Vzgojnoizobraževalni zavod Jesenice izrekli nekateri dopisniki Železjarja, vsi prosvetni delavci, ki so bili pred leti močno angažirani pri razvoju šolstva, predvsem v kvalitetnem smislu.

V prizadevanjih za krepitev delegatskega sistema in delegatskih razmerij, da bi kar najbolj tvorno uveljavljali samoupravni položaj delavcev — neposrednih proizvajalcev in občanov na področju vzgoje in izobraževanja in njihov neposredni vpliv na usmerjenost in vsebino vzgojnoizobraževalnega dela, bi morali predvsem pozitivno oceniti dobronamerna razmišljanja o vzgoji in izobraževanju v občini v Železjarju, še posebno v sedanjih zelo zaostrenih pogojih gospodarjenja in stabilizacijskih ukrepov. Ta razmišljanja so spodbudila tudi delegacije temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti Železarn, da so bolj kritično obravnavale polletno finančno poročilo izobraževalne skupnosti in na seji skupščine izobraževalne skupnosti prek svojih delegatov izrekle ne načelne, temveč zelo konkretne pripombe. Pri tem lahko le ugotovimo, da je večina pripomb delegacije Železarn zelo istovetnih z mnenji in pripombami o celodnevni osnovni šoli koordinacijskega odbora za uvajanje celodnevne osnovne šole pri predsedstvu republiške konference SZDL. Ravno zato pripombe delegacije Železarn niso »načelne«, temveč zelo konkretne, ki jih bo potrebno kritično in znanstveno proučiti, ne pa odpraviti z nekaterimi načelnimi odgovori, kot to poskuša izvršni odbor v navedenem Železjarju.

Odgovori izvršnega odbora so preveč verbalni z enostranskim poudarkom političnih opredelitev in zakona o osnovni šoli, ki nas zavezujejo na prehod na celodnevno šolanje. Pri tem je izvršni odbor popolnoma obšel dejstvo, da je celodnevna osnovna šola oblika in metoda dela za doseganje temeljnih družbenih smotrov osnovne šole, to je razvijati svobodno, ustvarjalno, samostojno in celovito osebnost samoupravne socialistične družbe, kakor poudarja zakon o osnovni šoli, ki ta smoter uresničuje s celotnim življenjem in delom tako, da omogoča učencem:

- sistematično pridobivanje, razširjanje in poglobljanje znanja, uvajanje v razumevanje temeljnih zakonitosti razvoja narave, družbe in človeka ter spoznavanje medsebojne povezanosti in prepletenosti družbenega razvoja, kulture, znanosti, tehnike in drugih področij človekovega ustvarjanja,
- razvijanje jezikovne kulture in usposabljanje za ustno in pisno izražanje v materinskem jeziku,
- razvijanje vedežnosti, sposobnosti za opazovanje, kritično in samostojno mišljenje ter usposabljanje za smotno uporabo znanja,
- razvijanje potrebe po stalnem izobraževanju in izpopolnjevanju, usposabljanje za racionalno in učinkovito učenje in za samoizobraževanje,
- usposabljanje za samoupravljanje, razvijanje zavesti o družbeni odgovornosti in vključevanju v aktivno družbeno življenje ter samoupravne odnose,
- razvijanje ljubezni do svojega naroda in domovine kot skupnosti enakopravnih narodov in narodnosti Jugoslavije, spoznavanje njihovega razvoja in dosežkov kulturnega ustvarjanja,
- vzgojo v duhu pridobitve socialistične revolucije in tradicij narodnoosvobodilnega boja,
- usposabljanje za obrambo in neodvisnost Socialistične federativne republike Jugoslavije in za družbeno samozaščito,
- vzgojo v duhu načel neuvrčenosti in solidarnosti z delavskimi in drugimi naprednimi gibanji v svetu,
- razvijanje tovarištva, demokratičnih in odgovornih odnosov med ljudmi, zlasti med spoloma ter usposabljanje za moralno presojanje, kritično ocenjevanje odnosov med ljudmi in za moralno ravnanje,
- razvijanje odnosa do dela kot temeljne vrednote, delovnih in drugih ustvarjalnih sposobnosti in navad, oblikovanje smisla za gospodarnost in ustreznega odnosa do pridobivanja in potrošnje materialnih dobrin,
- vsestranski razvoj interesov in sposobnosti, ustrezno odločitev pri izbiri poklica ter jih aktivno usmerja pri vključevanju v nadaljnje izobraževanje in delo,
- spoznavanje, vrednotenje in doživljanje umetniških del in drugih kulturnih dosežkov, razvijanje sposobnosti za samostojno in ustvarjalno izražanje, doživljanje kulture

kot trajne sestavine človekovega življenja in oblikovanje odnosa do nacionalne kulture in njene vloge v celotnem nacionalnem razvoju in odnosa do kulture narodov in narodnosti Jugoslavije,

- odkrivanje vrednot in lepote narave, navajanje na varovanje naravnih in drugih vrednot človekovega okolja,
- skladen telesni in duševni razvoj, razvoj telesnih sposobnosti in jih navaja na trajno telesnokulturno aktivnost kot osnovo človekovega zdravega življenja,
- vzgojo za smotno, bogatejšo in ustvarjalno življenje v prostem času,
- vključevanje v delo in življenje občanov v krajevni skupnosti,
- oblikovanje navad zdravega življenja in razvijanje skrbni za varovanje svojega zdravja in življenja ter zdravja in življenja drugih. (4. člen zakona o osnovni šoli)

V nadaljevanju zakon, ko obravnava program življenja in dela osnovne šole, v 35. členu navaja: »Za vključevanje učencev v vsebinsko in organizacijsko bogatejšo dejavnost se organizira osnovna šola kot celodnevna šola in s tem zagotavlja vsem učencem možnost za uspešno vzgojo in izobraževanje, za zadovoljevanje njihovih razvojnih interesov in potreb ter izboljšuje pogoje za načrtno in celovito uresničevanje smotrov in nalog, določenih s tem zakonom in družbeno vlogo osnovne šole.

Kadar ni možnosti za uvedbo celodnevne šole, organizira osnovna šola v skladu s potrebami in možnostmi uporabnikov razširjen program interesnih dejavnosti za vse učence in podaljšano bivanje za učence, ki so potrebni posebne pomoči ter zanje organizira vzgojnoizobraževalno delo po načelih, ki veljajo za celodnevno šolo.

V naslednjem 36. členu pa zakon navaja: »S celodnevno življenjem in delom razširja osnovna šola skrb za razvoj otrok zlasti s tem, da povezuje uresničevanje predmetnika in učnega načrta osnovne šole z drugimi oblikami vzgojnoizobraževalnega dela in drugimi aktivnostmi, organizira samostojno delo učencev in druge oblike priprave učencev na vzgojnoizobraževalno delo, pouk fakultativnih predmetov, razširjen program interesnih dejavnosti, rekreacijo in druge aktivnosti za sprostitev učencev, organizira delo učencev v njihovih organizacijah, jim omogoča vključevanje v delo glasbenih šol, kulturnih in telesnokulturnih organizacij, organizacij za tehnično kulturo, v življenje in delo krajevne skupnosti in organizacij združenega dela ter v druge dejavnosti, predvidene z letnim delovnim načrtom.

S temi citati iz zakona o združenem delu smo želeli predvsem poudariti, da gre pri vseh teh prizadevanjih zato, da dosežemo vsebinske »premake v vsebinski zasnovi šol in pri bogatitvi njihove vsebine s podružbljanjem vzgoje in izobraževanja, z vključevanjem šol v življenje in delo krajevne skupnosti in prek uveljavljanja družbenoekonomskih odnosov v enotah samoupravnih interesnih skupnosti za vzgojo in izobraževanje.« (7. kongres ZKS)

Če skozi vse to presojamo pripombe delegacije Železarn, potem so resnično potrebne temeljite analize in ocene, koliko smo v občini s celodnevni šolami, v katere je vključenih že 62 % vseh učencev, uspeli uresničiti družbene smote osnovne šole ali se jim vsaj močno približati. Objektivna presoja kaže, da sedanja organizacija celodnevni osnovni šol v večini primerov tega ne omogoča, kajti nemogoče je v dveh ali treh urah po končanem rednem pouku razviti vse dejavnosti za vse učence, na primer prostovoljne interesne dejavnosti učencev z vključevanjem najširšega kroga zunanjih sodelavcev, mentorjev iz organizacij združenega dela, društev in drugih organizacij ali kot pravi zakon za zadovoljevanje razvojnih interesov in potreb učencev. Ob sedanji organizaciji je s pedagoško psihološkega vidika vprašljivo tudi »razredno učenje oziroma priprave na pouk naslednji dan«, glede na različni inteligenčni nivo učencev in njihovo motivacijo, kajti znano je, da se nekdo lažje uči v poznih popoldanskih urah, drugi v večernih, tretji v jutranjih in podobno.

Ob vse to pa se nam ta čas postavlja tudi zelo zaostrena gospodarska situacija, pri čemer bi morali izhajati iz ocene, ki jo je na zadnji seji centralnega komiteja Zveze komunistov izrekel sekretar predstva CK ZKJ Dobrslav Čulafić, ko je dejal: »Tudi z uresničevanjem stabilizacijske politike na področju splošne in skupne porabe ne moremo biti zadovoljni. Ta poraba namreč občutno presega realne okvire. Nikakor ne moremo ostati pri sedanjih ravni splošne in skupne porabe, ker je previsoka za naše materialne možnosti. To pomeni, da se moramo odločiti mnogim projektom in delu porabe v družbenih dejavnostih.« To sta dva vidika s katerima bi se morali v izobraževalni skupnosti nemudoma kritično in znanstveno soočiti, to je prvič z oceno uresničevanja kvalitativnih premikov v celodnevni osnovni šoli in drugi s presojo že sprejetih srednjeročnih usmeritev, pri čemer bo glede na gospodarsko situacijo potrebno narediti tudi kakšne pomembne korekture in uskladitve z možnostmi gospodarstva v občini. Tudi v izobraževalni skupnosti se bodo morali soočiti z dejstvom, da smo tudi v občini šli v nekaterih primerih previsoko glede na naše materialne možnosti. To pa bolj ali manj velja tudi za druge samoupravne interesne skupnosti in občinski proračun. Železarna, ki v občini največ prispeva k družbenemu proizvodu je v hudih težavah in iz njih se bo popolnoma izkopala z dograditvijo jeklarne 2, kar pa je stvar treh, štirih let.

Da to razmišljanje ne bi izvenilo preveč »črno« moramo poudariti, da smo v občini dosegli brez dvoma tudi pomembne kvalitativne premike v vzgoji in izobraževanju tako v obliki poldnevne šole kot celodnevne šole, pa celo v osnovnih šolah, ki delujejo v slabih materialnih pogojih. Celodnevna osnovna šola Gorenjski odred v Žirovnici se uporno bliža ciljem oziroma temeljnim družbenim smotrom osnovne šole in to bi v občini morali razvijati dalje in jo uporabljati kot eksperimentalno šolo in na tem postopno naprej razvijati celodnevno šolanje v občini. Skratka pri celotnem razvoju bi morali uporabljati več znanstveno raziskovalnega dela, kar pa seveda zahteva večjo postopnost. Dobro se zavedam, da so prosvetni delavci močno obremenjeni, žal bolj z administrativno-samoupravnimi posli, kot z intenzivno-ustvarjalnim pedagoškim delom. Naj v ilustracijo navedem, da smo prvič osnovne šole reformirali postopno, skozi osem let ob intenzivni prisotnosti znanstveno-raziskovalnega dela, kar ravno danes pogrešamo.

Se nekaj o »stabilizacijskih ukrepih« izobraževalne skupnosti, ki prav gotovo zahtevajo tudi kritično presojo, ker so nekateri postavljeni nekoliko demagoško in dejansko pomenijo tudi odklon od zakonskih opredelitev. V odgovoru, na primer, izvršni odbor navaja med stabilizacijskimi ukrepi, da bodo v tem petletnem obdobju zadržali normativ 36 učencev v razredih, čeprav zakon določa 32. To ni nikakršen stabilizacijski ukrep, ker zakon, upošteva materialne možnosti osnovnega šolstva v Sloveniji, opredeljuje, da je na normativ 32 učencev treba preiti do šolskega leta 1984/85. Odveč je tudi poudarjati, da so se zavestno odpovedali vsem investicijam, ker so le-ta zavrti z zakonom, razen tega pa so mnogo tega morali odpovedati tudi v gospodarstvu. V širokih družbenih prizadevanjih, da ustvarimo vsem učencem kolikor toliko enake pogoje vzgoje in izobraževanja je nedvomno vprašljivo, da nekatere ukinjamo podaljšano bivanje, ki je predvideno z zakonom, druge pa nekritično razvijamo, lahko bi rekli nepopolno celodnevno šolo. Pri tem bi izobraževalna skupnost v sedanjih razmerah morala izhajati iz drugega odstavka 35. člena zakona o osnovni šoli, sicer pa bo res izgledalo, da nam gre le za številke.

V zvezi z delovno organizacijo Vzgojnoizobraževalni zavod je bilo v tem obdobju izredno veliko pripomb in pomislekov s strani velike večine pedagoških delavcev, tudi danes, in zato teh pomislekov ne bi smeli nekritično odklanjati, temveč ne samo v razgovoru za okroglo mizo, tudi z drugimi znanstveno strokovnimi oblikami presoditi njegovo upravičenost, oziroma nadaljnji razvoj. Nedvomno je bil namen ustanovitve dober, vprašanje pa je, če je zavod vse to ta leta, ob dejstvu, da je precej veljal, tudi upravičil. Popolnoma napak bi bilo misliti, kakor nekateri pravijo, da s temi dobronamernimi pripombami in kritiko kdorkoli želi zmanjševati ugled pedagoških delavcev. Osnovni namen vseh teh razmišljanj je, da našo vzgojo in izobraževanje dvignemo na višji nivo. Razen tega pa morajo pedagoški delavci v procesu podružbljanja vzgoje in izobraževanja biti tudi pripravljeni na kritiko, mnenja, razmišljanja in podobno, saj delavci v materialni proizvodnji to doživljajo vsak dan. Več bomo vsi

skupaj morali razmišljati in ocenjevati kvalitativne dosežke vzgoje in izobraževanja, kot jih opredeljuje zakon o osnovni šoli, da bomo v proizvodnji in druge družbene dejavnosti dobili čim bolj delovne, ustvarjalne in samoupravno naravnane delavce, kot jih prispevali k hitrejšemu napredku in rasti družbene produktivnosti dela. Joža Vari

DOSEDANJE IZPOLNJEVANJE NALOG V OKVIRU VIZ IN NJEGOVA NADALJNJA ORGANIZACIJSKA IN VSEBINSKA DEJAVNOST

Članek delovne organizacije Vzgojnoizobraževalni zavod Jesenice, objavljen v Železjarju, 10. septembra, predstavlja delovno organizacijo, vendar direktno ne odgovarja na zastavljeno vprašanje treh avtorjev: VIZ — da ali ne.

Celotno izpolnjevanje nalog na področju vzgoje in izobraževanja je bilo v septembru obravnavano na različnih nivojih, predvsem v zvezi s predlogom o povečani stopnji za otroško varstvo. Iz objavljenih ugovoritev so razvidne nekatere dezinformacije o organiziranosti vzgoje in izobraževanja v občini Jesenice, ki se nanašajo predvsem na delovno organizacijo VIZ in na njeno samoupravno začrtano pot, na možnosti dograjevanja in dopolnjevanja celotnega dela.

Prej omenjeno predstavitev torej dopolnjujemo s podatki, ki tudi iz objavljenih gradiv in poročil seje zbora porabnikov in izvajalcev občinske izobraževalne skupnosti jesenice še niso razvidni, postavlja pa jih združeno delo, ki ustvarja materialno osnovo za delovanje vzgoje in izobraževanja. Javnosti smo tudi dolžni prikazati, kaj je bilo doslej storjeno za realizacijo ciljev in nalog, zastavljenih ob ustanovitvi VIZ, in kako se bomo organizirali, da bo delovna organizacija ne samo upravičila svoj obstoj, ampak tudi upoštevala vse konkretne pripombe delavcev v VIZ in izven njega na ves potek dela vzgoje in izobraževanja.

Izhodišča za dosedanje polemike niso članki z naslovom »VIZ« da ali ne, ampak predvsem neugoden finančni položaj otroškega varstva, zaostrena finančna situacija v celotnem gospodarstvu, nekatera sicer enotno zastavljena pa neenotno realizirana finančna in organizacijska vprašanja znotraj delovne organizacije Vzgojnoizobraževalnega zavoda Jesenice in nekateri premalo razčiščeni in dodelani odnosi na relaciji temeljnih organizacij v odnosu do delovne skupnosti skupnih služb in na relaciji TOZD — delovna skupnost skupnih služb — občinska izobraževalna skupnost.

Kritično je bil tudi izpostavljen celoten razvoj vzgoje in izobraževanja v občini Jesenice, ki je bil sicer samoupravno sprejet v srednjeročnem planu občine, ob stabilizacijskih ukrepih pa že znatno skrčen, zlasti smotnost razvoja celodnevne šole in oddeikov podaljšanega bivanja ob dejstvu, da na novo zgrajeni šolski prostor na področju mesta Jesenice ne zadostuje za tako organizacijo že v prihodnjem šolskem letu.

Problemi v vzgoji in izobraževanju torej obstajajo na različnih nivojih in relacijah znotraj samih izvajalcev — prosvetnih delavcev, pa tudi na relaciji dogovarjanja z združenim delom.

Proces vzgoje in izobraževanja je dolgotrajen in rezultati niso vidni takoj. Poskus analize nakazuje nekatere poti razvoja vzgoje in izobraževanja in izhodišča za obravnavo na aktivno komunistov prosvetnih delavcev, ki bo sklican v oktobru.

V dinamičnem razvoju naše družbe doživljamo tako vzpone kot padce, korenite spremembe niso nič novega in jih sprejemamo tako, da nanje reagiramo, da sprejemamo pozitivne, razvojno naprednejše in samoupravno zrelejšje oblike, slabo in preživeto pa opuščamo. Ob nastajanju vzgojnoizobraževalnega zavoda že ob njegovem snovanju ni nihče računal na to, da je takšna oblika vzgojnoizobraževalnega zavoda dokončna, najbolj smotna, učinkovita in najcenejša. O vsebini dela tako ali tako ne razpravljamo, saj to nenehno narekuje življenje in njemu prilagojena zakonodaja s področja vzgoje in izobraževanja. Drži, da bi enake naloge, kot jih sedaj opravlja tako organizirana delovna organizacija, kot je VIZ, mogla opravljati tudi drugačna asociacija. Žal izgleda, da doslej razen misli, kako porušiti sedanjo stavbo, nismo uspeli razmisli o načrtih za novo, učinkovitejšo in cenejšo, ki bo po volji vsem, tudi tistim, ki v naši družbi niso zadovoljni prav z ničemer.

Če se po temeljiti, vsestranski poglobljeni in z argumenti podkrepjeni analizi pokaže, da je najbolje, če je vsaka šola oziroma vsaka sedanja temeljna organizacija v okviru vzgojnoizobraževalnega zavoda samostojna in enovita TOZD, potem ni razloga, da ne bi storili koraka naprej in se organizirali tako, da bo vsem prav in da bo zakonito. Prepričani pa smo, da ne bomo ravnali prav, če bomo podrl VIZ prej, kot pa bomo imeli preverjen načrt boljše, učinkovitejše in cenejše orga-

niziranosti vzgojnoizobraževalnih organizacij v naši občini.

Leta 1976 je bila ideja o enotnejši, učinkovitejši in cenejši organiziranosti vzgoje in izobraževanja v jesenjski občini sprejeta pozitivno, ker so bile razlike v družbenoekonomskem položaju delavcev med posameznimi osnovnimi šolami prečitne in so povzročale nezadovoljstvo. Izbrana oblika organiziranosti ni bila nobene izvirna rešitev, saj so se sčasoma enake oblike organiziranosti poslužili tudi v Velenju, vendar s to razliko, da so oni zabrisali meje med šolami in strogo centralizirali prav vse, medtem ko na Jesenicah posameznim šolam ni bila vzeta samostojnost in identiteta. Uveljavitev zakona o združenem delu za VIZ ni terjala bistvenih sprememb v samoupravni organiziranosti.

Od ideje pa vse do konstituiranja delovne organizacije VIZ in njenega vpisa v sodni register so prizadevanja in konkretno delo pri postavljanju VIZ imela vso potrebno družbenopolitično podporo družbenopolitičnih organizacij občine in konkretno pomoč upravnih organov občinske skupščine.

Takšna organiziranost je bila tudi v skladu z zakonom o združenem delu. Zakonitosti pri konstituiranju VIZ takrat ni oporekal nihče od varstvo zakonitosti pristojnih organov. Zakon o združenem delu velja še sedaj, še več, čedalje bolj se sklicujemo na njegova določila, posebno še v primerih, ko ugotavljamo kršitve določil in neizpolnjevanja zakona. Treba je tudi priznati, da je bilo pri snovanju nove organiziranosti šolstva v naši občini mnogo odporov, pomislekov in nasprotovanj v samih vrstah pedagoških delavcev. Zaradi strahu za socialno varnost pa tudi med delavci iz šolskih pisarn. Stališče ravnateljev šol — za ali proti — niso bila posebej izpostavljena in tudi ne analizirana, gotovo pa je, da so bili tudi pomisleki med njimi. To je prišlo do izraza zlasti pozneje, ko je VIZ že deloval in je bilo treba izpolnjevati dogovorjene sklepe in dogovore.

Občinska izobraževalna skupnost Jesenice je novo organiziranost vzgojnoizobraževalnih organizacij stalno in vsestransko podpirala. Tudi zavod za šolstvo — organizacijska enota Kranj, ki bedi nad izvajanjem učnovzgojnega procesa, je tako organiziranost pozitivno ocenil.

Nezadovoljstvo v VIZ in kritika temeljnih organizacij na njegov račun je pravzaprav namenjena skupnim službam, premajhni učinkovitosti, neažurnosti in previsoki ceni za opravljene storitve. Vendar ta pojav ni specifičen za VIZ, takšno razpoloženje je bilo in je še skoraj do večine skupnih služb tudi v drugih delovnih organizacijah. Tudi sedanja družbenopolitična aktivnost za zmanjšanje odvečne administracije je sestavni del družbene klime. Glede tega je delovna organizacija VIZ s TOZD svojo analizo že pripravila. Po sedaj veljavnih normativih število zaposlenih v administraciji ne odstopa od veljavnih republiških normativov. Kljub temu pa bomo morali dobiti pregledati tudi same normative.

Tudi svobodna menjava dela med delavci TOZD in delavci skupnih služb v VIZ je še razmeroma nerazvita — iz proračunske se je razvila v pogodbeno, dejanskega vpliva delavcev TOZD še ni, čeprav je delo in nagrajevanje delavcev skupnih služb pod budnim nadzorom vseh drugih delavcev VIZ.

Problemi so bili obravnavani na skupnem sestanku konference zveze sindikatov v VIZ Jesenice, so pa tudi predmet obravnave družbenopolitičnih organizacij občine. Organizirana bo tudi okrogla miza aktivna komunistov VIZ, od katere pričakujemo predloge za nadaljnji razvoj vzgoje in izobraževanja na Jesenicah.

Delovna skupina pri občinskem komiteju ZK Jesenice

DOPISUJTE V ŽELEZJARJA

CETRTO SREČANJE FOLKLORNIH SKUPIN SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE V RAVNAH NA KOROŠKEM

Cetrto srečanje folklornih skupin delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne je bilo 2. oktobra, gostiteljica srečanja pa je bila železarna Ravnah. Tega srečanja sta se iz železarskih jesenic udeležila dva ansambli in sicer: ansambel narodnih plesov in pesmi pri DPD Svoboda Tone Čufar – Jesenice in folklorna skupina Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela.

Po opravljenem dopoldanskem delu smo se odpeljali z Jesenic. Vreme nam tokrat ni bilo naklonjeno, vendar razpoloženja med vožnjo ni kvarilo. Po krajšem postanku na Trojanah, smo nekaj čez 18. uro prispeli na prireditveni prostor, ki je bil v ravnah osnovni šoli. Tu nas je pozdravil neutrudni kulturni delavec Mirko Angeli. Na prireditvi se je zbralo lepo število gledalcev, ki so si želeli ogledati kaj zmorejo delavke in delavci delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne.

Natanko ob 19. uri se je začel program. Najprej je nastopajoče in gledalce pozdravil predsednik koordinacijskega sveta sindikatov SOZD SZ Franc Košak. Za njim je o pomembnosti takih in podobnih kulturnih srečanj spregovoril predsednik zveze kulturnih organizacij občine Ravnah na Koroškem Alojz Pikal. Poudaril je, da je bistvena sestavina kulture našega naroda tudi folklorna tradicija. Tudi nam slovenskim železarjem ni tuja, saj nam jo z vsem srcem in ljubeznijo izpričujejo folklorne skupine, v katerih organizirano delujejo tudi železarji.

Kot prva se je predstavila folklorna skupina iz osnovne šole Koroški jeklarji, v kateri nastopajo učenci stari od osem do deset let. Naslov njihove koreografije je: Slovenski ljudski plesi, pregovori in reki. Svoj nastop so izvedli solidno, zato so jih gledalci nagradili z dolgim aplavzom.

Kot druga skupina je nastopil ansambel »Skladatelj ipavec«, ki deluje 19 let. V svojih programih po Sloveniji plešejo ples z Gorenjske, Stajerske, Bele krajine, Prekmurja, Posavine, Šumadije, Slavonije in starobosanske ples. Ta večer pa so se nam predstavili s kozjanskimi plesi in običaji. Tudi njihov nastop je ogled gledalce.

Tretja po vrsti je bila folklorna skupina DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, ki je bila ustanovljena pred

tridesetimi leti. Uspešno je nastopala tako doma kot v tujini, predvsem v Italiji, Avstriji in ZR Nemčiji. Čeprav ansambel obvlada že vrsto plesov iz vseh republik in pokrajin, so za svoj nastop izbrali splet plesov iz Srbije. Čudovite narodne noše iz Šumadije, dinamika in ritmika ter tehnično popolnoma osvojen ples, je pri gledalcih naredil velik vtis.

Cetrtri po vrsti so bili plesalci iz tovarne verig Veriga Lesce. Kulturno umetniško društvo, v katerem deluje tudi folklor, je bilo ustanovljeno 1972. leta, v njem pa deluje 92 članov. Ustanovljeno je bilo na pobudo takratnega predsednika mladine, sedaj predsednika sindikata delovne organizacije, Jožeta Hozjana. Skupina je v preteklosti mnogo nastopala doma in v tujini. V svoj program so vnesli »šušarski ples«, katerega viri segajo v 18. stoletje iz okolice Bleda in »štajerskem«, ki izvira iz blejsko-bohinjskega kota. Tudi ta skupina je svoj program izvedla tako, kot smo pričakovali.

Folklorna skupina KUD Prežihov Voranc z Raven se je predstavila kot peta. Ta skupina ima bogato preteklost. Deluje že 35 let. S pomočjo strokovnjakov je skupina v preteklosti iztrgala pozabi preneka- teri folklorni običaji in ga avtentično prikazala v koreografijah »steljara- ja« in »koroška oveta«. Za svoje uspešno kulturno poslanstvo so leta 1979 prejeli najvišje priznanje občine Ravnah – srebrno Prežihovo plaketo. Predstavili so se z »venčkom« in »trampolanom«.

Nato se je predstavila folklorna skupina KUD Bratstvo iz Raven, ki deluje tri leta. V svoji sredi združuje pripadnike vseh narodov in narodnosti Jugoslavije, ki delajo in živijo na Koroškem. Namen njihove delovne usmeritve je ta, da se trudijo ohraniti pesmi in ples vseh narodov in narodnosti v naši domovini. Zapeleli so ples iz Šumadije. S čudovito izvedenim programom so doka-

zali, da spadajo med najboljše plesalce na Koroškem.

Kot gostje iz zamejstva so se predstavili folkloristi slovenskega prosvetnega društva Trata in Žitare vasi na avstrijskem Koroškem. Čeprav nimajo pravih pogojev za delo, so s svojim nastopom dokazali, da se z veliko volje in prizadevanjem da doseči to, kar so nam ta večer zaplesali. V svojem programu so imeli »pekovsko polko«, »žakl šivat« in koroški ples »trešnanje«. Ker je to mlada skupina, je pričakovati, da bodo z nadaljnjim delom dosegli še večje uspehe.

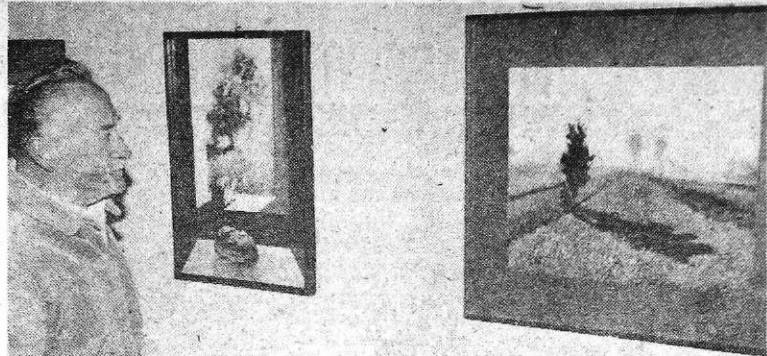
Tako smo pred nastopom zadnje folklorne skupine na tem srečanju. Ta skupina je nekaj posebnega. Je živ dokaz aktivnega življenja železarjev, ki ne preneha niti takrat, ko so po težkih pogojih dela zaslužili pokoj. Skupino namreč sestavljajo upokojenci, ki delujejo v okviru Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela. Skupino sestavljajo predvsem upokojenci jeseniške železarne. Skrb za ohranitev originalnih narodnih noš jih je vodila, da so si članice same sešile noše v katerih nastopajo.

Predstavili so se s splotom »gorenjskih plesov« v katerih ni manjkalo ljubezenskega spogledovanja, nagajivosti, šegavosti. Njihov korak je umirjen, poskok zadržan, s silno močjo pa izžarevajo vso folklorno tradicijo naših prednikov.

Poseben pečat njihovega nastopa pa je bila pesem Jugoslavija. Kolo se je vilo v sredino plesišča, kjer je na podstavku, ki simbolizira Triglav na sredi stal plesalec s Titovo sliko, ob njem pa dve plesalki, ki sta s trakov, ki simbolizirajo jugoslovansko zastavo, mahali v pozdrav. To je vse gledalce spravilo na noge in vsi so pomagali s petjem. To je bilo enkratno doživetje.

Ploskanje je še dolgo v noč odmevalo na prireditvenem prostoru v osnovni šoli Koroški jeklarji. Ko smo se vračali proti domu so se nam še vedno pred očmi vrteli kot filmski trak trenutki s prireditve. To so lepi in nepozabni trenutki, ki so nas uspavali, kajti v soboto, to je naslednji dan, nas je čakala delovna sobota.

Pavel Dimitrov

Z razstave likovnih del članov likovnega kluba Krško, ki si jo lahko ogledate v razstavnih prostorih delavskega doma na Jesenicah do 14. oktobra (Foto B. Blenkuš)

MED KINOAMATERJE ČIM VEČ MLADIH

V sredo, 30. septembra, so se na seji zbrali člani filmske skupine Odeon z Jesenic. Na sestanku so govorili o pozitivni delovanju kluba in o nadaljnjem delu. Ker je obstoj filmske skupine kritičen, saj se sestankov udeležuje zelo malo članov in tudi snemanje amaterskih filmov je upadlo, so se odločili, da bi z delom začeli bolj sistematično. Tako so se dogovorili, da bi filme snemali s skupnimi močmi in sicer tako, da bi pri enem filmskem projektu sodelovalo več članov in to od ideje do končne obdelave filma. Zato jeseniški kinoamaterji vbiyo v svoje vrste nove člane, ki se zanimajo za kinoamatersko dejavnost, kakor tudi starejše člane, ki so v filmski skupini Odeon delovali pred leti.

Naslednji sestanek kluba bo 14. oktobra ob 18. uri v klubskem prostoru na Cesti železarjev 26 na Jesenicah. Na sestanek naj bi vsak, ki je zainteresiran, prinesel svojo idejo ali zamisel, kar pa seveda ni nujno. Na sestanku bi tako vse ideje pregledali in se odločili za najbolj primeren scenarij in za realizacijo filma. V začetku bi se snemali bolj enostavni filmi, kvaliteta pa naj bi se stopnjevala od projekta do pro-

jekta. Vzporedno s snemanjem filmov bo teklo tudi kino tečaj, kjer bodo mladi člani spoznali tudi teorijo, ki je zelo pomembna pri praktičnem delu.

Člani skupine so spregovorili tudi o delovanju kino krožkov v osnovnih šolah v jeseniški občini. Krožki še niso v celoti zaživi in se bodo predstavniki Odeona še v teh dneh dogovorili po osnovnih šolah o začetku delovanja krožkov. Rečeno pa je bilo, da največ pozornosti za delo v kino krožkih namenja osnovna šola Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli. Okrepilo pa naj bi se tudi sodelovanje med filmsko skupino Odeon in ostalimi klubi in organizacijami na Jesenicah in gorenjski regiji.

Predsednik kluba Branko Alt je poročal s seje Zveze kulturnih organizacij Slovenije, ki je bila v Ljubljani in poudaril, da je bilo rečeno, da mora filmska vzgoja vstati v vso ljubiteljsko kulturo. Omenil je tudi, da bi se za bližajoče se festivale amaterskega filma v Jugoslaviji in tujini posnelo čim več kvalitetnih filmov.

A. Kerštan

RAZSTAVA V AVLI OSNOVNE ŠOLE A. T. LINHART V RADOVLJICI

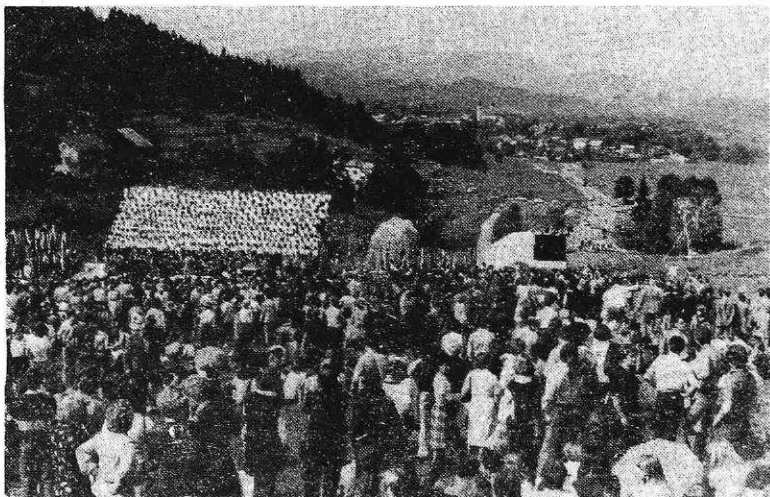
V avli osnovne šole Antona Tomata Linhart v Radovljici je do 15. oktobra odprta razstava Vstaja v letu 1941 na Gorenjskem, ki jo je pripravil Gorenjski muzej v Kranju in jo dopolnil s katalogom.

Razstava je posvečena 40-letnici vstaje in prikazuje raspad stare Jugoslavije, nemško okupacijo, politične in vojaške priprave na vstajo na Gorenjskem, nastanek prvih partizanskih enot in njihove boje na Gorenjskem do Družgoške bitke v januarju 1942, ki zaključuje prvo obdobje narodnoosvobodilnega gibanja na Gorenjskem.

Šolska avla je prostorsko za večje razstave zelo primerna, hkrati pa razstave na šoli avtomatično zajemajo celotno šolsko mladino in učiteljski kader in nudijo lepo priložnost za širjenje informacij nad obsegom rednih šolskih učbenikov.

Želeti bi bilo le še, da bi se tudi odrasli razstav in prireditve na šoli udeleževali v večjem številu.

Kulturna skupnost
Radovljica

Na Levstikovem taboru v Retjah (Foto A. Kerštan)

LEVSTIKOV TABOR V RETJAH

V nedeljo, 27. septembra je bil v Retjah pri Velikih Laščah Levstikov tabor. Na osrednji prireditvi v počastitev 150-letnice rojstva pisatelja in politika Frana Levstika, sta udeležencem najprej spregovorila Janez Debeljak, avtor knjige Popotovanja k Levstiku in najstarejši Retljan, osemdesetletni Ivan Prijatelj. Za najstarejšim vaščanom je spregovoril predsednik odbora za pripravo Levstikove proslave dr. Anton Vratuša, ki je orisal politično vlogo nekdanjih taborov, katerih pobudnik je bil ravno Levstik. Slavnostni govornik na slovesnosti pa je bil prvi predsednik OF, akademik Josip Vidmar, v imenu narodov in narodnosti Jugoslavije pa je spregovorila pesnica Mira Alečkovič.

Pred pričetkom kulturnega dela programa so izročili posebno priznanje borcem osme slovenske narodnoosvobodilne brigade Fran Levstik. Priznanje je v imenu zbora izročil dr. Anton Vratuša, v imenu borcev Levstikovega udarnega bataljona in osme slovenske osvobodilne brigade Fran Levstik pa je udeležence tabora pozdravil Janez Perovšek. Levstikov bataljon so ustanovili na Zarigljcu 13. junija leta 1943. Najbolj slavni dnevi bataljona so bili takoj po ustanovitvi 13. junija 1943 na njegovi poti v Kordun. Levstikova brigada je iz Levstikovega udarnega bataljona nastala takoj po kapitulaciji Italije, 10. septembra 1943 v Dolenjskih Toplicah.

V kulturnem programu tabora v Retjah so sodelovali združeni mladinski, ženski, moški in mešani pevski zbori občine Ljubljana-Vič – Rudnik, pihalni godbi gledališč in

folklorne skupine. Tako je na primer dramska igralka Štefka Drolčeva recitala pod starim orehom Najdihojco, Polde Bibič pa je pod Ilievim kozolcem, kjer je Levstik pisal Martina Krpana predstavil ta tekst. Člani igralske skupine iz Iga pri Ljubljani so prepričljivo zaigrali odlomke iz Levstikovega Junteza. Folklorna skupina iz Lesc je zaplesala venček gorenjskih plesov, svoj koncert pa je imel kantavtor Jani Kovačič.

Mnogi so počakali do večera in si v Levstikovem domu v Velikih Laščah ogledali Martina Krpana, v izvedbi Slovenskega mladinskega gledališča.

A. Kerštan

JUBILEJNI KONCERT MOŠKEGA ZBORA DU JESENICE

Na jubilejnem koncertu ob 20-letnici moškega pevskega zbora Društva upokojencev Jesenice, ki bo 16. oktobra ob 18. uri, bodo nastopili: vokalni oktet iz Trbovelj, folklorna skupina DU Javornik-Koroška Bela in moški pevski zbor DU Jesenice.

Ob tej priliki bodo tudi podelili Gallusove značke pevcem moškega pevskega zbora DU Jesenice.

KNJIGE ZA STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE IN POMOČ PRI DELU

Gospodarska založba pri Gospodarskem vestniku vam nudi za pomoč pri delu in strokovno izpopolnjevanje naslednje knjige:

Roman Albrecht: DRUŽBENA LASTNINA
France Novak: POSLOVNI IN URADNOVALNI JEZIK
Dr. Stane Možina: DELO POSLOVODNEGA DELAVCA
Dr. Janez Nemec: GOSPODARSKA IN PRODAJNA POGODBA DOMA IN V ZUNANJI TRGOVINI
Anto Rodič, Miodrag Gainov: OBVEZNO ZDRUŽEVANJE DELA IN SREDSTEV TRGOVSKIH IN PROIZVAJALNIH OZD
Mag. Boris Snoj: EMBALAŽA – SESTAVINA POLITIK
IZDELKOV IN KOMUNICIRANJA V MARKETINGU
Mag. Vladimir Drusany: VARNOSTNOTEHNIŠKI PRIROČNIK

Knjige lahko naročite na naslov: ČGP DELO, TOZD Gospodarski vestnik, Gospodarska založba, 61000 LJUBLJANA, Tomšičeva 3.

USPEŠEN NASTOP V SEVNICI

Delavsko prosvetno društvo RUDI JEDRETIČ iz Ribnega pri Bledu je preteklo soboto, 19. septembra, gostovalo v Sevnici in Boštanju. Najprej so se s svojim programom predstavili v Sevnici, v tovarni Liska. Kakih sto gledalcev je tople sprejelo folklorni skupini iz Ribnega. Predstavili sta se pionirska in odrasla folklorna skupina z gorenjskimi narodnimi plesi.

Zvečer pa so se kulturniki iz Ribnega predstavili še v Boštanju, ki je kilometer oddaljen od Sevnice. Tu so najprej predstavili dramska dela Antona Pavloviča Čehova, in sicer:

Medved, O škodljivosti tobaka in Snubač. Za tem sta nastopili tudi obe folklorni skupini, ki sta gledalcem predstavili nekaj gorenjskih plesov. Do zadnjega koteča napolnjena dvorana je z velikim navdušenjem sprejela oba nastopa.

Ribnani so bili v nedeljo tudi gostje kulturnega društva iz Boštana. Z gostitelji so se dogovorili še za nadaljnje sodelovanje in obenem kulturnike iz Boštana povabili na gostovanje v Ribno v času »tedna kulturnih večerov«, to je v februarju naslednjega leta.

Rado Mužan

PODELILI BODO PET ČUFARJEVIH PLAKET

Delegati skupščine Kulturne skupnosti Jesenice so na zadnji seji nekaj besed namenili tudi obravnavi vsakoletne podelitve Čufarjevih plaket posameznikom in kulturnim organizacijam za najvišje priznanje na kulturnem področju v jeseniški občini.

Plakete, ki so poimenovane po jeseniškem revolucionarju, komunisti in delavskem pisatelju Tonetu Čufarju, podeljujejo že od leta 1966, v tem času pa je najvišje priznanje prejelo 88 posameznikov in kulturnih orga-

nizacij na območju jeseniške občine.

Na letošnji razpis je žirija za podelitev plaket dobila osem predlogov, ki jih je obravnavala in v izbor predlagala pet kandidatov za prejem letošnje Čufarjeve plakete. Plakete bodo podelili na posebni kulturni slovesnosti.

J.R.

OSNUTEK PROGRAMA DELA OBČINSKE TURISTIČNE ZVEZE

Zaradi hitrejšega napredka turizma je potrebno in zaželeno, da se na področju gorenjskih občin ustanovijo tudi občinske turistične zveze. V jeseniški občini so za ustanovitev zveze dala soglasja turistična društva Rateče, Kranjska gora, Mojstrana, Jesenice in Žirovnica. Občinska turistična zveza bo zaradi racionalnosti predvidoma imela svoj sedež pri Turističnem društvu Kranjska gora, kjer bodo opravljali vsa potrebna administrativna in blagajniška dela.

Osnutek programa dela občinske turistične zveze pa do letnih skupščin turističnih društev (predvidoma aprila 1982) predvideva naslednje:

1. Konstituiranje skupščine in izvršnega odbora.
2. Registracija zveze.

3. Formiranje komisij za turistični podmladek, za napredek turizma in za varstvo okolja.

4. Komisija za turistični podmladek, ki naj bi jo sestavljali mentorji vseh šol bo skrbela za:

- koordinacijo akcij podmladkov,
- organizirala poučna predavanja,
- nudila pomoč pri tekmovanjih in organizirala zbirna tekmovanja o spoznavanju turističnih zanimivosti Gorenjske.

- organizirala turistično poučne izlete,
- skrbela za usmerjanje mladih v turistične poklice,
- dajala razne druge pobude za delovanje podmladkov.

5. Komisija za napredek turizma bo:

- skrbela za vodenje pregleda o gibanju števila nočitev v občini,
- ugotavljala izkoriščenost turističnih zmogljivosti in v zvezi s tem dajala ustrezne pobude,
- skrbela za skupno turistično propagando,
- usklajevala cene za turistične sobe pri zasebnikih in urejala višino turistične takse,
- sodelovala pri sestavi letnih in srednjeročnih planov turističnega razvoja in postavljanju ter vzdrževanju turističnih objektov v občini,
- skrbela za organizacijo ustreznih informativnih služb na Jesenicah in pridobitev ustreznega prostora v bližini železnice postaje,
- dajala pobude za pripravo in organizacijo raznih turističnih prireditev (zabavnih, športnih, kulturnih, etnografskih in drugih).

6. Komisija za varstvo okolja bo:

- delovala v povezavi z enakimi komisijami pri krajevni skupnosti, pri skupščini občine in Gorenjski turistični zvezi,
- dajala pobude za organizacijo očiščevalnih akcij,
- dajala pobude za načrtno in stalno urejanje okolice prebivališč, izletniških točk, sprehajalnih stez in drugega,
- organizirala razna poučna predavanja, prikaze filmov in diapozitivov o lepo urejenih krajih, detaljih, poslopih pa tudi o pomanjkljivostih in črnih točkah,
- delila priznanja tistim, ki so se pri tem najbolj uspešno prizadevali,
- dajala pobude za očiščenje voda, zraka, obrežij in podobno,
- dajala pobude in organizirala poučne izlete za spoznavanje prizadevanj za urejeno okolje drugod,
- poskrbela, da se odpravijo ekscеси, ki so ali bi se pojavili na področju teh prizadevanj.

7. Za uresničitev teh nalog bo zveza sodelovala z vsemi društvi, družbenopolitičnimi organizacijami, skupščino občine, gorenjsko in republiško turistično zvezo. Koordinirala bo delo s turističnimi društvi, da se bodo uresničevale naloge, ki so predvidene pri posameznih komisijah.

8. Delo zveze bo prostovoljno. Administrativno delo bo za zvezo opravljalo eno od turističnih dru-

štev, zaenkrat predvidoma pri društvu v Kranjski gori. Tu bo tudi prostor za sestajanje. Potne stroške bodo za delegate krila društva, v katerih je bil delegat izbran in izvoljen.

PROGRAM IDEJNOPOLITIČNEGA USPOSABLJANJA ČLANOV ZVEZE KOMUNISTOV

Komisija za ideološko delo pri komiteju občinske konference ZKS Jesenice je doslej pripravljala programe izobraževanja za koledarsko leto, letos pa ga je izdelala za šolsko leto. To pa predvsem zato, ker so v idejnopolitično izobraževanje v veliki meri vključene šole, predvsem pa delavska univerza.

Pred kratkim pripravljeni program za šolsko leto 1981/82, ki temelji na izkušnjah na izobraževanju v preteklem obdobju in programu medobčinskega študijskega središča politične šole CK ZKS za Gorenjsko, so že prejele vse osnovne organizacijske ZKS v jeseniški občini. Ta obsega temeljni program, samoupravljanje, seminarje, šole in druge oblike idejnopolitičnega usposabljanja. V temeljnem programu bodo v vsaki osnovni organizaciji obravnavali organiziranost, delovanje in vloge osnovnih organizacij ZKS, aktualne dogodke v mednarodnih odnosih in zunanjo politiko Jugoslavije, uresničevanje delegatskega sistema, naloge ZKS pri uresničevanju ekonomske stabilizacije in nacionalna vprašanja v jugoslovanski federaciji.

S temeljnim programom je določena le minimalna obveza. Zato bodo osnovne organizacije ZKS poleg temeljnega načrtovala še teme svojega razširjenega programa. Le-te bodo izbrali glede na posebno-

sti okolja, kjer člani ZKS delajo in živijo, strukturo članstva in podobno.

Razen tega bodo morali člani ZKS sami intenzivno skrbeti za samoupravljanje, nekateri pa se bodo udeležili tudi višjih oblik izobraževanja. To je predvsem politična šola v občini, dopisna šola, trimesečni seminar iz teorije in prakse marksizma, seminar za samoupravljanje v združenem delu, seminar za organizatorje in usmerjevalce idejnopolitičnega usposabljanja v osnovnih organizacijah ZKS in seminar za sekretarje osnovnih organizacij. Po naročilu komiteja bodo vse osnovne organizacije ustvarile in v prihodnje sproti vodile evidenco o različnih oblikah idejnopolitičnega usposabljanja članov zato, da bo čimprej sistematično in za vse člane dovolj učinkovito. Ob koncu leta bodo vse osnovne organizacije o tej dejavnosti pisno poročale občinskemu komiteju ZKS.

B. B.

POUK NA ZRAKU, SONCU IN V VODI

Veselo razpoloženi smo se učenci četrtil razredov osnovne šole Karavanških kurirjev NOB in osnovne šole 16. decembra Mojstrana peljali proti morju. Tudi dež, ki nas je spremljal del poti, nas ni zmotil, da ne bi obiskali znanega akvarija v Piranu in pristanišča Koper. V akvariju smo si z zanimanjem ogledovali različne morske živali in rastline. Kar najraje pa bi se odpeljali z velikimi ladjami in trajektom, ki smo ga od daleč videli v pristanišču Koper.

Prispeli smo v Pineto, kjer smo ostali ves teden. Tovarišice učiteljice, ki so bile z nami, so nas seznanile s programom dela. Telovadili smo, se učili, plavalni, seveda pa smo kljub temu, da je bil naš urnik šole v naravi precej natrpan, imeli tudi prosti čas za igre in razvedrilo. Veselo nas je bilo videti, ko smo s šolskimi potrebščinami v plastičnih vrečkah hiteli k pouku, še vsi navdušeni nad plavalnimi urami, ki smo jih imeli pred tem.

Učili smo se o morskih živalih, rastlinah, precej od teh pa smo jih videli tudi v morju in na obali.

Spoznali smo življenje domačinov, ki se ukvarjajo predvsem z ribištvo in turizmom. Obdelujejo pa tudi zemljo, ki jo tu precej rodovitna.

Veliko doživetje za nas pa je bil izlet z ladjo v Poreč. Videli smo delnice, ki so veselo skakali iz vode. Za mnoge od nas je bilo to prvo »živno« srečanje z delfini. Poleg drugih zanimivosti mesta Poreč, smo si povsem od blizu ogledali tudi hidrogliser, ki je bil zasidran v pristanišču.

Ves teden, ki smo ga preživeli v Pineti, nas je spremljalo še kar lepo vreme, tako da smo nemoteno izvajali naš program učenja, plavanja in iger.

Se si želimo takega pouka, takega dela — na zraku, soncu in v vodi.

Simon Dobrešek, 4. razred
OŠ Karavanški kurirji
NOB Koroška Bela

ZAHVALA IN PRIZNANJE DU JESENICE

Udeleženci srečanja starih upokojencev izrekamo vse priznanje in zahvalo izvršnemu odboru Društva upokojencev Jesenice za prijetno srečanje, katerega so pripravili 26. septembra za svoje člane osemdesetletnike in starejše.

Kar lepo število se nas je zbralo tistih, ki so letos dopolnili osemdeset let starosti in starejših. To je bil neke vrste praznik za prisotne, saj tako občutijo, da niso pozabljeni, in prav to je v svojem govoru poudarjal predsednik društva upokojencev Hanzi Verdnik. Omenjal je tudi velik prispevek teh generacij v

narodnoosvobodilni borbi in po-
vojni obnovi in izgradnji domo-
vine, ko je bilo treba krepko
prijeti za delo pri obnovi poruše-
ne in opustošene domovine in se
tudi marsikomu odredi.

Srečanje so še popestrili pev-
ski zbor društva, ki je zapel
precej narodnih pesmi, prijaz-
nost vseh prisotnih članov odbo-
ra upokojencev, in okusna pogos-
titev.

Prav gotovo bo ta dan ostal
vsem udeležencem srečanja v
lepem spominu, saj so preživeli
nekaj prijetnih uric v razpolože-
nju, ki so ga še kako potrebni na
stara leta.

SS

NAŠI PADALCI BALKANSKI PRVAKI

Ko so bile končane priprave kandidatov za državno reprezentanco v Lescah in je bila določena petčlanska ekipa za zastopanje Jugoslavije na balkanskem prvenstvu v Turčiji, smo bili veseli, da imamo izredno mlado reprezentanco, obenem pa nas je bilo kar malo strah, kaj bodo zmogli leški mladinci na tako odgovornem tekmovališču. Na Balkanu gre vedno za preizkušnjo in za dragocene kolajne. Bolgari in Romuni so bili za naše tekmovalce vedno nepremagljivi nasprotniki, Turki pa so nam bili ponavadi enakovredni. Trener in selektor je v reprezentanco določil na osnovi rezultatov na pripravah štiri mladince, člane Alpskega letalskega centra iz Lesca: Dušana Intiharja, Romana Božiča, Darka Svetina in Iztoka Juga ter izkušnega Ljubisa Naumovića, ki naj bi bil duhovni vodja mladim in bi skrbel tudi za moralo, borbenost in umirjenost celotne ekipe. Zato je doma ostal Benjamin Smid, zaradi slabšega rezultata na zadnji pregledni tekmi.

Za padalce se je pričelo balkansko prvenstvo precej neprijetno že kar v Beogradu. Da bi prisedeli nekaj denarja, je Letalska zveza Jugoslavije odločila, da bodo padalci in modelarji potovali v Ankaru z avtobusom. Potovanje je bilo razli-
nih peripetijah trajalo kar tri dni. Vsi so bili že krepko utrujeni in nekateri tudi že z zadržanimi živci.

Ze naslednji dan pa so morali pričeti s tekmovalni. Prva disciplina so bili skoki na cilj z višine tisoč metrov. Vsi štirje mladinci so dobro začeli, predvsem, ker so bili zaradi dobre fizične kondicije hitro pri močeh. Slabše pa se je godilo Naumoviću, ki se ni znal zbrati. Po tretjem skoku so mu pustili živci in v četrty seriji ni hotel več na start. Izvedel je še en skok v peti seriji nato pa odnehal in ni hotel več skakati do konca prvenstva. Svoje mlade tovariše je pustil na cedilu, čeprav bi jim moral biti vzor in vse breme tekme so morali sami nositi brez petega rezervnega tekmovalca. Fantje se niso zmedli in pokazali visoko moralo in borbenost in brez petega tekmovalca nadaljevali z odličnimi skoki.

Po osmih serijah skokov je Darko Svetina delil z Bolgarom Mihalkovom drugo mesto, kar pa v padalstvu mest ne delijo, sta morala oba opraviti še devet skokov, katerem je bil Bolgar boljši. Darku pa je treba čestitati tudi za bronasto kolajno, saj je skakal z najslabšim padalom. Ze na pripravah v Lescah se mu je kar močno raztrgalo in kar sam ga je za silo zakrpal. Padala naših tekmovalcev so bila prava žalost v primerjavi s padali Bolgarov, Rumunov in Turkov. Vsi so opremljeni z najodobnejšimi ameriški padali tipa FOJL, ki izredno natančno držijo smer pri planiranju, kar je pomembno v termičnem vremenu, kakršno je bilo na letališču v Ankari. To je najbolj boljši Iztok Jug, ko je skakal v najbolj termičnem času in se mu je padalo pozibavalo, umiriti pa ga ni mogel in je v dveh skokih zgrešil cilj za 70 in 90 centimetrov. Novo ameriško padalo ima nove izredno učinkovite stabilizatorje in med komorami so dodatne odprtine. Te omogočajo, da se zrak preliva med komorami in močno stabilizira obliko profila padala. To pa je osnovni pogoj za enakomerno drsenje proti cilju. Jugoslovanska padala že šest let niso doživela nikake kvalitete spremembe, ves svet pa skače z daleč boljšimi padali.

V skokih na cilj je bil dober tudi Dušan Intihar s četrtem mestom. Božič je imel v sedmem skoku podobne težave kot Jug in je bil zato samo osmi.

Pravopresenečenje pa so naši mladi tekmovalci pripravili v skupinskih skokih. Naumovića odstopnost jih ni spravila s tira in so povsem mirno opravili svojo nalogo v štirih serijah skokov. Rezultat 1,02 metra jim je zadostoval za prvo mesto pred Bolgari, ki so zaostali za našimi samo en centimeter. Ta zlata kolajna je za leške mladince prav gotovo najdragocenejša na balkanjudi, ker so devetnajstletniki premagali rutinirane povprečno sedem let starejše bolgarske tekmovalce.

Slabši so bili naši mladi padalci v disciplini figurativnih skokov. Bolgari so bili tu razred zase in so osvojili vse tri kolajne. Najboljši med našimi je bil Iztok Jug na

sedmem mestu, vendar z zaostankom za zmagovalcem kar za sekundo in pol. To pa predstavlja že kar precejšnjo kvalitativno razliko. Za vadbno te discipline imajo Bolgari najodbojnejše tehnične priprave, to je magnetoskop, ki omogoča natančno analizo vsakega skoka. Zato je skrajni čas, da tudi naši padalci dobro te priprave, kar pa spet zavisi od dobre volje letalske zveze, ki svoje naloge do razvoja tega športa slabo opravlja.

V figurativnih skokih je bil najslabši Darko Svetina na trinajstem mestu. Močno se mu je poznalo, da leto dni ni treniral zaradi služenja vojaških obveznosti. Intihar in Božič pa sta se uvrstila na osmo in deseto mesto. Uvrstitve so pomešale z romunskimi tekmovalci in si pri tem pridobili rahlo prednost v zbiru skupnih točk.

V končni generalni razvrstitvi po vseh treh disciplinah so bili Bolgari prvi, naši pa so se uvrstili na odlično drugo mesto in povsem upravičeno zaupanje, dokazali pa so tudi, da se izplača v tako ekipo investirati, problem je samo v tem, da je v naši družbi premalo posluha za ta šport, ker so profesionalni športi bolj zanimivi, padalci pa so si morali zaaluzirati svoj nastop v reprezentanci z velikim številom delovnih ur pri finančnem delu v proizvodni delavnici in v železarni na Jesenicah. Ob doseženih uspehih jim tega zagotovo ni žal.

Reči je treba tudi nekaj o dekletih. Vedno so potiskane ob stran. Na pripravah v Lescah so bile izredno marjivne in zagrinjene pri delu. Na balkanjudo so bile poslone predvsem kot jugoslovansko zastopstvo brez posebnih upov na uspeh. Vendar je njihova vztrajnost in velika borbenost, kakršna je manjkala Naumoviću, dosegle več kot smo lahko pričakovali. V disciplini skokov na cilj je Svetlana Simić osvojila srebrno kolajno, Ljiljana Milosavljević pa je bila četrta. V ekipnih skokih na cilj so Jugoslovanke zmogle pred razočaranimi Bolgarkami. V figurativnih skokih pa so tako kot fantje močno zaostale za Bolgarkami in Romunkami, le Slavica Lušić-Koprivica je uspela uvrstitve na šesto mesto. Tudi v generalni razvrstitvi je bila Lušićeva najboljša Jugoslovanka s petim mestom.

REZULTATI:
Skoki na cilj — 8 skokov (30 tekmovalcev) posamezno: 1. Stanu Janev 0,11 m, 2. Najden Mihalkov 0,20 (oba Bol.), 3. Darko Svetina (Jug.), 4. Dušan Intihar 0,28, 8. Roman Božič 1,19, 13. Iztok Jug 1,98, 25. Ljubisa Naumović 20,28 (štiri skoki z maksimalnimi kazenskimi točkami, ker ni skakal) — vsi Jugoslovanci. **ZENSKKE:** 1. Veselina Karakasova (Bol.) 0,78, 2. Svetlana Simić (Jug.) 0,89, 3. Emilija Dimitrova (Bol.) 0,94, 4. Ljiljana Milosavljević 2,88, 8. Lušić Slavica-Koprivica 6,07, 14. Ana Jurica (vse Jug.) 15,28.

Figurativni skoki — 4 skoki (30): 1. Najden Mihalkov 7,27, 2. Gorgi Ninov 7,39, 3. Stanu Janev (vsi Bol.) 7,60, 7. Iztok Jug 8,60, 8. Dušan Intihar 9,10, 10. Roman Božič 9,57, 13. Darko Svetina (vsi Jug.) 10,25... **ZENSKKE:** 1. Emilija Dimitrova 9,06, 2. Tinka Dineva 9,20, 3. Veselina Karakasova (vse Bol.) 9,29, 6. Lušić Slavica-Koprivica 9,85, 12. Ana Jurica 13,34, 13. Ljiljana Milosavljević 13,45, 14. Svetlana Simić (vse Jug.) 14,01.

Skupni skoki na cilj: 1. Jugoslavija 1,02 m, 2. Bolgarija 1,03, 3. Turčija 1,66, 4. Rumunija 3,32, 5. Turčija II, 6. Grčija. **ZENSKKE:** 1. Jugoslavija 1,72, 2. Bolgarija 2,34, 3. Rumunija 4,39.

GENERALNA RAZVRSTITEV — posamezno — moški (30): 1. Najden Mihalkov, 2. Stanu Janev, 3. — 4. Ivan Dimitrov in Metodij Metodiev (vsi Bol.), 5. Dušan Intihar (Jug.), 6. Georgi Ninov (Bol.), 7. Roman Božič, 8. Darko Svetina, 9. Iztok Jug, 25. Ljubisa Naumović (vsi Jug.). **ZENSKKE (17):** 1. — 2. Emilija Dimitrova in Veselina Karakasova, 3. Tinka Dineva, 4. Jordanka Simionova (vse Bol.), 5. Koprivica-Lušić Slavica, 9. Ljiljana Milosavljević, 11. Svetlana Simić, 14. Ana Jurica (vse Jug.).

Ekipa — moški: 1. Bolgarija, 2. Jugosla-

L. M.

POGOSTITEV NAJSTAREJŠIH ČLANOV

Društvo upokojencev Jesenice je zadnjo soboto v mesecu septembru povabilo na družabno kulturni večer vse svoje člane stare 80 in več let, da bi skupno z ostalimi člani društva preživeli lep večer. Društvo upokojencev se lahko pohvali s kar precejšnjim številom članov, ki so stari 80 in več let, morda je po številu teh najmočnejše v občini Jesenice.

Na ta večer so skupno povabili, kar 114 starostnikov in to 36 jubilarov 80-letnikov in 78 starih nad 80 let. Najstarejša člana društva sta tovarišica Marija Kralj in Albin Kobentar, oba sta rojena leta 1892, torej imata že 89 let, žal pa nista bila prisotna. Zato pa sta bila naslednja najstarejša Jože Gradišnik, rojen 1893 in Ivana Azman, rojena 1894, deležna posebne pozornosti.

Žal pa se velika večina vabljenih članov ni odzvala vabilu, tako da je bilo zbranih le 34 in to 13 jubilarov in 21 starejših od 80 let. Lahko jim je žal, da so zamudili prijeten večer, seveda pa moramo vedeti, da so to le starejši ljudje, ki se prav težko odpravijo od svojega doma, oziroma so tudi nepokretni in bolni.

Celoten program je bil skrbno pripravljen. Po pozdravnih besedah predsednika društva je zapel društveni pevski zbor, sledila pa je pogostitev, med tem pa so se nekateri celo zavrteli. Seveda ni manj-

kalo tudi kramljanja in obujanja spominov.

Letos je bilo srečanje starejših upokojencev organizirano že v treh društvi upokojencev in to v DU Žirovnica, ki ima 49 članov, ki so dopolnili 80 in več let, v DU Javornik-Koroška Bela z 69 starejših članov in DU Jesenice, v ostalih društvih pa bodo tudi ta srečanja še izvedli, kajti to je že kar tradicija. Ob tej priliki predstavniki društva obiščejo bolne člane, tiste, ki se srečanja ne morejo udeležiti. Starejši člani naših društev so teh obiskov zelo veseli.

Pogostitev starejših in obisk bolnih članov društva je del našega delovnega programa.

Srečanja starčkov sta se poleg drugih udeležila tudi predsednik OK SZDL Zdravko Črv in predsednik izvršnega odbora sindikata Železarne Jesenice Štefan Ščerbic.

Stane Torkar

DELO IN TEKMOVANJA TURISTIČNIH PODMLADKOV

Tretje seje komisije za turistični podmladek pri gorenjski turistični zvezi, ki je bila pred kratkim v Kranju, so se udeležili tudi mentorji podmladkov. Dogovorili so se o vsem potrebnem za pripravo na srečanje turističnih delavcev Gorenjske, ki bo letos predvidoma 7. oktobra na Bledu in v Radovljici.

Predvsem gre za kviz tekmovanja o turističnih zanimivostih radovljske občine, za katerega so gradivo že vsi prejeli in sicer v posebni izdaji revije Gorenjska, ki je izšla v začetku septembra. Mentorji so bili mneneja, da je gradivo za osnovne šole pretežno in so predlagali in sklenili, da osnovnošolci morajo obvladati le podatke o Bledu, Radovljici, Lescah in Begunjah in sicer od 3. do 11. strani, brez statističnih podatkov o gibanju gostov na 7. strani in opisa poti, ki je podan v tej reviji od 18. do 20. strani. Pri gradivu Bleda so dodali še pisatelja Ivana Ribičiča, o katerem bodo naknadno zbrali podatke na Bledu.

Prijave za udeležbo na kvizu bo treba poslati do 15. oktobra. Izbirno tekmovanje za uvrstitve na kviz bo 31. oktobra dopoldne v hotelu Creina v Kranju. Do 15. oktobra pa bodo morali podmladki poslati na ocenitev naloge s turistično vsebino in poročila o svojem delovanju.

Na osnovi vseh teh zbranih podatkov, bo tričlanska komisija ocenila celotno dejavnost podmladkov. Uvrstitev bo, kot že več let doslej,

objavljena na kulturni prireditvi letošnjega srečanja turističnih delavcev. Najbolje uvrščeni bodo šli na poučni izlet.

Navzoči so nato obravnavali še predlog plana dela komisije in finančni načrt za naslednje leto. Sklenili so, da bo plan zajemal iste dejavnosti kot letos, zaželeno pa je, da bi bile čimvečje in da bi z njimi pričeli tudi tam, kjer to še ni vpeljano.

Ob sklepu so obravnavali še pridobivanje naročnikov na revijo Gorenjska. Mentorji so menili, da bi morala biti njena vsebina takšna in tako poljudna, da bi jo prebivalci radi kupovali. Prodajala naj bi se tudi v kioskih, nekaj izvodov septemberske izdaje pa naj bi kupili tudi po šolah. Uredništvu bodo predlagali naj tiskarne naročilnice s katerimi se bo ta revija v prihodnje lahko naročala. Pohvalo so v zvezi s tem izrekli turističnim delavcem in osnovni šoli na Bledu, kjer so to sami storili in zbrali lepo število naročnikov.

B. B.

EVIDENTIRANJE MOŽNIH KANDIDATOV V KS JAVORNIK-KOROŠKA BELA

Na nedavni seji koordinacijskega odbora za kadrovska vprašanja pri krajevni konferenci SZDL Javornik-Koroška Bela so razpravljali o evidentiranju možnih kandidatov za opravljanje družbenih funkcij v mandatnem obdobju 1982/86.

Priprave na skupščinske volitve potekajo več ali manj po načrtu. Doslej so evidentirali okrog 80 možnih kandidatov, predvsem za delo v organih krajevnih skupnosti. Da bi predlaganje steklo bolj v širino so sklenili poslati vsem društvom in družbenopolitičnim organizacijam v krajevni skupnosti pismo, v katerem jih opozarjajo na pomen in potrebo po okrepitvi sicer stalne skrbi za evidentiranje možnih kandidatov. Glede na razvejano strukturo prebivalstva morajo namreč pred volitvami evidentirati čimveč možnih kandidatov.

To dolžnost so organizacije in društva dolžna opraviti do 15. oktobra.

NA ZAČETKU NEODLOČENO

Petindeseto državno prvenstvo se je sicer začelo, vendar pa naša najboljša kluba Olimpija in Jesenice, oziroma vsi slovenski klubi, ki na začetku niso zagotovili s tekmovalnim sistemom, ki je zelo drag, ne zagotavlja dviga kvalitete, pa tudi finančno ni privlačen.

Po sedanjem sistemu naj bi osem moštvo – Olimpija iz Ljubljane, Medveščak iz Zagreba, Cinkarna iz Celja, Partizan iz Crvene zvezde iz Beograda, Spartak iz Subotice, Kranjska gora in Jesenice – odigrali štiri kroge, v teh štirih krogih pa se bo vsako moštvo z vsakim pomerilo po štirikrat. Dvakrat doma in dvakrat v gosteh.

Glede na popularizacijo hokeja v Jugoslaviji je to vsekakor dobro, toda slovenski klubi so predlagali precej cenejšo, pa tudi zanimivejšo varianto, po kateri naj bi najprej vseh osem moštvo igralo med seboj, po dvakrat, enkrat doma in enkrat v gosteh, po končanem prvem delu pa bi se v drugem delu prvi štiri moštva borila za naslov prvaka, v štirih krogih vsak z vsakim po dvakrat doma in dvakrat na tujem. Preostala štiri moštva pa bi odločala o uvrstitvah od petega do osmega mesta. Žal, obveljal je prvi predlog.

V soboto so bili v prvem kolu doseženi naslednji rezultati: Jesenice : Olimpija 1:1, Medveščak : Kranjska gora 4:4, Cinkarna : Spartak 9:1 in Partizan : Crvena zvezda 3:2.

JESENICE : OLIMPIJA 1:1 (1:0, 0:0, 0:1)

Dvorana v Podmežaklju, gledalcev 3000, sodniki Ular (Bled), Čemažar in Petrič (oba Jesenice).

Strelica: 1:0 Š. Ščap (9), 1:1 Beribak (47). Kazenske minute: Jesenice 14 minut, Olimpija 21 minut plus 10-disc. in disciplinska kazen igre (Kuret).

Prvi letošnji veliki derbi med dvema najboljšima jugoslovanskima moštvi je prinesel bore malo dobrega hokeja. Le po en zadetek v obeh mrežah je dokaz, da igralci še niso v takšni formi, kot bi želeli v obeh taborih. To sicer ne velja za oba vratarja Pretnarja in D. Lomovska, ki sta bila osrednji osebnosti prve prvenstvene tekme v letošnji sezoni. Neodločen rezultat je sicer realen, vendar pa bi lahko zmagali tako domačini, kot tudi gostje.

Ce bi dali na tehnično najprejše priložnosti bi lahko prišli do zaključka, da je bila zmaga za spoznanje bližja Jesenicom, čeprav bi bilo lahko ravno obratno, saj so v zadnjih minutah domačini povsem popustili, gostje pa so imeli izredno priložnost za zadetek le nekaj sekund pred zaključkom derbija.

Res je sicer, da so bili jeseniški hokejisti v prvih dvajsetih minutah gospodarji na ledeni ploskvi, toda v tem začetnem obdobju velikega derbija (kot tudi v nadaljevanju), ko bi si lahko zagotovili morda tudi zmago, so se večkratni prvaki izkazali za zelo neučinkovite. Le enkrat so premagali oddelčno Lomovska, čeprav so imeli še vrsto lepih priložnosti.

JESENIŠKA TELESNA KULTURA V SLEPI ULICI

V času, ko se borimo za gospodarsko stabilizacijo na vseh področjih našega življenja, se vedno bolj izražajo tudi naše elastičnosti. Tako je tudi v telesni kulturi. Naše napake na področju športa, predvsem pri vodenju razvojnega politike in pri zelo pomanjšanem reševanju situacij se prav v tem zaostrenem položaju kažejo zelo kritično. To stanje pa se še vedno ne izboljšuje, nasprotno pa nekajletni stagnaciji sedaj drvi mo krepko proti dnu.

»In kakšni so vzroki za takšno stanje?« se mnogi sprašujemo! V prvi vrsti so to zastareli odnosi pri vodenju politike jeseniške telesne kulture, ki so žal daleč od samoupravljanja. Ponovno poudarjam, da nikogar nečem obtoževati, ker se zavedam, da vsi, ki še vztrajajo v telesni kulturi delajo iz veselja in za to delo žrtvujejo mnogo prostega časa, vendar pa je resnično čas, da si pogledamo v oči in priznamo lastne napake in korenito sprememo dejavnosti našega dela.

Resnično je skrajni čas, da priznamo, da samoupravna interesna skupnost za telesno kulturo v jeseniški občini ni upravičena vloga, ki jo v resnici ima! Morda je to tudi eden izmed glavnih vzrokov za slabo udeležbo delegatov na sejah skupščine skupnosti, kajti ljudje so se naveličali poslušati vedno iste težave, pri tem pa, razen pri glasovanju, nimajo možnosti pomagati, oziroma bistveno spreminjati stanja. Pa naj se gre to za izvajalce ali pa za uporabnike.

Zakaj ne priznamo, da izvršni odbor TKS ne deluje tako kot bi moral? O vseh bistvenih vprašanjih razvoja telesne kulture večina članov odbora izve tihi pred skupščino, ko je gradivo za sejo že pripravljeno. Člani so tako največkrat le poslušalci, probleme pa rešujejo posamezniki ali posamezne grupe. Sam sem član izvršnega odbora in sedaj, ko se bližamo koncu mandata ugotavljam skupaj s še nekaterimi člani odbora, da v vseh teh letih nismo storili ničesar, kar bi stanje spremenilo. Prav to pa kaže, kako nizek je nivo samoupravljanja v naši telesni kulturi.

Da je to resnica, žal vemo vsi, vendar pa nihče nima toliko moči, da bi to presekali. Rešitev v tej situaciji prav gotovo ni iskane krivice za nastalo situacijo, ampak odkrit, trezen pogovor, v katerem stanje kritično in samokritično analizira in pokaže na napake (tudi posameznikov). Zato pa je treba storiti vse, da se z odločno akcijo prične reševati težka situacija.

Ce pa bi se po takšnem odkritem razgovoru ponovno pokazalo, da razmer ni mogoče spremeniti, ker to posamezniki s svojo dosedanjim »avtoritetom«, (katero so ustvarili z dolgoletnim delom v telesni kulturi, za kar jim prav gotovo moramo izreči priznanje), hočejo še naprej vztrajati pri takem delu, kot so ga bili dolga leta navajeni, potem pa ne vidim druge rešitve, kot da se umaknejo iz jeseniške telesne kulture.

Nujno je tudi, da se spremenijo odnosi med ZTKO Jesenice TKS Jesenice in športnim društvom Jesenice. Dejstvo je, da je ZTKO stopila na pot, ki prinaša svez veter v jeseniški šport, vendar pa se žal še vedno premalo lahko vključijo v reševanje pe- rećih problemov in to spet zaradi pomanj-

Prvi derbi, kot je bilo pričakovati, ni navdušil, saj je bilo bore malo lepih akcij. Ob tem je velika škoda, da so se jeseniški hokejisti v zadnjih treh tednih srečevali z velikimi organizacijskimi problemi, ki so pustili precejšnjo sled v njihovih vrstah. Spomniti se namreč moramo, da so jeseniščani, ko so imeli na začetku sezone le malo ledu v nogah, Olimpija pa se je vrnila z zelo uspešne turnee v Italiji, z lahkoto in z rezervnim vratarjem Tičarjem, premagali ljubljanske v okviru pokala Karavank z 9:5.

Toda za tem so v jeseniških vrstah nastopile težave – pomanjkanje palic in osnovne zaščitne opreme, nekateri igralci pa niso mogli redno trenirati. Kot že rečeno je vse to negativno vplivalo na motiviranost igralcev in bi morali biti v jeseniškem taboru pravzaprav sploh zadovoljni z izidom prvega derbija z Olimpijo, kajti v času, ko so Jeseniščani trenirali brez palic in si jih sposojali na tekmi v Celju od celjskih igralcev, so se ljubljanačani pripravljali brez težav in si nabrali dovolj moči, da so devetnajstkratnim prvakom odščitili točko.

Prvi derbi med Olimpijo in Jesenicami nas torej ni navdušil, pokazal pa je, da sta obe moštvu v dokaj slabi formi. Seveda pa v nadaljevanju sezone pričakujemo in zahtevamo od devetnajstkratnih prvakov – ne glede na težave, ki so jih morali prebroditi in dejstva, da letos nastopajo brez petih reprezentantov: I. Ščapa, Mlinarca, Klemeča, Koširja in M. Pajića – da v nadaljevanju sezone z resnim in discipliniranim delom – tako kot lani – popravijo formo in se enakovredno kosajo z zaenkrat boljše pripravljeno Olimpijo.

MEDVEŠČAK : KRANJSKA GORA 4:4 (1:0, 3:2, 0:2)

Zagreb – dom športov, gledalcev 200, sodnika Hegediš in Gregec oba iz Zagreba. Strelici: 1:0 Renaud (12), 1:1 Knežević (24), 2:1 Orić (35), 3:1 Renaud (36), 3:2 Pajk (37), 4:2 Špalj (39), 4:3 Lah (41), 4:4 Medved (60).

Kazenske minute: Medveščak 9 minut, Kranjska gora 6 minut.

Takega rezultata se vsekakor nihče ni nadejal. Pomlajeno moštvo Kranjske gore, v kateri je kar šest novih igralcev, ki so prišli iz mladinskih vrst, je odščitnilo točko Medveščaku sredi Zagreba. Res je sicer, da v vrstah »medvedov« ni bilo nekaj standardnih igralcev, vendar pa to vsekakor ne zmanjšuje uspeha jeseniških mladeničev. Se posebej jih je treba pohvaliti za veliko borbenost, saj so domačini vseskozi vodili, mladi Jeseniščani pa se niso predali do zadnje sekunde srečanja. Saj je Medved dosegel izenačujoči zadetek v zadnjih trenutkih srečanja. Točka iz Zagreba je zelo pomembna v prizadevanjih mladih hokejistov Kranjske gore, da bi se obdržali v družbi najboljših jugoslovanskih moštvo.

Trener Ciril Klinar je vsekakor dobro storil, da je združil mladost z izkušnostjo in z resnim delom precej dobro pripravil moštvo.

Res je sicer, da bo Kranjska gora v letošnjem prvenstvu najprejše priložnosti bi lahko prišli do zaključka, da je bila zmaga za spoznanje bližja Jesenicom, čeprav bi bilo lahko ravno obratno, saj so v zadnjih minutah domačini povsem popustili, gostje pa so imeli izredno priložnost za zadetek le nekaj sekund pred zaključkom derbija.

Res je sicer, da so bili jeseniški hokejisti v prvih dvajsetih minutah gospodarji na ledeni ploskvi, toda v tem začetnem obdobju velikega derbija (kot tudi v nadaljevanju), ko bi si lahko zagotovili morda tudi zmago, so se večkratni prvaki izkazali za zelo neučinkovite. Le enkrat so premagali oddelčno Lomovska, čeprav so imeli še vrsto lepih priložnosti.

Res je sicer, da so bili jeseniški hokejisti v prvih dvajsetih minutah gospodarji na ledeni ploskvi, toda v tem začetnem obdobju velikega derbija (kot tudi v nadaljevanju), ko bi si lahko zagotovili morda tudi zmago, so se večkratni prvaki izkazali za zelo neučinkovite. Le enkrat so premagali oddelčno Lomovska, čeprav so imeli še vrsto lepih priložnosti.

Res je sicer, da so bili jeseniški hokejisti v prvih dvajsetih minutah gospodarji na ledeni ploskvi, toda v tem začetnem obdobju velikega derbija (kot tudi v nadaljevanju), ko bi si lahko zagotovili morda tudi zmago, so se večkratni prvaki izkazali za zelo neučinkovite. Le enkrat so premagali oddelčno Lomovska, čeprav so imeli še vrsto lepih priložnosti.

kanja samoupravnih odnosov v jeseniški telesni kulturi!

Človek dobi vtis, da se sedaj nekdo boji uspešnega dela zveze (prej je bila ZTKO tista, ki je bila kriva za težave v jeseniškem športu, ker ni delovala). Zato prenehajmo z »bojem za oblast« v našem športu. ZTKO ima jasno začrtan program dela, jasno opredeljene cilje, predvsem pa se vsi moramo zavedati, da je ZTKO zveza izvajalec telesne kulture, ali z drugimi besedami tudi zbor izvajalcev pri TKS. Tega se pri ZTKO zavedajo, zato nimajo nikakršnih želja za oblast, temveč zahtevajo resnične samoupravne odnose.

Dokler tega ne spoznamo vsi, toliko časa se stvari ne bodo urejale uspešno. Ali z drugimi besedami, samo na podlagi samoupravnega dogovarjanja in odločanja ter z odgovornim skupnim delom bomo lahko kos nastali situaciji.

Seveda je problemov v jeseniški telesni kulturi še več (predvsem objekti in denar), vendar pa se bodo ti reševali lahko šele tedaj, ko bomo v telesni kulturi resnično organizirani, složni, predvsem pa, ko bomo resnično delovali samoupravno in ko bomo uspeli uveljaviti kolektivno vodenje, ki se uveljavlja v vsem našem življenju, le v jeseniški telesni kulturi imamo zaenkrat še odnose izpred tridesetih let!

B. Jeršin

BALINARSKI TURNIR

Vse ljubitelje balinanja obveščamo, da organizira balinarski klub Jesenice, pod pokroviteljstvom SGP Gradbinec Jesenice, tradicionalni balinarski turnir za Dugarjev memorial.

S tem turnirjem bomo zaključili letošnjo pestro balinarsko sezono, zato vabimo ljubitelje balinanja, da se turnirja v čim večjem številu udeležijo.

Ce bo slabo vreme, bo turnir na pokritih baliniščih v Lescah.

Stanko Pulec

Šport za vsakogar

ČLANI – JESENICE : PIRAN (1:0) 2:0

V nedeljo, 4. oktobra so Jeseniščani v okviru petega kola območne nogometne lige zahod gostili ekipo Pirana. Na izredno težkem blatnem igrišču so bili jeseniški nogometaši vso tekmo boljše nasprotniki in le blatu se imajo gostje zahvaliti, da niso doživeli izdatnejšega poraza. Domači so prišli v vodstvo in v 30. minuti z lepim strelom Ignjatovića, končni rezultat pa je v 80. minuti dosegel Pihler po hitrem nasprotnem napadu.

Nastopili so: VUKALIĆ, SULEJMANOVIĆ I. BERGANT, OMANOVIĆ, IGNJATOVIĆ, OKRŠLAR, PIHLER, BEŠIĆ, ČIKOVIĆ, (ČATAK), SULEJMANOVIĆ II PANIĆ (KRAMAR).

MLADINCI : JESENICE : ALPES (3:1) 4:2

Zelo mladi jeseniški mladinci so tokrat zaigrali zelo dobro na težkem blatnem igrišču in zasluženo zmagali. Že v prvem delu igre so Jeseniščani preko zelo dobrega Ploja dosegli tri zadetke in zanesljivo vodili. V nadaljevanju domači niso bili več tako učinkoviti tako, da so zmagali le z dvema zadetkoma razlike, ki sta jih dosegla: Ploj 3 in Teržić.

Nastopili so: SPAHIĆ, ŠABANOVIĆ, TRKULJA, ZETAČIĆ, HRAST, BLAGOJEVIĆ, ALAGIĆ, IVELJA, PLOJ, BEŠIĆ, PANTOS, (TERŽIĆ).

V naslednjem kolu igrajo Jeseniščani v nedeljo, 11. oktobra ob 15. uri na igrišču v Podmežaklju.

ZK

SMUČARSKI SKOKI

Zaključno tekmovalje v smučarskih skokih v poletni sezoni za pionirje je bilo preteklo soboto na Gorenji Savi pri Kranju na 30-metrski skakalnici, pokriti s plastiko. Med okoli šestdeset skakalci iz večine slovenskih klubov in gosti iz Avstrije in Italije, je sodelovala tudi ekipa območne zveze smučarskih organizacij Jesenice pod vodstvom trenerja Iva Zupana.

Pri mlajših pionirjih, kjer je zmagal domačin Dobnikar, je bil opazen izredno dober rezultat jeseniškega cipizana Krafja, ki je dosegel tretje mesto. Tudi njegovi klubski tovariši pionirji so bili uspešni: Kaltenekar je bil četrti, Marjanovič sedmi in Košelnik devetajsti. Pri starejših pionirjih je zmagal Verdev iz Andraža. Iz skromnega jeseniškega zastopstva je bil Baloh enajsti in Peterka osemnajsti.

Poleg predstavitve solidnega skakanja svojih varovancev pa je vodstvo jeseniške ekipe prisotnim postreglo še z dokaj nečedno predstavo ob robu skakalnice. Medsebojna obtoževanja in zmerjanja, dokazovanje avtoritete posameznikov, za zaključek pa še demonstrativno trganje tekmovalnih kartončkov in snemanje štartnih števil s hrbtov dveh pionirjev, je bil epilog te športne prireditve. Vse to je pred očmi večine slovenskih skakalnih delavcev ogromno »prispevalo« k ugledu jeseniškega skakalnega športa, pridobljenim v tekmovalnih smučarjih. Vzrok za vse to je bil suspens dveh pionirjev zaradi nedostopnega predpisane številca trenin- gov. Od teh fantov je eden republik (7) prvak, eden pa šest v Sloveniji. Posledica pa, da sta fanta izstopila iz območne zveze smučarskih organizacij Jesenice.

MG.

MILOVANOVIČEV MEMORIAL V AJDOVŠČINI

Milovanovičev memorial, ki je bil preteklo leto v naši občini, v Završnici in ki je v celoti uspel, bo letos v Ajdovščini 10. oktobra. To orientacijsko tekmovalje, ki se organizira v spomin na prvega sekretarja SKOJ Dragoljuba Milovanovića, in letos v počastitev 40-letnice vstaje jugoslovanskih narodov in narodnosti, bo organiziral Partizan Slovenije ob pomoči zveze tabornikov Slovenije, Planinske zveze Slovenije in JLA.

Zbirno mesto je na štartnem mestu v parku Polica. Tekmujejo v petih starostnih skupinah ločeno za ženske in moške ekipe. Ekipa šteje pet članov. Prav bi bilo da se tega zanimivega tekmovalja udeleži nekaj ekip tudi iz naše občine.

P.

ČLANOM »SMUČARSKA IZKAZNICE«

Smučarski klub Jesenice obvešča vse člane kluba in člane smučarske izkaznice smučarske zveze Slovenije, da je prišel z vpisom članarine za sezono 1981/82.

— članarina za odrasle nad 15 let je 200,00 din,

— članarina za pionirje do 15 leta je 100,00 din.

Vpisovanje v članstvo smučarske izkaznice in članarino za sezono 1981/82 sprejemajo v trgovini Slovenija šport na Česti maršala Tita in sicer v delavnikih od 7. do 19. ure in v sobotah od 7. do 12. ure.

Vse člane obveščamo, da izkaznico lahko dvignete po treh dneh vpisa oziroma vplačila.

Poleg izkaznice vsak član dobi 15 (petnajst) bonov za 10 % popust pri nakupu smučarske opreme in vozovnice za žičnice. Vsak član je zavarovan za primer smrti in invalidnosti. Poleg navedenih popustov je še nekaj drugih ugodnosti, ki so navedene na posebnem obvestilu, katerega doli pri vplačilu članarine vsak član. Prav tako boste vse ostale informacije dobili pri vpisovalci.

Ljubitelji bele narave vpišite se v čim večjem številu, ker boste s tem pripomogli klubu, da bo uspešno deloval pri vzgoji mladih smučarjev tekmovalcev in rekre- tincev, kakor tudi sebi.

PRIČENJAMO Z GIMNASTIČNO ŠOLO ZA DEKLICE

Pred mnogimi leti so bile Jesenice znane v športnih krogih po odličnih telovadcih in telovadkah, državnih prvakih in olimpijcih, približno tako, kot so danes znane po hokeju, ki pa je dejansko tudi izrinil s športnega prizorišča vse nekdane dokaj kvalitetne ekipe in individualne športe. Med temi je tudi športna gimnastika. Žal za to lepo športno zvrst, ki ji lahko rečemo z lepim slovenskim imenom tudi orodna telovadba, ni več posluha med občani Jesenic. Celu v društvu Partizan ni več možno vaditi tega športa do vidnejših kvalitete, ker je dana popolna prednost splošni telesni vzgoji in rekreaciji, ki je bolj sproščena, goji jo lahko vsa mladina in ob vsem tem ni potrebno izkazovati rezultatov dela, kar je večini tudi najbolj pogodu.

Vendar na Jesenicah imamo pogoje za vadbo orodne telovadbe v novi gimnastični dvorani osnovne šole Tone Čufar na Plavžu. V tem času je to najboljša dvorana v Jugoslaviji za vadbo tega športa. Varovalna jama preprečuje nezgode in poškodbe tudi pri vadbah najtežjih prvih orodne telovadbe. Vsak otrok, ki skače v tako jamo izgubja strah pred višino in pridobiva spretnosti pri prostem gibanju v zraku. Ne bi bilo prav, če ne bi izkoristili, načrtno osmerili v ta šport tisti del mladine, ki ima veselje do te vadbne in tudi naravnih dar.

Danes je v svetu pač tako, da je treba za vsak uspeh veliko več delati in vztrajati, kot je bilo to še pred desetimi ali dvajsetimi leti. Potrebno je uporabiti vse tehnične izsledke in še mnoga druga spoznanja, da vzgojimo vrhunskega športnika mednarodnega razreda, za olimpijske kolajne pa je potrebno še veliko več.

Zakaj torej ne bi poskusili ob danih pogojih z začetki v tej lepi športni panogi prav pri otrocih male šole in prvih razredov osnovne šole. Za začetek ne potrebujemo drugega kot dobro voljo otrok, ki je nemajhna, pa tudi veliko razumevanja staršev, če želijo otrokom omogočiti športno vzgojo, ki zahteva red in vztrajnost. Za vadbo otrok praktično niso potrebna niti kakšna finančna sredstva staršev, kar je velika prednost tega športa. Pomembno je tudi, da se lahko otroci ukvarjajo s telovadbo po vseh opravljenih šolskih obveznostih. Ni jim treba izostajati od pouka kot pri zimskih športih. Tudi ni potrebno trenirati že ob šesti uri zjutraj in grobo posegati v biološki ritem otrok. Vadbna orodna telovadba je bila vedno v poznih popoldanskih urah in ob večerih in tako bo tudi v prihodnje.

Na Jesenicah že imamo nekaj izkušenj s sodobnim treningom orodne telovadbe. Žal za zdaj samo za deklice. Imamo nekaj amaterskih trenerjev, ki so sposobni pripeljati deklice v nekaj letih med najboljše v Jugoslaviji. Saj jim je to uspelo v zadnjih štirih letih celo v skromnejših tehničnih pogojih, kot jih imamo zdaj z novo gimnastično dvorano. Dokler so ti amaterji voljni delati, čeprav jim letijo polena pod noge, ni kaj oklevati.

Predlog za začetek gimnastične šole za deklice je bil na izvršnem odboru TVD

Partizan Jesenice sprejet, vendar vadbne ni možno izvesti v telovadnici Partizana zaradi zasedenosti s splošno vadbo in rekreacijo starejših občanov. Veliko posluša za orodno telovadbo pa je pokazalo vodstvo in svet osnovne šole Tone Čufar. Gimnastična šola bo namreč v programu šolskega športnega društva v šolski gimnastični dvorani in s sodelovanjem TVD Partizan Jesenice, ki daje na vso celotno trenersko ekipo za vodenje gimnastične šole. Ne glede na finančna sredstva, ki bodo ali ne bodo, bo gimnastična šola pričela z delom že v tem mesecu in to v torek, 13. oktobra.

Kako bo šola organizirana?

1. Gimnastična šola je namenjena deklicam, ki so pričele obiskovati malo šolo in deklicam prvih razredov osnovne šole.

2. Vadbna bo v dveh skupinah in sicer skupini A in B.

3. Skupino A naj bi sestavljale predvsem deklice, ki želijo redno vaditi orodno telovadbo in stanujejo v krajvnih skupnostih Plavž, Hrušica in obiskujejo malo šolo ali 1. razred osnovne šole v šolskem centru Plavž.

4. Skupino B naj bi sestavljale deklice s krajvnih skupnosti Sava, Podmežaklja in Javornik-Koroška Bela in obiskujejo malo šolo ali 1. razred osnovne šole Prežihov Voranc ali osnovno šolo Karavanskih kurirjev NOB.

5. Obe skupini bosta vadili po dvakrat tedensko po eno uro in petnajst minut in to:

— skupina A: torek in četrtek od 16.15 do 17.30 ure

— skupina B: sredo in petek od 16.15 do 17.30.

6. Za skupino A bo pričetek gimnastične šole v torek, 13. oktobra in za skupino B v sredo, 14. oktobra. Zbor bo pred šolo ob 16. uri.

7. Razdelitev na skupini A in B je potrebna, ker je možno vaditi hkrati največ s tridesetimi deklicami.

8. Gimnastična šola bo predelovala šest mesecev programa za prvo selekcijo po razpisu Gimnastične zveze Slovenije. V mesecu aprilu bodo že prve pregledne tekme in razdelitev deklic v vrste po kvaliteti. Najboljše bodo lahko vadle do konca junija po trikrat tedensko.

9. Gimnastična šola je namenjena izbiri nadarjenih deklic, ki bodo imele možnost napredovati v višje kvaliteten razrede.

10. Za vadbo orodne telovadbe deklice ne potrebujejo nikake posebne opreme. Zadostuje te telovadni dres, ki ga uporabljajo pri šolski telovadbi.

Želimo, da bi s skromnimi sredstvi, a z veliko volje in razumevanja deklic in staršev pokazali, da je možno šport gojiti brez velikih tveganj in v prostem času, ko je to najugodnejše za otroke in starše. Radi pa bi dali z gimnastiko nekoliko več možnosti dekletom, da se ukvarjajo z njim primernim športom. Dekleta so na Jesenicah zagotovo močno odprta na športne dejavnosti.

Nasvidenje v gimnastični šoli!

Vodja gimnastične sekcije TVD Partizan Jesenice Leon Mesarič

DELOVANJE ZTKO V LETU DNI

V lanskem septembru je po nekajletni prekinitvi ponovno začelo delo območne zveze za telesno kulturo Jesenice. V tem enoletnem obdobju je zveza s svojim delom sicer počasi, vendar vztrajno pridobivala zaupanje, ki ga je nekdanj že imela.

Delo zveze vodi izvršni odbor, ki se redno sestaja. Da pa o širah, oziroma specifičnih vprašanjih ne odločajo posamezniki, v okviru odbora delujejo komisije in sicer za množični šport, za šolska športna društva in za množično rekreacijo in šport.

V tem obdobju delovanja je najbolj znailno to, da si je izvršni odbor prizadeval za ureditev samoupravnih aktov in pravil delovanja zveze, spremljal je tekočo problematiko telesne kulture, ravno sedaj pa se pripravljajo na skupni sestanek s TTKS Jesenice in športnim društvom Jesenice (z izvršnim odboru). Ta sestanek bi moral biti prelomni trenutek v jeseniški telesni kulturi, ki bi moral pomeniti pričetek enotnega in učinkovitega urejanja problemov telesne kulture v občini.

Komisija za vrhunski šport, ki je sestavljena iz profesionalnih strokovnjakov, ta čas pripravlja predlog za sistematsko rešitev nekaterih prećih problemov v jeseniškem športu. Pravzaprav so v delu kriteriji, za programske usmeritve na tem področju, kar pa je najvažnejše, v delu je

analiza stanja. Komisija bo imela tudi možnost strokovne ocenitve vseh programov klubov za prihodnje leto.

Komisija za SSD je pripravila program dela, ki se z novim šolskim letom že izvaja. Dejavnost pa je zelo velika, kar pa ni presenečenje, saj vsa SSD v občini tako v osnovnih, kot tudi na ostalih šolah že vse skozi dobro delujejo.

Prav tako je pripravila program tudi komisija za množični šport in rekreacijo, ki se prav tako izvaja že vse leto. Na svoji zadnji seji so člani komisije pregledali opravljeno delo in ugotovili, da razen v li- gaških rekreacijskih tekmovaljih, izvaja- jo program po načrtu, sicer pa je napredek resnično viden.

Skratka vsi si prizadevajo, da bi ZTKO resnično postala gonilna sila športne in športno rekreativne dejavnosti. Seveda pri tem ne gre brez težav, vendar pa je že ogromen uspeh to, da je delo zveze ponovno za- živel.

Seveda pa bi bilo dobro še veliko uspešnejše, če bi se vsi kolektivni člani zveze zavedali, da se s svojimi težavami in problemi lahko obrežejo kadarkoli na ZTKO, saj so vsi klubi, vključno s športnim društvom povezani v ZTKO. Razno aktivnejše povezave pa pogrešajo eni, kot drugi.

Br.

ČLANI PRVI NA TURNIRJU V AVSTRIJI

BBC WOLFSBERG : KK JESENICE 33:93 (16:38)

Jeseničani so bili že v prvem polčasu precej boljši nasprotnik, v drugem pa so svoje